

Astri Tangen Moen

«Det er stort sett retorikk og ikke så mye realitet»

En kvalitativ studie av norske
idrettsbistandsorganisasjoner sitt
forhold til formelle retningslinjer/Norad

Masteroppgave i idrettsvitenskap

Trondheim, våren 2013

Forord

Arbeidet med denne oppgaven har vært en lang, til tider tung prosess, men veldig lærerik. Etter at jeg begynte å interessere meg for idrettsbistand våren 2012 har jeg lært utrolig mye om feltet og hvor mye idrettsbistand som eksisterer der ute. Før jeg nå leverer oppgaven fra meg vil jeg benytte anledningen til å takke de som har hjulpet meg gjennom denne prosessen.

Først vil jeg takke alle informantene som stilte opp uten å nøle og satte av tid til meg og mine spørsmål, og delte sin kunnskap med meg. Jeg har lært utrolig mye om idrettsbistand og alt rundt det. Vil også takke for at dere lar meg analysere og tolke det dere har sagt, og håper jeg har forstått dere riktig.

Videre vil jeg takke veilederen min Arve Hjelseth som har svart på alle mulige slags spørsmål, gitt meg gode tips og svart på mailer uansett om det er ukedag eller helg. Hadde det ikke vært for alle rådene og tipsene underveis hadde jeg ikke kommet i mål.

Jeg vil også takke min biveileder Anna Rapp som steppet inn som veileder her i Trondheim. Setter stor pris på alle gode råd i forhold til kvalitativ analyse, og nyttige tips når jeg sto fast i forhold til metode og teori.

Dessuten vil jeg gi en stor takk til Line for det kritiske blikket og de konstruktive, gode rådene og tipsene i forhold til oppgavens oppsett og språkbruk. Takk for at du har brukt så mye tid på å hjelpe meg som du har gjort!

Og sist, men ikke minst, vil jeg takke alle rundt meg som har overlevd meg i de periodene hvor jeg ikke har klart å se noe annet enn oppgaven min. Jeg setter stor pris på gode venner som har hørt på meg klage, roet meg ned når jeg har vært stressa, og hjulpet meg til å koble av en gang i blant. Dere vet hvem dere er!

Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet, 30. mai, 2013.

Astri Tangen Moen

Sammendrag

I nyere tid har det skjedd store endringer innen norsk og internasjonal utviklings- og bistandspolitikk. Fokuset har gått fra å legge vekt på økonomisk utvikling til å legge mer vekt på sosial utvikling. Norad mener det er mer fokus på sivilt samfunn, utviklingslandenes evne til å bygge seg opp, bekjempe korrupsjon, samt god forvaltning av ressurser i dagens bistandspolitikk. De siste 10-15 årene har det dessuten vært økende interesse for idrett som bistand, både i Norge og internasjonalt. Idrettsbistand har blitt akseptert som et godt verktøy i forhold til den sosiale utviklingen i utviklingsland. Den økte interessen kan sees i sammenheng med Tusenårsmålene til FN som kom i 2000, samt erklæringen av 2005 som «FNs år for idrett og fysisk fostring». FN mener idrettsbistand kan bidra til at Tusenårsmålene blir oppnådd. Denne oppgaven vil se nærmere på idrettsbistandsorganisasjonene Idrettens Fredskorps (ifk) og Right to Play (RtP) sitt forhold til Norad som hoved-bidragssyter og hvordan organisasjonene forholder seg til ulike forventninger og krav fra dem.

Bistand blir, i nyere tid, forstått som utviklingssamarbeid mellom bidragssyter og mottaker, og kan bli sett på som en felles betegnelse på de offentlige og private finansielle overføringene fra et giverland til et mottakerland. Disse overføringene har som hensikt å bistå sosial og økonomisk utvikling, med mål om å oppnå økonomisk vekst og bekjempe fattigdom. Idrettsbistand har tatt til seg begrepet «Sport for All» og skal være et langsiktig mål med fysisk aktivitet på agendaen. Idretten skal være et middel i arbeidet med helse, industrialisering og automatisering, samt være tilgjengelig for alle på grasrota.

Idrettens Fredskorps ligger innunder Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) og er basert på frivillig arbeidskraft fra ungdommer med bakgrunn innen norsk idrett. Ifk får økonomisk støtte fra både Norad og Fredskorpset (Fk), hvor Norad er deres hoved-bidragssyter. RtP startet som en veldedighetsorganisasjon som baserte seg på donasjoner fra blant annet idrettsutøvere. Siden 2004 har de hatt et samarbeid med Norad som nå er deres hoved-bidragssyter. Norad og Fk ble grunnlagt på 1960-tallet, sistnevnte er underlagt Norad og blir utdelt en sum årlig som Fk igjen skal fordele videre til bistandsorganisasjoner de samarbeider med.

Siden oppgaven ser nærmere på forholdet mellom idrettsbistandsorganisasjonene og Norad har det blitt valgt å benytte organisasjonsteori. Siden ifk og RtP er organisasjoner kan man anta at de følger bestemte normer og regler som er felles inne deres felt. For å se nærmere på

dette blir det brukt teori om formelle og uformelle strukturer, organisasjonsfelt og isomorfisme, samt teori om standardisering. Disse teoriene kan bidra til en bedre forståelse av forholdet mellom bidragsyter og mottaker, samt hvilke krav og forventinger som stilles til organisasjonene fra omgivelsene.

For å kunne besvare oppgavens problemstilling blir det valgt kvalitativ metode for innsamling av datamaterialet. Det blir gjennomført dybdeintervju med sentrale personer i idrettsbistandsorganisasjonene, Fredskorpset, samt en person som anses for å være ekspert innen idrettsbistandsfeltet. For å få et innblikk i samarbeidet mellom organisasjonene og Norad ble det også gjennomført dokumentanalyse av sentrale dokumenter fra NIF, ifk, Norad og UD, samt hjemmesiden til RtP. Siden jeg studerer et lite felt i Norge, blir det en utfordring å holde informantene anonyme gjennom hele forskningsprosessen. Det er en fare for at de kan bli kjent igjen av andre på feltet selv om de ble gitt nye navn, samt utelukket dialekt eller talemåte som kunne være særegent for den enkelte. Ved å ha en transparent metode hvor jeg viser alle valg som blir tatt underveis, forklarer hvordan jeg tolker resultater og situasjoner blir oppgavens troverdighet og bekreftbarhet forsterket.

Analysen viser at forholdet mellom idrettsbistandsorganisasjonene og Norad er preget av den makten sistnevnte har som statlig organ. Ifk og RtP danner et skille mellom formelle og uformelle strukturer for å kunne tilfredsstillende krav og forventninger fra Norad, men også forhold til indre krav. Videre blir ifk og RtP preget av at de er innen det samme feltet, nemlig bistand. Ved å bli like hverandre i formen klarer ifk og RtP å opprettholde egen legitimitet innen bistand, noe som bidrar til at de kan fortsette arbeidet sitt over lenger tid. Norad sine krav til ifk og RtP er i utgangspunktet direktiver som må følges, men organisasjonene opplever ikke alle direktivene som tvungne fordi de har de samme målene selv. Noen av målene er i tråd med vestlige demokratiske holdninger, og det kan virke som at informantene anser dem som normer og selvsagte å innrette seg etter. Både ifk og RtP opplever samarbeidet med Norad som noe positivt, med tanke på at de får drive med bistand, men også utfordrende med tanke på kravene de må innrette seg etter. Det viser seg at forholdet mellom organisasjonene og Norad er et avhengighetsforhold, hvor begge parter er avhengig av den andre for å kunne fortsette bistanden samt nå målene sine.

Innhold

Forord	I
Sammendrag	III
1. Innledning	1
1.1 Problemstilling	3
1.2 Gangen i oppgaven	4
2. Idrettsbistandsorganisasjonene og Norad	5
2.1 Hva er bistand?	5
2.2 Hva er idrettsbistand?	7
2.3 Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	10
2.4 Fredskorpset	12
2.5 Idrettens Fredskorps	13
2.6 Right to Play	14
2.7 Norad	15
2.8 Oppsummering	16
3. Institusjoner og organisasjoner	17
3.1 Nyinstitusjonell teori	18
3.1.1 Organisasjonenes formelle og uformelle strukturer	19
3.1.2 Organisasjonsfelt og isomorfisme	22
3.2 Standardisering	24
3.3 Oppsummering	27
4. Metode	29
4.1 Design og utvalg	29
4.1.1 Design	30
4.1.2 Utvalg	31
4.2 Intervjuguide	34

4.3 Intervjuene.....	35
4.3.1 Transkribering av intervjuene	37
4.4 Dokumentanalyse	38
4.5 Analysen av datamaterialet	39
4.6 Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet	41
4.7 Etske refleksjoner.....	43
5. Analyse.....	45
5.1 Organisasjonenes formelle og uformelle strukturer	46
5.1.1 Idrettens Fredskorps og Norad	46
5.1.2 Idrettens Fredskorps og Fredskorpset	51
5.1.3 Right to Play og Norad.....	53
5.1.4 Idrettens Fredskorps og Right to Play	57
5.2 Organisasjonsfelt og isomorfisme	60
5.3 Standardisering.....	66
5.3.1 Idrettens Fredskorps og Norad	67
5.3.2 Right to Play og Norad.....	73
5.3.3 Idrettens Fredskorps og Right to Play	77
6. Oppsummering	79
6.1 Veien videre	84
Referanseliste	87
Vedlegg	95
Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD	95
Vedlegg 2: Mail til informantene	97
Vedlegg 3: Intervjuguidene	98

1. Innledning

Det har skjedd store endringer innen norsk og internasjonal utviklings- og bistandspolitikk i nyere tid (Goldsmith, 2001; Hasselgård & Straume, 2011; Moyo, 2009; Norad, 2011; Smukkestad, 2008). I motsetning til et fokus på å danne seg allierte gjennom bistanden under den kalde krigen (Goldsmith, 2001; Moyo, 2009), har det i dag blitt viktigere å fokusere på helse, miljø, klima og sikkerhet globalt. Norad mener det blir lagt mer vekt på utviklingslandenes muligheter til å bygge seg opp, bekjempe korrupsjon og forvalte egne ressurser til befolkningens beste i dagens bistandspolitikk (Norad, 2011).

De siste 10-15 årene har det også vært en økende nasjonal og internasjonal interesse for idrett som bistand (FN, 2010; Read & Bingham, 2009). Idrettsbistand har blitt mer og mer akseptert i løpet av de siste tiårene, noe som kan komme av endringer innen idrettspolitikken, endringer innen bistanden, eller et skifte fra fokus på økonomisk utvikling til å legge mer vekt på den sosiale utviklingen (Hasselgård & Straume, 2011). Disse endringene ble ekstra tydelige i Tusenårsmålene som ble dannet i 2000. FN mener målene kan bli oppnådd ved hjelp av blant annet idretten (FN, 2010). Det ble tydeligere for ulike aktører at «*idretten kan brukes i arbeidet for å skape sosial endring, som igjen kan føre til utvikling*» (Hasselgård & Straume, 2011:371). FN har hatt idrett på sin agenda siden 1978, og står bak begrepet «idrett for alle», eller «Sport for All» (UNESCO, 1978). Videre ble idretten en del av Barnekonvensjonen i 1989 (FN, 1989), og i 2003 dannet FN begrepet *Sport for Development and Peace* (SDP) som først og fremst ble brukt i arbeidet med å oppnå tusenårsmålene (Kidd, 2011; SDP/IWG, 2008).

Som en konsekvens av disse endringene økte antallet organisasjoner som bruker idretten i arbeidet for fred og utvikling (Coalter, 2010; Kidd, 2008). Norsk utenrikspolitikk begynte å se idrett som noe mer enn å donere bort utstyr til utviklingsland. UD så på idrettsbistandsorganisasjoner som en gylden mulighet til å knytte politiske bånd via søsterorganisasjoner i andre land (Hasselgård, 2008). Dette førte til at organisasjoner som Idrettens Fredskorps (ifk) og Right to Play (RtP) ble sett på som strategiske partnere for UD og norske myndigheter (Hasselgård, 2009). I 2005 publiserte UD «Strategi for Norges kultur- og idrettssamarbeid med land i sør» hvor de prøver å samordne statens og idrettsorganisasjoners interesser. Det blir hevdet at idretten kan bidra til så mye mer enn bare

idrett i seg selv, «*idrettens potensial som verktøy for utvikling og fred er underutnyttet*», og at «*idrett ikke bare er en sideeffekt av utvikling, men en positiv drivkraft for utvikling*» (Utenriksdepartementet, 2005:39). Strategidokumentet konkluderer med at idrettens viktigste oppgave innen arbeid for fred og utvikling er å bygge idrettsstrukturer i samarbeidslandene (2005). Samme året som strategiplanen til UD kom ut, erklærte FN 2005 som «*FNs år for idrett og fysisk fostring*». Her kom det tydelig frem hva FN mente burde stå i sentrum for internasjonalt bistandsarbeid i årene fremover (Kidd, 2011; SDP/IWG, 2008). Målet var å spre kunnskap om Tusenårsmålene, helse og fredsarbeid ved hjelp av idrett og fysisk aktivitet (FN, 2013).

Den økende interessen for idrett som bistand har ført til det som kalles *idrettsbistandsbevegelsen* (Coalter, 2010; Kidd, 2008) og fokuserer på utvikling *gjennom* idretten (Coalter, 2010). Idrettens Fredskorps og Right to Play jobber for fred og utvikling ved hjelp av idrett og anses som erfarne aktører innen idrettsbistandsfeltet. NIF har jobbet med bistand i over 30 år, mens ifk som er innunder NIF har drevet idrettsbistand siden 2001 (NIF, 2013a). RtP startet opp under navnet Olympic Aid i 1992 i sammenheng med vinterlekene i 1994 på Lillehammer (RightToPlay, 2013e).

Sentrale aktører (FN, 2003; Kidd, 2008) legger vekt på idrettens positive sider, og da spesielt i forhold til bistandsarbeid. Idrett handler om inkludering og deltagelse, den handler om å føre mennesker og samfunn sammen på tross av etniske eller kulturelle forskjeller. Videre blir det sagt at idretten lærer oss disiplin, gir økt selvtillit samt evnen til å lede samtidig som vi lærer om toleranse, samarbeid og respekt (FN, 2003; Kidd, 2008). Dette førte til et økt fokus på utvikling innen bistand og dens behov for nye aktører, institusjoner, strategier og metoder som kunne bidra til oppnåelse av internasjonalt vedtatte utviklingsmål (Levermore & Beacom, 2009). Som en følge av dette, samt FNs Tusenårsmål, ble idretten i økende grad akseptert som et nyttig virkemiddel innen bistand og arbeidet for utvikling og fred (Darnell, 2012; FN, 2010; Kidd, 2011; Levermore & Beacom, 2009; SDP/IWG, 2008).

1.1 Problemstilling

Denne masteroppgaven handler om idrettsbistandsorganisasjonene Idrettens Fredskorps og Right to Play sitt forhold til hoved-bidragsteren deres Norad. Målet er å se nærmere på hvordan forholdet mellom organisasjonene og Norad påvirker bistandsarbeidet.

Hovedproblemstillingen for oppgaven er:

Hvordan er forholdet mellom idrettsbistandsorganisasjonene og offentlige forventninger/krav (særlig Norad og politiske signaler og føringer), og hvordan håndterer bistandsorganisasjonene disse forventningene?

For å kunne besvare hovedproblemstillingen har jeg dannet noen spørsmål, eller underproblemstillinger, som blir besvart i analysen. Spørsmålene er:

- *I hvor stor grad følger organisasjonene opp retningslinjer og praksis definert av Norad og/eller av politiske aktører?*
- *Utvikler de et særpreg eller en særegen profil, eller presser omgivelsene dem inn i en felles mal for idrettsbistand?*
- *I hvilken grad utvikler de egne mål som ikke er nedfelt i prosjekter som de har søkt om og fått innvilget støtte til?*
- *I hvilken grad er det samsvar mellom organisasjonenes mål og det de gjør i praksis?*

For å kunne se nærmere på samarbeidet mellom idrettsbistandsorganisasjonene og Norad vil jeg bruke kvalitative metoder for innsamling av datamaterialet. Det blir gjennomført dybdeintervjuer med relevante personer innen organisasjonene som analyseres, samt en ekspert innen bistand og idrettsbistand. For å få et helhetlig perspektiv vil det også bli gjennomført dokumentanalyse på utvalgte dokumenter fra ifk, RtP, Norad og UD. Nyinstitusjonell teori og standardiseringsteori benyttes for å drøfte funnene. Teorien sier noe om hvorfor organisasjoner gjør som de gjør, samt hvorfor de følger regler uten å alltid ha et bevisst forhold til grunnen bak det. Videre sier den noe om hvorfor de gjør det samme som andre organisasjoner innen samme feltet, og hvorfor de følger regler enten de er formelle eller uformelle, uavhengig av om de er rasjonelle eller ikke. Et klassisk syn innen organisasjonsteori er at man ser organisasjoner som rasjonelle verktøy som kan brukes for å oppnå ønskede mål (Eriksson-Zetterquist, 2009).

1.2 Gangen i oppgaven

I kapittel 2 blir det gjort rede for begrepene bistand og idrettsbistand. Deretter presenteres Idrettens Fredskorps og Right to Play, og det blir en gjennomgang av historien bak organisasjonene og hva de står for. I samme kapittel presenteres Norad, som er hovedbidragsyteren til begge organisasjonene. I kapittel 3 gjør jeg rede for aktuell teori som består av nyinstitusjonell teori og standardisering. I denne oppgaven har det blitt fokusert på organisasjonenes formelle og uformelle struktur, organisasjonsfelt og isomorfisme, samt standardisering. I kapittel 4 blir det vist hvordan jeg har kommet frem til kvalitativ metode, utvalg, intervjuguide og gjennomføringen intervjuene, samt analysen av dem. Hele veien er det fokusert på at oppgaven skal være troverdig, bekreftbar og overførbar til senere studier. De metodiske valgene vil bli gjort rede for i kapittel 4. I kapittel 5 analyserer jeg funnene fra intervjuene og diskuterer dem i forhold til dokumentanalysene ved hjelp av aktuell teori. For å få en ryddig analyse har kapittelet blitt delt opp etter de tre teoretiske retningene. Her viser det seg at Ifk og RtP får et skille mellom formelle og uformelle strukturer. Siden de er innen det samme feltet blir de dessuten like hverandre. Dette kommer frem i måten de begge skiller mellom formelt og uformelt, men også med tanke på hvordan de forholder seg til krav og retningslinjer. I kapittel 6 blir det en oppsummering av analysen og presentasjon av eventuelle funn (6).

2. Idrettsbistandsorganisasjonene og Norad

I dette kapitlet blir det først gjort rede for begrepene bistand og idrettsbistand. Forhistorien til bistand og slik vi kjenner den i dag presenteres, samt Norges bistandsmål. Deretter blir idrettsbistandsbegrepet gjort rede for, med tanke på hva det innebærer og hvordan denne typen bistand gjennomføres, hva som påvirker den, og Norges rolle i idrettsbistanden. Videre presenterer jeg idrettsbistandsorganisasjonene ifk og RtP. Siden ifk er et samarbeid mellom NIF og Fk kommer det en innføring i de to organisasjonene først. Deretter presenteres Norad, som er den største økonomiske bidragsyteren til ifk og RtP. Norad er ikke en idrettsbistandsorganisasjon, men siden den er sentral i denne oppgaven og i forhold til ifk og RtP, presenteres de i det samme kapitlet.

2.1 Hva er bistand?

Grunnleggende betyr bistand hjelp eller økonomisk støtte. OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) bruker definisjonen: «*Kapitalstrømmer, teknisk assistanse, og råvarer som er (1) designet slik at deres hovedmotiv er å promotere økonomisk utvikling og velferd (dermed ekskluderes bistand til militære og andre ikke-utviklingsformål) og (2) er skaffet som enten valutagaver eller subsidierte lån*» (Radelet, 2006:4). I nyere tid har tanken om bistand som utviklingshjelp endret seg til å bli sett på som utviklingssamarbeid mellom bidragsyter og mottaker. Dette skifte skjedde fordi begrepet utviklingshjelp (u-hjelp) av mange ble ansett som et negativt ladet utgangspunkt. Med norsk utviklingshjelp menes det her finansielle, teknologiske eller andre former for overføringer fra Norge til et annet land i den 3. verden (Straume, 2012). Utviklingssamarbeid, eller bistand, kan bli sett på som en fellesbetegnelse på «*offentlige og private finansielle og andre materielle overføringer fra giverland til mottakerland i den hensikt å bistå regioner og stater, organisasjoner og grupper i deres sosiale og økonomiske utvikling for å fremme økonomisk vekst og bekjempe fattigdom*» (Norad, 2013b). Ifølge utviklingspolitiske mål skal den norske utviklingspolitikken ha som mål å redusere fattigdom og fremme menneskerettighetene. Her er bistand, eller utviklingssamarbeid, et viktig virkemiddel (Norad, 2013a). I denne oppgaven kommer jeg til å

bruke ordet bistand og ikke utviklingssamarbeid fordi bistand er et mer kjent ord og dekker mer. Dessuten var det bistand som ble brukt som søkeord i søkene etter teori.

Det vi kan kalle moderne bistand kom i gang etter andre verdenskrig med lanseringen av Marshallplanen, som var en stor støtteoperasjon for å gjenoppbygge Europa etter andre verdenskrig (Goldsmith, 2001; Moyo, 2009; Smukkestad, 2008). Ved å se tilbake er det tydelig at det var en suksess, mye på grunn av den raske spredningen av politisk stabilitet, økonomisk vekst og demokratisering i Europa. Med fokus på denne suksessen ville USA og Europa jobbe videre med bistand for å hjelpe andre verdensdeler med å oppnå det samme. Dette har i ettertid blitt kritisert for å være en forlengelse av kolonitiden, og at Europa prøvde å opprettholde de tidligere kolonilandenes avhengighet til dem. USA har blitt kritisert for å ha brukt bistand som en metode for å skaffe seg allierte i kampen mot kommunismen i perioden under den kalde krigen. Senere, på 1990-tallet endret bistanden seg. Det ble et større fokus på å fremme demokrati og å hjelpe utviklingslandene, enn å gi bistand for å få allierte (Goldsmith, 2001; Moyo, 2009; Smukkestad, 2008; Østerud, 2006).

Den norske regjeringens viktigste satsninger fremover er «*rettferdig fordeling og demokrati, klima og miljø – med særlig vekt på landbruk og matsikkerhet, energi for alle – med økt satsing på fornybar energi, kvinner og likestilling*» (Utenriksdepartementet, 2013b). Videre er det også viktig med utvikling og utdanning i utviklingsland, samt styrke kvinner og barns helse og rettigheter. Norsk utviklingspolitikk har som mål å styrke de fattiges posisjon, legge til rette for bærekraftig utvikling, sikre globale goder, styrke globale kjørerregler, se sammenhengen mellom innenriks- og utviklingspolitikk, samt utnytte norske fortrinn og erfaringer (Utenriksdepartementet, 2013b).

Bistand er et vidt begrep som dekker mange ulike tema, alt fra ren økonomisk støtte til forbedring av levekår på grasrota (Radelet, 2006). Internasjonalt har fokuset gått fra å være allianse-rettet til å fokusere på utvikling i mottakerlandene (Goldsmith, 2001; Moyo, 2009; Smukkestad, 2008; Østerud, 2006). I Norge fokuseres det i dag på demokrati, like rettigheter for alle og bærekraftig utvikling. I likhet med bistand handler også idrettsbistand om å gi støtte og bidrag til underutviklede land. Helt siden starten av 1950-tallet har Norge gitt utviklingsbistand til dårligere stilte land (Østerud, 2006), men det var først på 1980-tallet at idrett som bistand begynte å ta form i Norge.

2.2 Hva er idrettsbistand?

Når idrettsbistanden først ble kjent på 1960-tallet var den preget av et elitefokus, dette har derimot endret seg med årene. På slutten av 1960-tallet og på 1970-tallet ble det mer fokusert på idrett for alle, breddeidrett kom i fokus (Coalter, 2010). Siden 1978 hadde FN fokus på idrett og dannet begrepet «Sport for All» (UNESCO, 1978). Straume (2005) videreformidler at dette begrepet skal være et langsiktig mål, hvor fysisk aktivitet skulle bli satt på dagsorden som et middel i arbeidet med helse, industrialisering og automatisering. Tanken var at idretten, og utvikling ved hjelp av den, skulle være for alle. I dag går de fleste idrettsbistandsprosjekt innunder overskriften «Sport for All». De har som mål å nå ut til så mange mennesker som mulig, og tanken er at man skal jobbe på grasrota, direkte med de som trenger hjelp. Hovedfokus er helse, utdanning, demokrati og arbeid blant grupper som barn, kvinner og utviklingshemmede (Straume, 2005).

I Norge har idrettsbistandsengasjementet vært økende de senere årene. I tillegg til NIF, som er en av de eldste aktørene på idrettsbistandsfeltet fra norsk side, har organisasjoner som Judo for Fred, Kristen Idrettskontakt og Norsk Folkehjelp kommet på banen med idrettsbistandsprosjekter. Store organisasjoner som utviklingsbanken og flere FN-programmer har også vist interesse for idrettsbistandsfeltet (Hasselgård & Straume, 2011).

På starten av 1980-tallet ble det brukt idrett som bistand gjennom NIFs prosjekt «Sport for All» i Afrika. Målet med prosjektet var å hjelpe fattige innbyggere i Dar es Salaam i Tanzania, med et spesielt fokus på å få kvinner inn i idretten og inn i de programmene NIF hadde å tilby (Straume, 2012). Idretten ble en viktig faktor for å skape kontakt på tvers av landegrenser og for å skaffe seg samarbeidspartnere i tidligere kolonistater som var politisk ustabile og dermed åpne for påvirkning. Idrettsbistandsprosjektene ble flere, og den tilsynelatende apolitiske rollen idretten spilte, ble gjerne brukt som argument for den tidlige idrettsbistanden. Likevel, koblingen mellom idrett og politikk var åpenbar, og propagandaen var fortsatt preget av et forsøk på å spre både politikk og ideologi (Riordan, 1991).

Idrettsbistand fikk særlig oppmerksomhet når FN erklærte 2005 som «The International Year of Sport and International Development». Idrettsåret førte til økt internasjonal oppmerksomhet rundt freds- og utviklingsprosjekter der idrett ble brukt som virkemiddel, noe som bidro til en egen *idrettsbistandsbevegelse* (Kidd, 2008). Innenfor denne bevegelsen er hovedfokus til aktørene utvikling gjennom idretten (Coalter, 2010). I løpet av 1990-tallet ble

det et økt fokus på personlig og sosial utvikling innen idrettsbistand, mye på grunn av Tusenårsmålene til FN (Kidd, 2008). Det ble hevdet at idretten kunne ha positiv innvirkning på utdanning, sosial integrasjon, atferdsendring, likestilling og ikke minst at idrett kunne være et helsefremmende middel (ibid.). Dette igjen førte til et økt fokus på utvikling innen bistanden og dens behov for nye aktører, institusjoner, strategier og metoder som kunne bidra til oppnåelse av internasjonalt vedtatte utviklingsmål (Levermore & Beacom, 2009). Som en følge av dette ble idretten i økende grad akseptert som et nyttig virkemiddel innen arbeidet for utvikling og fred (ibid.). Bare ved å se ti år tilbake kan man se kontrasten til hvordan idretten blir brukt før i forhold til i dag. Før i tiden var det tabu å snakke om idrett som bistand (Van Eekeren, 2006), mens det nå er et sentralt tema for store organisasjoner som FN, utviklingsbanken, Norsk Folkehjelp og NIF. Rene idrettsbistandsorganisasjoner som RtP og Sport Coaches' Outreach (SCORE) jobber direkte med idrettsarbeid i såkalte *disadvantaged communities*. For eksempel jobber RtP bevisst med barn i konfliktområder og i flyktningleirer, med en visjon om å skape en sunnere og tryggere verden ved hjelp av idrett og lek (RightToPlay, 2013c). Tradisjonelle bistandsorganisasjoner har også begynt å se verdien av idrett i sitt arbeid. UNICEF for eksempel, er sammen med sine partnere involvert i flere idrettsbistandsprosjekter i ulike deler av verden. De jobber for å gi barn muligheter til å utvikle seg innenfor trygge og sunne rammer. Videre har internasjonale idrettsorganisasjoner som IOC og FIFA initiert egne bistandsprosjekter, eller de støtter idrettsprosjekter økonomisk, noe som særlig viser seg i forbindelse med store idrettsarrangementer som de Olympiske Leker og fotball-VM (Hasselgård & Straume, 2011).

En generell forståelse av idrettsbistandsbegrepet er at det er prosjekter og initiativer der idrett blir benyttet som et virkemiddel for å bidra til utvikling i underutviklede land. Det finnes ulike oppfatninger, forståelser og tilnæringsmåter til idrettsbistand. Noen prosjekter har fokus på utvikling av idrett ved å bygge opp idrettsstrukturer ved å gi unge mennesker muligheten til å delta i ulike idretter. Andre prosjekter har fokus på utvikling gjennom idretten, noe de gjør ved å bruke idrett som en metode eller arena for å oppnå ulike utviklingspolitiske mål (Levermore, 2008; Levermore & Beacom, 2009). Coalter (2009, 2010) dannet to begrep som viser dette skillet; *sport pluss* og *pluss sport*. Sport pluss fokuserer på idrettens utvikling og *egenverdi*. Mens pluss sport fokuserer på den sosiale, og noen ganger den økonomiske, utviklingen og hvordan idretten kan bidra, altså idrettens *nytteverdi* (Coalter, 2009; Hasselgård, 2009; Roser, 2011). Begrepene egenverdi og nytteverdi kan henholdsvis brukes parallelt med sport pluss og pluss sport. Med egenverdi blir idretten

forstått som «den subjektive opplevelsen av å være involvert i idrett, og peker på at idretten har en verdi i seg selv» (Roser, 2011:24). Nytteverdi blir forstått som at «idrettsaktiviteter har egenskaper som gjør dem til et egnet middel for å oppnå mål utenfor selve aktiviteten» (Roser, 2011:24). Ifk og RtP benytter seg av både idrettens egenverdi og nytteverdi. De bruker idrett fordi de mener det er et godt verktøy i seg selv. Samtidig jobber de for å nå egne mål, spre eget budskap gjennom idretten. Videre kan det virke som de begge er pluss sport organisasjoner som fokuserer på utvikling ved hjelp av idrett.

Idrettsbistand kan, som nevnt over, deles inn i to kategorier: sport pluss og pluss sport. Innunder disse to kategoriene eksisterer det flere navn på idrettsbistanden. *Sport-for-development* (SFD) og *sport-in-development* (SID) er to velbrukte begreper, de beskriver idrettens rolle innen internasjonal idrettsbistand, samt deres mål og utfordringer. Det er viktig å skille disse to begrepene fra *sport development*, som handler om de sosiale og politiske prosessene den internasjonale idretten formes gjennom. I likhet med sport pluss fokuserer sport development på å forbedre idretten i idrettsverdenen. SFD og SID derimot, i likhet med pluss sport, bruker idretten som et virkemiddel (Coalter, 2009, 2010; Darnell, 2012). Kidd (2008) og Darnell (2012) bruker FNs begrep; *Sport for Development and Peace*. Darnell (2012) mener SDP er et begrep som dekker både SFD og pluss sport, samt inkluderer fredsaspektet. SDP er et vidt begrep som inkluderer en rekke forskjellige programmer og prosjekter. De fokuserer alle på idretten og hvordan den kan være med å promotere sosiale endringer innen internasjonal utvikling. Giulianotti (2011) har også sett nærmere på SDP og kommet frem til tre idealtipe-modeller for SDP prosjekter; teknisk, dialogisk og kritisk. Den tekniske modellen baserer seg på en realistisk, positivistisk, instrumental filosofi, hvor eksterne krefter blir sett på som det beste alternativet for å «redde» de som er i krise. Den dialogiske modellen er basert på en fortolkende og kommunikativ filosofi. For eksempel i konflikter som blir sett på som sosialt konstruerte, kan en kommunikativ fremgangsmåte være løsningen til for eksempel anstrengte forhold mellom forskjellige lokalsamfunn. Denne modellen ser på ekstern bistand som en måte å legge til rette for meningsfull, varig kontakt mellom forskjellige folkegrupper, og skal fungere som en megler i konflikter. Den siste modellen er den kritiske modellen som har en kritisk tilnærming til SDP prosjekter med en top-down styring. Filosofien deres er at effektiv fredsskaping skjer gjennom langvarig læring blant selvstyrte lærere. Lokalsamfunnene blir sett på som best egnet til å identifisere egne behov, finne roten til egne konflikter, og til å velge den riktige fremgangsmåten for å løse disse konfliktene (Giulianotti, 2011). Grasrot-prosjekter er sentrale her.

Ifk og RtP er idrettsbistandsorganisasjoner som fokuserer på utvikling gjennom idretten, men jobber også for å utvikle selve idretten. De kan begge bli sett på som SDP-organisasjoner siden de fokuserer på fred og utvikling. Det viser seg at begge er opptatt av en kommunikativ fremgangsmåte for å bidra til fred mellom kulturer og land, samt å bidra til at utviklingslandene blir mer selvstendige og selvstyrte (Giulianotti, 2011). For å kunne se nærmere på målene til ifk og RtP blir det, i de neste delkapitlene, en presentasjon av organisasjonene.

2.3 Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) er norsk idretts øverste organ. NIFs visjon er å være fremste bidragsyter for å oppnå idrett for alle. I dag er NIF Norges største frivillige organisasjon med over 2,1 millioner medlemskap og 11.936 idrettslag organisert i 19 idrettskretser og 54 særforbund (NIF, 2013b).

På hjemmesiden til NIF blir det sagt at de er en idealistisk, partipolitisk nøytral og uavhengig organisasjon som baserer seg på frivillig arbeidskraft (NIF, 2012b). Deres visjon er «idrettsglede for alle» og skal være den viktigste drivkraften for alle som deltar. Idretten skal være en arena for lek, spenning, utfordringer og opplevelser. Alle som deltar er like viktig, og gleden ved mestring er viktig for alle (NIF, 2010). NIF sitt verdigrunnlag er;

[...] å arbeide for at alle mennesker gis mulighet til å utøve idrett ut fra sine ønsker og behov. Organisasjonen skal være en positiv verdiskaper for individ og samfunn og dermed styrke sin posisjon som folkebevegelse og drivkraft i samfunnet. Organisasjonens arbeid skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. All idrettslig aktivitet skal bygge på grunnverdier som idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet (NIF, 2012b).

NIF er mest kjent for arbeidet de gjør i Norge hvor de har tilbud innen både bredde- og toppidrett. En seksjon det har vært mindre fokus på er Avdelingen for Internasjonalt Utviklingsarbeid (AIU), dermed kommer de i skyggen av store bistandsorganisasjoner og bistandsprogrammer som Right to Play og MOT (NIF, 2012b).

Allerede i 1982 startet NIF et pilotprosjekt – Sport for All – i Tanzania, hvor hovedfokuset var på utstyrsdonasjon og utbygging av fasiliteter. I dag, 30 år etter, samarbeider NIF med en rekke søsterorganisasjoner og Community Sports Organizations (CSOer) i Sør-Afrika, Namibia, Zambia, Mali, Zimbabwe, Tanzania og Vietnam. De mottar støtte fra Norad (Direktoratet for Utviklingssamarbeid) og Fredskorpset, samt fra Tv-aksjonen «Sammen for barn» i 2007, hvor NIFs samarbeidspartner var Unicef. I perioden 2008-2011 fikk NIF 8 millioner kroner årlig samt midlene fra TV-aksjonen i samme periode (Bistandsaktuelt, 2012). NIF har også et samarbeid med FN, som henvendte seg til Norge, nærmere bestemt UD og utenriksministeren i 2009. De ville engasjere NIF i et prosjekt som heter «Sport for Development and Peace» på bakgrunn av NIFs lange arbeid med barns rettigheter og likestilling innen sitt bistandsarbeid. Dette førte til at NIF fikk ansvaret for Norges arbeidsgruppe for sport og likestilling (Sport and Gender). Gjennom dette arbeidet ble idrettsforbundet lovet økonomisk støtte de tre årene samarbeidet pågikk (NIF, 2012b).

NIF sitt hovedmål med internasjonalt arbeid er å sikre norske idrettsinteresser internasjonalt. Dette gjøres ved å styrke Norges innflytelse og bidra aktivt i internasjonale fora, samt føre et aktivt påvirkningsarbeid overfor EU, FN og offentlige organer. Et annet viktig mål med det internasjonale utviklingsarbeidet deres er barn og unges mulighet til å påvirke eget og andres liv gjennom idrett. Dette skjer ved at prosjektene deres bygger oppunder sosial utvikling, helse og demokrati. Videre blir det presisert at idrettens egenverdi er bærebjelken i utviklingssamarbeidet deres (NIF, 2010). NIF ser på idretten som et enestående virkemiddel for å bygge broer, ikke bare mellom mennesker, men også mellom kulturer. De tilbyr, i samarbeid med Fredskorpset, idrettsungdom anledningen til å bruke sin idrettsfaglige kompetanse i det sørlige Afrika, nærmere bestemt Zambia og Zimbabwe. Det internasjonale utviklingssamarbeidet er i følge NIFs hjemmesider tuftet på idrettens grunnverdier; glede, helse, fellesskap og ærlighet (NIF, 2012b).

2.4 Fredskorpset

Fredskorpset ble til som et resultat av politiske og ideologiske strømninger på slutten av 1950-tallet og begynnelsen av 1960-tallet. I denne perioden var norsk ungdom veldig opptatt av internasjonalt fredsarbeid. De fremmet forslag om et fredskorps, noe som førte til opprettelsen av Det norske Fredskorpset i St.meld.nr. Nr. 23 (1961-62) (Fredskorpset, 2012). Dette skjedde på samme tid som opprettelsen av Norsk Utviklingshjelp (senere kalt Norad) i 1962, som Det norske Fredskorpset ble en egen enhet innunder. Tanken bak Det norske Fredskorpset var at de skulle hjelpe verdens fattige befolkning med fokus på utviklingslandene og deres behov. Disse landene hadde en stor jobb foran seg med tanke på oppbygging av samfunnet. Fredskorpsdeltakere skulle rekrutteres med bakgrunn i bl.a. landbruk, helse og utdanning for å imøtekomme samarbeidslandenes behov. Over 1500 nordmenn tjenestegjorde i det opprinnelige Fredskorpset i perioden 1963-2000 (Fredskorpset, 2012).

På slutten av 1990-tallet konkluderte regjeringen at Fredskorpset (Fk) hadde utspilt sin rolle, og det var på tide å gjøre noen endringer (Utenriksdepartementet, 1998). På nettsiden til Fk kommer det frem at regjeringen mente Fredskorpset burde ha *«som særskilt oppgave å bidra til å styrke det sivile samfunn i sør og å fremme kontakt og samarbeid mellom mennesker, organisasjoner og institusjoner i Norge og i sør»* (Fredskorpset, 2012). Formålet var at Fk skulle medvirke til varige bedringer i økonomiske, sosiale og politiske kår i verden generelt. I likhet med NIF skal Fredskorpset *«skape bredt engasjement for menneskerettigheter og internasjonale utviklingsspørsmål, med unge mennesker som særlig målgruppe»* (Fredskorpset, 2012). På Norads hjemmesider blir det lagt vekt på at Fk bidrar til å *«skape kontakt og samarbeid mellom enkeltpersoner, organisasjoner og institusjoner i Norge og partnerland, bygget på solidaritet, likeverd og gjensidighet»*. De har fokuset på at det er mennesket som er i sentrum, noe som kan føre til økt respekt, solidaritet og vennskap på tvers av landegrensener (Norad, 2013b).

Siden 2001 har NIF og Fk samarbeidet for utveksling av ungdom til samarbeidsland i Afrika gjennom Idrettens Fredskorps. I det neste delkapittelet vil det bli sett nærmere på hvordan dette fungerer og hva ifk sitt arbeid går ut på.

2.5 Idrettens Fredskorps

Siden 1997 har NIF utstasjonert over 200 idrettsfrivillige til partnere i det sørlige Afrika samt mottatt et femtitalls frivillige til Norge. Hovedsamarbeidspartneren til NIF og ifk har siden 1998 vært organisasjonen SCORE. NIF rekrutterte ungdom til å jobbe i SCORE sine prosjekter i Afrika. Siden 2001 har denne utvekslingen vært fullfinansiert av Fk (Ødegård, Torége, & Selliaas, 2008). NIF og Fk sender et titalls idrettsfrivillige på utveksling årlig og har som mål å sende 15 frivillige gjennom ifk hvert år (NIF, 2012b).

Målet er at samarbeidet mellom ifk og partnerne i Sør-Afrika skal bære preg av gjensidighet hvor det blir utvekslet begge veier – noen til Sør-Afrika (nord-sør utveksling), noen til Norge (sør-nord utveksling), og noen som utveksler mellom de Afrikanske landene (sør-sør utveksling) (NIF, 2012b). Gjennom gjensidig læring har Fk som mål å bidra til økt kulturell forståelse, kunnskap og engasjement i Norge for en mer rettferdig ressursfordeling mellom Nord og Sør (vestlige og ikke-vestlige) (NIF, 2012b; Ødegård et al., 2008).

Idrettens Fredskorps er underlagt Avdeling for Internasjonalt Utviklingsamarbeid. Denne avdelingen «*støtter partnere i Sør i arbeidet med å fremme barn og unges rett til å delta i idrett*» (NIF, 2012b). De «*støtter initiativ som bruker idrett som virkemiddel i utviklingsarbeid og samarbeider med partnere hovedsakelig i sørlige Afrika*» (NIF, 2012b). Utveksling gjennom ifk betyr i følge NIF sosialt samvær, sportslig fellesskap og nye bekjenskaper på tvers av kulturer. Det å være idrettsfredskorps skal by på en del utfordringer og mye arbeid. NIF legger vekt på at det er viktig å være innstilt på å tilpasse seg lokale forhold, samtidig som man skal være en ambassadør for norsk idrettsbevegelse (NIF, 2012b).

Ifølge NIF representerer idrett noe positivt både for individer, lokalsamfunn og storsamfunn. De mener idretten fører til glede gjennom fysisk aktivitet og gode sosiale miljøer, og har en iboende egenverdi. Utvikling av idrettsorganisasjoner og kompetanseheving innenfor ulike idrettsgrener står derfor sentralt i NIFs internasjonale utviklingsamarbeid (NIF, 2012b). Videre mener de det er viktig å bruke idretten som virkemiddel for å skape utvikling i samarbeidslandene. De vil gi deltakere en innføring og mulighet til å praktisere demokratiske styringsformer. På denne måten kan idretten bli mer enn bare ulike former for idrett (fotball, friidrett o.l.). Det kan også bli en måte å styrke lokalmiljøene på, styrke egen kompetanse samt gi dem noe å være stolt over (NIF, 2012b).

2.6 Right to Play

Bakgrunnen for Right to Play var organisasjonen Olympic Aid som ble startet av Lillehammer olympiske komité (LOOC) i 1992 i forbindelse med vinterlekene i 1994. Under de olympiske lekene fokuserte Olympic Aid på å vise støtte til folk i krigsherjede land. Et utvalg olympiske utøvere ble ambassadører for organisasjonen, og skulle bistå i innsamlingsarbeid. Den ledende idrettsambassadøren var skøyteløperen Johann Olav Koss som donerte store deler av sine premier til organisasjonen, samt utfordret andre idrettsutøvere til å gjøre det samme. Olympic Aid samlet over 14,6 millioner kroner i forbindelse med vinterlekene (RightToPlay, 2013e).

Olympic Aid inngikk et samarbeid med UNICEF i 1996, og sammen samlet de inn over 10,5 millioner kroner i forbindelse med lekene i Atlanta. I slutten av 2000 gikk organisasjonen fra å være en innsamlende organisasjon til å bli en ikke-statlig organisasjon (NGO), og skiftet navn til Right to Play (RtP). I mars 2001 begynte de første idrett- og lekprogrammene i flyktninge-samfunn i Angola og Elfenbenskysten (RightToPlay, 2013e).

RtP har videreført originaltanken fra Olympic Aid ved å inkludere toppidrettsutøvere som ambassadører. De har også knyttet et tettere forhold til ikke-olympisk idrett og samarbeider med en stor variasjon av oppdragsgivere i privat sektor. Målet til RtP er at de *«skal gjennom lek og idrett utdanne og bedre barn og unges evne til å takle utfordringene ved fattigdom, konflikt og sykdom i vanskeligstilte områder i verden»* og *«skape en sunn og trygg verden gjennom lek og idrett»* (RightToPlay, 2013c).

I dag er RtP en sentral aktør innen SDP-feltet (RightToPlay, 2013e). De har blitt en global organisasjon som gjennom lek og idrett utdanner og utvikler barn og unge i vanskeligstilte områder (RightToPlay, 2013a). I tillegg til idrett- og lekprogrammer er de opptatt av barns rettigheter, spesielt med tanke på retten til å leke. De er også aktivt involvert i forskning og utvikling av retningslinjer på dette området. *«RtP sin visjon er å engasjere ledere på alle sider av idrett, næringsliv og media for å sikre alle barn rett til å leke»* (RightToPlay, 2013e). Gjennom lek og idrett bidrar de til å utvikle barn og unges basisferdigheter og muligheten for en bedre fremtid. I samarbeid med lokalsamfunnene utvikler RtP bærekraftige prosjekter (RightToPlay, 2013a).

2.7 Norad

Norad ble opprettet i 1962 i det som blir kalt «bistandens barndom», ti år etter det første statlige bistandsprosjektet ble startet opp i Kerala, India. Deres hovedoppgave er å bidra til at norsk bistand er mest mulig effektiv og når sine mål. Norad gjør dette ved å gi faglige råd til de som driver bistanden, de sørger for at bistanden kvalitetssikres og evalueres (Norad, 2011).

Norad er et fagdirektorat som ligger under og blir styrt av Utenriksdepartementet (UD). Oppgavene deres er dermed forankret i et mandat og årlige tildelingsbrev fra UD. Norad finansierer, samarbeider med og har kunnskap om organisasjoner, institusjoner og bedrifter. De har fem hovedoppgaver: bistandsfaglig rådgivning, kvalitetssikring og kontroll, tilskuddsordninger, kommunikasjon og evalueringer (Norad, 2011).

Strategien frem mot 2015 er å bidra til å gjøre mottakerland bedre i stand til å nå sine egne utviklingsmål, bruke mest ressurser på å følge opp de største satsingene i norsk utviklingspolitikk, samt bidra til å fremme resultatfokus i, og formidle resultater av, hele bredden av norsk bistand. De vil benytte seg av kunnskap om hva som virker og ikke virker for å gjøre bistanden bedre. Norad vil være pådriver for samfunnsdebatten om bistand og utvikling, samt utvikle kompetanse, arbeidsformer og ledelse som bidrar til gode løsninger. Videre vil Norad bruke det meste av sine ressurser på å følge opp de største satsingsområdene innen norsk utviklingspolitikk. Norads direktør Villa Kulild sier følgende om deres arbeid fremover:

De neste årene vil vi fokusere på de største og viktigste satsingene. Nå kanaliseres halvparten av bistandsbudsjettet gjennom multilaterale organisasjoner, som FN. I årene som kommer vil faglig rådgivning til multilaterale aktører, og kvalitetssikring og evaluering av innsatsen deres, få større oppmerksomhet fra oss (Norad, 2013c).

Her kommer det frem at de har planer om å satse mer på oppfølging av dem de gir støtte til. Norads evalueringsvirksomhet er basert på instruks fra UD. Dette gjør at de bestemmer *«hvilke tiltak som skal evalueres, utarbeider oppdragsbeskrivelse for evalueringene og engasjerer uavhengige forskere eller konsulenter for å gjennomføre evalueringene»* (Norad, 2013b).

2.8 Oppsummering

Ifk og RtP har mange av de samme målene som Fk og Norad. NIF, som står bak ifk, legger vekt på at idretten skal være tilgjengelig for alle. De mener idretten skal bygge på idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet (NIF, 2012b). Målet med bistanden er at de skal sikre idrettsinteresser internasjonalt og at barn og unge skal få mulighet til å påvirke egne og andres liv (NIF, 2010). Fk har som oppgave å jobbe for det sivile samfunnet i sør, samt fokusere på kontakt og samarbeid mellom Norge og land i Sør. Deres grunnleggende målsetning er å få menneskerettighetene realisert, spesielt med tanke på unge mennesker. Bistandsarbeidet skal bygge på solidaritet, likeverd og gjensidighet (Fredskorpset, 2012). Ifk skal jobbe for barn og unges rett til idrettsdeltakelse, og støtter initiativ som bruker idrett som virkemiddel (NIF, 2012b). RtP har som mål å utdanne barn og unge gjennom lek og idrett slik at de kan takle utfordringer i hverdagen. Idretten skal, ifølge RtP, bidra til å skape en sunn og trygg verden ved hjelp av lek og idrett (RightToPlay, 2013c). Norad (2011) sin viktigste oppgave er å bidra til at norsk bistand er mest mulig effektiv, noe de kontrollerer ved hjelp av kvalitetssikringer. De har som mål at mottakerland skal bli mer selvstendige ved å nå egne utviklingsmål. Videre skal det bli større fokus på kvalitetssikring og evaluering (Norad, 2011).

Fellesmålene til ifk, Fk, RtP og Norad er at de skal hjelpe mottakerland til å bli mer selvstendige, fremme demokrati og likeverd mellom kjønn (NIF, 2010, 2011, 2012a; Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a). Siden ifk og RtP mottar støtte fra Norad kan det tenkes at målene deres har blitt påvirket av Norad sine mål. Samtidig er det tydelig at NIF sine grunnverdier skinner igjennom i ifk. I hvor stor grad følger ifk og RtP opp Norads retningslinjer? Klarer de å beholde sin særegne profil, eller presser omgivelsene dem inn i en mal for idrettsbistand? I hvilken grad utvikler de egne mål som ikke er inkludert i den innvilgede søknaden om støtte? Og til slutt, er det samsvar mellom ifk og RtP sine mål og det de gjør i praksis? Dette er spørsmål oppgaven vil se nærmere på i analysen, men først kommer det en presentasjon av relevant organisasjonsteori.

3. Institusjoner og organisasjoner

Institusjonsteorier handler om hvordan organisasjoner følger det som blir tatt for gitt og det andre organisasjoner gjør. Videre handler det om hvordan organisasjoner blir påvirket av andre organisasjoner rundt seg, samt på hvilken måte organisasjoner følger regler, både formelle og uformelle, uavhengig av om de er rasjonelle måter å handle på eller ikke. Videre ser institusjonell teori på hvordan organisasjoner forandrer og utvikler seg til stabile enheter, hvordan de forandrer seg ut i fra hva som er på moten, men også på hvilken måte organisasjoner påvirker egne omgivelser. Institusjonell teori utgjør et alternativ til teorien om at organisasjoner er rasjonelle verktøy, noe som er en klassisk tolkning innen organisasjonsteorien (Eriksson-Zetterquist, 2009). Her menes det at organisasjoner eksisterer for å kunne danne kollektivt koordinerte handlinger. Gjennom organisasjoners regler og autoritet kan de koordinere og kontrollere medlemmene til å produsere varer og tjenester (Brunsson, 2002). Organisasjoner er bygget opp med rasjonelle ansatte som setter seg mål og jobber mot dem. I følge organisasjonsteorien blir forandringer eller endringer planlagt, gjennomført og resultater oppnådd uten noen store hindringer (Eriksson-Zetterquist, 2009).

For å kunne gå nærmere inn på, og forstå mer av, disse teoriene er det viktig å gjøre rede for begrepet institusjon. Innen institusjonell teori finnes det utallige definisjoner av begrepet. En definisjon kommer fra sosiologien hvor en institusjon blir sett på som en organiserende og etablerende måte å handle på, som et sett grunnleggende regler. Disse kan oppfattes og analyseres som noe utenfor menneskets bevissthet (Jepperson, 1991). Sagt på en annen måte kan en institusjon bli sett på som faste former som regulerer menneskers atferd. For noen teoretikere er det mest fokus på institusjonenes sosiale og organisatoriske føringer, mens for andre er det mer fokus på de kulturelle og normative. En institusjon kan bli sett på som et sett med normer og en sosial praksis som påvirker måten samfunnsmedlemmer løser viktige og tilbakevendende oppgaver på (Store Norske Leksikon, 2013). Strukturene i en institusjon består av systemer med organiserte grupper, uten disse strukturene ville målet til en institusjon bare vært tomme ord (Selznick, 1943).

Denne masteroppgaven ser nærmere på organisasjonene Idrettens Fredskorps og Right to Play og deres forhold til Norad. Som organisasjoner kan man anta at de følger visse normer og regler som er felles innen deres felt. For å kunne se nærmere på hvordan organisasjonene blir påvirket av Norad vil jeg bruke ny institusjonell teori som ser nærmere på de kreftene som

finnes innen ulike felt. Jeg vil prøve å finne ut hvordan Norad sine krav påvirker de formelle og uformelle strukturene, de strukturelle likhetene. Videre vil jeg bruke standardiseringsteori for å kunne se nærmere på de ulike standardene organisasjonene må forholde seg til. Først blir det en gjennomgang av sentrale temaer innen nyinstitusjonell teori, deretter gjør jeg rede for de teoretiske retningene formelle og uformelle strukturer, organisasjonsfelt og isomorfisme, samt standardisering i form av direktiver, normer og standarder. Hvert delkapittel rundes av med eksempler på hvorfor dette er relevant i forhold til mine funn.

3.1 Nyinstitusjonell teori

På 1970-tallet skjedde det en del endringer innen institusjonell tankegang. Ved hjelp av nyinstitusjonell teori ble det tydelig at grunnene til byråkratisering og rasjonalisering hadde endret seg siden Webers mening om byråkrati på starten av 1900-tallet (Eriksson-Zetterquist, 2009). Nyinstitusjonell teori baserer seg på to sentrale verk, som også er sentrale i mine analyser: John Meyer & Brian Rowans artikkel *Institutionalized organizations: Formal structure as myth and ceremony* (1977) og Paul J. DiMaggio & Walter W. Powells artikkel *The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields* (1983). Artikkene handler om hvordan organisasjoner skaffer seg legitimitet fra andre innen samme felt, hvordan de løsriver ulike aktiviteter fra hverandre for å kunne overleve (Meyer & Rowan, 1977), samt hvordan de blir mer like hverandre (isomorfisme) innen organisasjonsfeltet (DiMaggio & Powell, 1983). Et av målene med nyinstitusjonalismen var å løsrive seg fra gammel institusjonell teori som ble kritisert for å være altfor deskriptiv og abstrakt. Grunntanken innen institusjonell teori var at institusjoner vokste frem når mennesker formet og konstruerte deres sosiale virkelighet. På en annen måte kan organisasjoner bli sett på som styrende for hvordan mennesker skal handle, det ble gitt institusjonelle regler (Eriksson-Zetterquist, 2009). Den nyinstitusjonelle teorien fokuserer på de organisatoriske strukturene og prosessene som er felles for hele felt og strekker seg forbi geografiske grenser. Det har vært spesielt stor interesse for hvorfor organisasjoner innen samme felt blir så like. Videre er det også stort fokus på hvorfor organisasjoner blir mer komplekse samtidig som de blir mindre effektive (Eriksson-Zetterquist, 2009).

Institusjonell teori så på mennesker og organisasjoner som rasjonelle, forutsigbare aktører (Eriksson-Zetterquist, 2009). Meyer & Rowan (1977) motbeviste i sine studier tanken om at en rasjonell formell struktur var det mest effektive for en stabil og kontrollert organisasjon. Ifølge dem sier ikke denne strukturen noe om organisasjonens interne krav eller aktiviteter, noe som betyr at denne strukturen ikke er effektiv med tanke på stabilitet og kontroll. På den andre siden kan strukturen bidra til *legitimitet* ved å gjenspeile myter som eksisterer i organisasjonens institusjonelle omgivelser. Det ser ut til at organisering heller handler om å tilpasse seg institusjonaliserte regler enn å samordne og kontrollere ulike aktiviteter (Eriksson-Zetterquist, 2009).

For å kunne se nærmere på strukturene til ifk og RtP, samt deres forhold til Norad vil det bli gjort rede for relevant teori. Oppgaven har som mål å finne ut om Norad påvirker organisasjonenes formelle og uformelle struktur og om ifk og RtP blir mer like hverandre på grunn av Norad sine krav. Videre vil oppgaven studere hvordan organisasjonene forholder seg til standarder og regler, om de følger dem og hvordan Norad eventuelt påvirker dette. Derfor blir det først en gjennomgang av teori om formelle og uformelle strukturer, deretter blir det sett nærmere på organisasjonsfelt og hvordan det påvirker de som er innenfor samme felt. Til slutt blir det sett nærmere på standarder og hvordan de kan påvirke organisasjoners formelle og uformelle strukturer.

3.1.1 Organisasjonenes formelle og uformelle strukturer

Meyer & Rowan (1977) kom frem til at det er et skille mellom en organisasjons formelle struktur og det som faktisk skjer i praksis (Brunsson, 2002; Eriksson-Zetterquist, 2009). De legger vekt på at store deler av den formelle strukturen er så sterkt institusjonalisert i organisasjonen at den nesten kan fungere som et sett med *myter*. Disse mytene er kjennetegnet av rasjonaliserte og upersonlige oppskrifter som beskriver sosiale formål som teknisk formål, og gir en oppskrift på hvordan sistnevnte kan oppnås på en passende og rasjonell måte. Organisasjonene adopterer og tar i bruk programmer, prosedyrer og modeller som er oppfattet som rasjonelle av andre organisasjoner innen samme felt. Dette gjør de for å styrke egen legitimitet og for å kunne overleve, noe de gjør uavhengig av om de nye modellene eller prosedyrene bidrar til økt effektivitet (Meyer & Rowan, 1977). Det er ikke alltid slik at mytene er forenelige med organisasjonens kjernevirksomhet. De kan legge beslag på både tid

og ressurser som kunne vært benyttet til verdiskaping eller føre til at det oppstår aktiviteter som ikke er med å understøtte organisasjonens mål. Selv om det å adoptere disse mytene kan ha negativ innvirkning på organisasjonens effektivitet, vil det å unnlate å innføre dem svekke organisasjonens legitimitet og troverdighet i samfunnet. Det er derfor en tendens til at disse aktivitetene kobles fra (*decoupling*) kjernevirksomheten i organisasjonen (Meyer & Rowan, 1977). Decoupling, eller frakopling, beskriver hvordan den formelle strukturen kobles fra organisasjonen eller omvendt. Dette er en delvis separasjon av formelle mål fra det som gjøres i praksis, noe som fører til at organisasjonen får to organisasjonsstrukturer. Den formelle strukturen, som endrer på seg etter hvert som det kommer nye lover og regler, og den uformelle strukturen, som benyttes med tanke på det som faktisk skjer i organisasjonen (Brunsson & Olsen, 1990; Eriksson-Zetterquist, 2009). Et eksempel her er at ifk og RtP formelt sier de løser en bestemt oppgave på en måte i henhold til Norad sine krav, mens de uformelt løser oppgavene på en annen måte. Her kommer det frem at det finnes et skille mellom formelle og uformelle strukturer. Meyer & Rowan er de teoretikerne som er mest referert til innen dette feltet, men det finnes andre som har skrevet om det samme. Nils Brunsson (1986, 1993, 2002) ser nærmere på normer, samt skille mellom det som snakkes om offentlig og det som skjer i praksis. Videre mener Brunsson å ha funnet løsningen på disse motsetningene ved hjelp av begrepene justification og hypokrisi (Brunsson, 2002).

Normer som har med strukturer, prosesser og ideologier å gjøre blir ofte forklart som, og rettferdiggjort på grunn av, deres bidrag til økt effektivitet. Det finnes derimot ingen garanti for at disse normene passer til hver enkelt organisasjon eller deres indre krav. En organisasjon kan risikere at de forskjellige kravene, eller normene, ikke kommer overens. Dette kan påvirke effektiviteten organisasjonen i utgangspunktet har som mål å øke (Brunsson, 2002). Når institusjonelle normer ikke fungerer i praksis, ender organisasjonen opp med å danne to strukturer eller prosesser, en for hvert sett med normer. Dette er det Meyer & Rowan (1977) mener med decoupling, at det blir et skille mellom formelt og uformelt. Det danner seg to former for organisatoriske strukturer innen samme organisasjon. Den formelle strukturen retter seg etter offentlige institusjonelle normer, og endrer seg etter hvert som nye lover og regler dukker opp. Den andre strukturen er ganske annerledes og sier mer om virkeligheten i organisasjonen, det uformelle. Denne strukturen står for handling, mens den første strukturen er organisasjonens ansikt utad i samfunnet (Brunsson, 2002). I det offentlige blir det snakket om (*talk*) hvordan utfordringer skal løses, det blir tatt avgjørelser (*decisions*) rundt hvordan handlinger skal tre i kraft, også har man det som faktisk skjer (*action*). De tre prosessene er

ikke nødvendigvis alltid samkjørte, og det er ofte en utfordring for organisasjonene å gjennomføre det som blir sagt. På den andre siden er det vanskelig, og nesten utenkelig, å snakke om det som faktisk blir gjort (Brunsson, 1986). En utfordring for organisasjoner som ifk og RtP er at de offentlig sier de skal handle på en måte, mens virkeligheten er en annen i arbeidet som skjer i Afrika. Det betyr ikke at de bryter med målene sine, men at de kanskje ikke er like lette å gjennomføre rent praktisk, i hvert fall ikke direkte overført.

Det kan være utfordrende for en organisasjon å finne balansen mellom det som kreves (talk og decision) og gjøres i praksis. Ideenes verden er ganske annerledes enn handlingenes verden. Ifølge Brunsson (1993) finnes det tre utfordringer i jakten etter stabilitet og kontroll. For det første er det snakk om det faktiske innholdet i prat og handling: «*What can be talked about cannot always be translated into action, and what can be done cannot always be talked about*» (Brunsson, 1993:490). For det andre kan ideer og prat utvikle seg i en bestemt retning i forhold til hvilke temaer som er viktige og sentrale. For det tredje kan handling gå i en annen retning, noe som kan føre til problemer med å opprettholde kontroll. Til slutt påpeker Brunsson at ideer noen ganger kan dukke opp og endre seg for deretter å forsvinne i et raskere tempo enn det handlinger gjør. Dette påvirker muligheten til å samkjøre forutsigbarhet, stabilitet og kontroll (Brunsson, 1993). Videre legger Brunsson (1993) vekt på at ideer er lettere å komme på enn gjennomføre. Ofte blir de ikke ført ut i handling på grunn av ressursmangel eller at de ikke lar seg gjennomføre rent praktisk. Dessuten kan det ofte være at man presenterer de ideene som høres best ut, som virker som de mest harmoniske, enkle og effektive løsningene istedenfor de som gjenspeiler virkeligheten og det gjennomførbare. Ofte i moderne demokratiske og offentlige organisasjoner er det bevisst fordelt ansvar, hvor noen har ansvaret for å snakke om det som skal gjøres, mens andre handler i forhold til det de får beskjed om å gjøre (Brunsson, 1993). I for eksempel ifk er det ikke de som drar på utveksling som prater med media og offentligheten om det de gjør i Afrika. Det er som regel sjefer høyere opp, og gjerne Norad som tar seg av det, i hvert fall når det gjelder offisielle formelle målsetninger.

Brunsson (1993) foreslår en løsning til utfordringen med ide og handling og den uforutsigbarhetene og mangelen på kontroll dette kan føre med seg. Løsningen finner han med begrepene justification (begrunnelse) og hypokrasi. Brunsson mener begrunnelse løser problemet med forutsigbarhet: «*Justification means that planned or accomplished actions are defended in order to convince people that they are the right ones. Successful justification*

adapts people's ideas to actions» (Brunsson, 1993:500). Ved å overbevise folk til å tro at noe er bra, tror de på det og tar til seg ideene som sine egne. Dermed blir det viktig at den som er talsperson for en organisasjon er flink til å prate for seg sånn at den personen klarer å selge sine tanker til de som hører på (Brunsson, 1993). Dette går hånd i hånd med hypokrasi som løser problemet med kontroll, og handler om at en organisasjon må «[...]talk in a way that satisfies one demand, to decide in a way that satisfies another, and to supply products in a way that satisfies a third» (Brunsson, 2002:27).

Det er forskjell på organisasjoners formelle og uformelle strukturer. Dette skillet er for mange organisasjoner noe som skjer naturlig på grunn av konflikten mellom indre og ytre krav (Meyer & Rowan, 1977). For å takle et slikt skille mellom det som blir sagt og gjort (Brunsson, 1993) prøver organisasjoner å tilfredsstille ytre krav på en måte og handle på en annen måte (Brunsson, 2002). I hvilken grad utvikler ifk og RtP formelle og uformelle strukturer med tanke på Norad sine krav? Følger organisasjonene opp retningslinjer og praksis definert av Norad og/eller av politiske aktører? Utvikler ifk og RtP egne mål som ikke er nedfelt i prosjekter som de har søkt om og fått innvilget støtte til? Og i hvilken grad er det samsvar mellom det som blir sagt og det de gjør i praksis? Dette er spørsmål jeg vil se nærmere på i analysen. Hvis flere organisasjoner innen det samme feltet følger de samme kravene kan de etter hvert begynne å likne hverandre i formen. Noe de gjør fordi de hele tiden prøver å oppnå legitimitet fra hverandre innen sitt felt (DiMaggio & Powell, 1983). I det neste delkapittelet vil jeg se nærmere på hva som gjør at organisasjoner blir like hverandre og hva dette har å si for et felt. Det vil også bli en gjennomgang av ulike typer likhet hvor målet er å oppnå legitimitet blant de andre organisasjonene (DiMaggio & Powell, 1983).

3.1.2 Organisasjonsfelt og isomorfisme

DiMaggio & Powell (1983) stilte seg spørsmålet om hva som gjør at organisasjoner er så like. For å kunne forklare denne likheten – homogeniseringen – benyttet de seg av to begreper *organisasjonsfelt* og *isomorfisme*. Organisasjonsfelt legger vekt på organisasjoner og omgivelsene deres. Gjennom organisasjonenes interaksjon på feltet blir de like hverandre (homogene) i formen – isomorfisme (Eriksson-Zetterquist, 2009). Når forskjellige organisasjoner innen det samme «yrke» blir formet inn i et felt (for eksempel som følge av konkurranse, staten eller profesjoner), kommer det frem mektige krefter som leder dem til å

bli mer like hverandre. Organisasjoner kan endre målene sine eller utvikle nye praksiser, og nye organisasjoner kommer inn i feltet. På tross av dette gjør aktører innen organisasjonene rasjonelle valg som etterhvert hindrer evnen til å forandre seg ytterligere i senere år. Selv om det kommer nye strukturer og metoder ender organisasjoner med å velge de samme strukturene, de ansetter den samme typen mennesker og gjennomfører arbeidet på samme måte. Hvis en organisasjon velger å gjøre noe som er annerledes enn de faste rammene vil de bli sett på som nonchalant, avvikende og ikke-legitime. Det er takket være formlikhet/strukturelikhet – isomorfisme – at organisasjoner blir fremgangsrike, overlever og blir legitimert. Siden likhet innen et felt er basert på interaksjon mellom organisasjonene er det også viktig at organisasjonene snakker det samme språket og at de har like fremgangsmåter (Eriksson-Zetterquist, 2009). Ut ifra dette kan man anta at ifk og RtP som er innen idrettsbistandsfeltet blir likere i formen jo lengre de eksisterer. Det kommer frem i kapittel 2 at de har mange av de samme kravene og målene for bistanden sin. Spørsmålet man kan stille seg er om de er innen samme felt fordi de hadde like mål, eller om målene har blitt like hverandre fordi de er innen det samme feltet.

DiMaggio & Powell (1983) beskriver tre former for isomorfisme; tvangsmessig, etterlignende og normativ. *Tvangsmessig isomorfi* kommer fra politisk påvirkning og problemet med legitimitet. Dette kan være formelt eller uformelt press fra andre organisasjoner som de er avhengige av eller kulturelle forventinger fra organisasjonens omgivelser. Presset fra omgivelsene kan oppleves som makt, overtalelse eller en invitasjon til å ta del i en sammensvergelse. *Etterlignende isomorfi* derimot er et resultat av usikkerhet. Når en organisasjon sliter for å holde seg i gang går de heller ut og ser på hvordan andre organisasjoner har løst lignende problemer, istedenfor å grave seg ned. Organisasjonene som blir etterlignet er mest sannsynlig ikke klar over hva som skjer. Det kan også hende de ikke er interessert i å bli kopiert, men denne prosessen fungerer for organisasjonen som kopierer. De etterlignende modellene kan bli endret indirekte gjennom de ansatte som overfører metodene fra den ene organisasjonen til den andre uten at det er planen. Det kan føre til at de likevel får et eget preg på andres metoder (DiMaggio & Powell, 1983). *Normativ isomorfi* er assosiert med profesjonalisering. En organisasjons prestisje og ressurser er viktig for å kunne tiltrekke seg profesjonelle. Denne «jakten» etter profesjonelle oppfordrer til homogenisering ettersom organisasjonene ønsker å forsikre at de kan tilby de samme fordelene og den samme servicen som konkurrentene sine (DiMaggio & Powell, 1983).

I kampen etter å bli ansett som legitime innen et felt blir organisasjoner homogeniserte, mer like hverandre i formen. For å oppnå suksess må organisasjonen bli sett på som legitim av de andre på feltet. Prøver de andre løsninger kan organisasjonene risikere å bli sett på som det motsatte, ikke-legitime (DiMaggio & Powell, 1983). Bidrar dette til at ifk og RtP blir presset av omgivelsene til å forme seg etter en felles mal for idrettsbistand, eller klarer de å utvikle et særpreg eller en særegen profil? Siden legitimitet innen feltet er viktig, hvordan påvirker dette organisasjonene? Blir det et skille mellom de offisielle målene og det praktiske? I analysen vil jeg se nærmere på hvordan ifk og RtP blir påvirket av kampen om å bli ansett som legitim. Hvordan en organisasjon vet hva som er legitimt og ikke kommer frem gjennom standarder, regler og retningslinjer innen feltet (Ahrne, Brunsson, & Garsten, 1998; Brunsson & Jacobsen, 1998b). I det neste delkapittelet vil det bli sett nærmere på standarder, som noen mener er frivillige å følge, samtidig som det fort kan oppstå konsekvenser for organisasjonen hvis de ikke følger dem (Ahrne et al., 1998; Brunsson & Jacobsen, 1998b).

3.2 Standardisering

Standarder kan være anbefalinger fra noen som mener de vet hva som er best for andre. Skaperne av standardene hevder de er frivillige å følge, men på en annen side er de avhengige av å ha mottakere for å eksistere. Standarder kan bli opprettet innad i en organisasjon og gjelde for de som er medlemmer av den, men standarder kan også komme uten ifra selve organisasjonen. Organisasjoner som er håndhevere av standarder er myndighetene, private standardiseringsorganisasjoner, store grupper (for eksempel Norges gruppen, Ica, H&M, NIF, RtP), internasjonale organisasjoner (FN, Unicef, SCORE) eller forskere og andre som er ansett for å være eksperter innen sine felt. Denne typen standarder kan bidra til at organisasjoner blir mer like hverandre i formen (Brunsson & Jacobsen, 1998b).

Standardisering kan bli sett på som noe negativt, en modell som former grupper og organisasjoner til å bli like. For noen er dette en fornærmelse mot alt som er spennende og uforutsigbart som det individuelle, lokale, innovative og uvanlige (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Det positive med standarder derimot er at vi kan være trygge på hvordan husene våre blir bygd, eller at bilene vi kjører har blitt bygd etter bestemte standarder. Med andre ord,

standarder kan gjøre hverdagen lettere og mer forutsigbar. Videre sier Brunsson & Jacobsen (1998b) at standarder og standardisering er en sentral ingrediens i det moderne samholdet. Hadde vi ikke hatt standardiserte lover og regler for hvordan man skal kjøre på veien kunne det blitt kaos, eller hvis arbeidslivet ikke hadde standarder i forhold til arbeidsgiver vs. arbeidstaker. For større organisasjoner eller land kan standarder komme fra flere forskjellige hold. Eksempler på det kan være når en moderne stat blir utsatt for en rekke standarder om hvordan de burde være fra ulike typer organer som FN, OECD eller EU. Her kan det være snakk om at staten bør ha demokrati, et sett grunnlover, utviklingsplaner, samt oversikt over arbeidsløshet i landet. Det kommer frem her at standardisering «*en form för samordning och styring i samhället väl så viktig som marknad och hierarki*» (Brunsson & Jacobsen, 1998b:12).

Standarder er en form for regler og sier noe om hva som er rett og galt (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Slike regler gjelder vanligvis store grupper mennesker som for eksempel innen en religion eller i et land. Det kan ofte være advarsler om straff eller sanksjoner ved brudd på bestemte regler. På denne måten bidrar standarder til å forme mennesker og gjøre dem mer like hverandre. Som nevnt tidligere blir slike standarder dannet med tanke på hva som er best for oss. Hvis vi aksepterer det og følger den eller de reglene som er satt sparer vi oss selv for mye hodebry, og eventuelle sanksjoner (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Et eksempel kan være at NIF og Ifk former søknaden sin etter Norad sine retningslinjer slik at de får pengestøtte. Her går det også an å tenke at reglene ikke bare er bra for oss, men om vi følger dem kommer det også samarbeidspartnerne til ifk til gode fordi de får penger. Regler kan være bra med tanke på samordning og samarbeid. Siden regler ofte gjelder for flere bidrar de til å styre hva større grupper skal gjøre. I organisasjoner som ifk og RtP er det viktig med regler som gjør at medlemmene blir samordnet om hva som skal gjøres og hva som er målet med arbeidet.

Noen ganger kan det kreves bevis på at organisasjoner følger de retningslinjene som er lagt. En organisasjon kan ha strategiske planer for hva de skal oppnå i løpet av en gitt tidsperiode uten at de nødvendigvis handler deretter. De kan ha utviklingsprogrammer for personalet uten å skape utvikling (Brunsson & Jacobsen, 1998b). NIF og Ifk kan i søknaden til Norad ytre hva de har planer om å gjøre for å få penger, men det betyr ikke at de følger det som står i søknaden fullt ut. Samtidig må arbeidet deres sertifiseres for å kunne fortsette å få støtte. Sertifisering kan de få gjennom standardorganisasjoner som Norad, FN, EU, OECD. Felles for slike organisasjoner er at man må oppfylle et sett med krav for å kunne bli medlem. Et

eksempel på dette er EU-medlemskapet, hvor et land eller en stat må tilegne seg et bestemt sett med standarder for å kunne bli medlem (Ahrne et al., 1998), eller hvis en idrett har lyst til å komme innunder NIF må de rette seg etter deres standarder i forhold til struktur og konkurranseregler. Det som skiller standardorganisasjoner fra andre organisasjoner er at de krever en viss form for likhet for å kunne bli medlem. I vanlige organisasjoner kan det være større rom for ulikhet (Ahrne et al., 1998).

Brunsson & Jacobsen (1998b) har delt standarder inn i tre former for regler: *direktiv*, *normer* og *standarder*. Direktiver er regler alle må følge, de er i skriftlig form og det er ofte sanksjoner knyttet til dem. Det er som oftest store autoriteter eller noen med mye makt som danner slike direktiver (Brunsson & Jacobsen, 1998b), for eksempel regjering eller styreledelse i store organisasjoner. Slike regler blir fremstilt som noe positivt for folk å følge. Normer derimot er ikke nedskrevne regler, men heller noe som er internalisert i oss. Med andre ord er dette regler vi tar som en selvfølge, de er en del av oss. Vi tenker ikke over at vi følger dem fordi det føles naturlig og selvsagt å handle deretter. Normer merkes som regel ikke før noen bryter med dem (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Eksempel på norm kan være at man skal hilse på nye mennesker, eller at man dusjer etter å ha trent. Slike regler som er en del av oss kan være vanskelige å bryte med. Dette gjør dem til en tvunget handling. Samtidig er de frivillige i den forstand at vi føler normer som noe eget, noe vi velger å gjøre. Standarder derimot likner litt på direktiver, og skiller seg fra normer på spesielt to måter: de er eksplisitte og de har en tydelig opphavsmann. De skiller seg fra direktiver ved at de er frivillige, samt de ikke har noen sanksjoner koblet til seg. Standarder kan heller sies å være en form for råd eller anbefalinger om hva man burde gjøre. Likevel blir det lagt vekt på at de er til det beste for den enkelte (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Etter å ha presentert de tre formene er det tydelig at de overlapper hverandre på enkelte områder. Noen normer kan også være direktiver, mens noen standarder er normer, og noen standarder og normer blir direktiver (Brunsson & Jacobsen, 1998b).

For å kunne følge en standard må det være en viss overenstemmelse der. Dette skjer enten ved at man endrer det praktiske slik at det stemmer bedre overens med standarden, eller at man presenterer det praktiske i overenstemmelse med standarden. Altså enten praktisere standarden eller standardisere praksisen (Brunsson & Jacobsen, 1998a). Når det praktiske endres blir standarden «implementert». Går det den andre veien standardiserer man det praktiske uten å implementere standarden. Dette gjelder organisasjoner som har en egen

standard som er i såpass stor overenstemmelse med standarden uten ifra at det ikke er behov for endringer (Brunsson & Jacobsen, 1998a).

Så hvorfor skal man følge standarder? Siden de fleste standarder ikke er tvungne kan aktører velge om de vil følge dem og hvilke de vil følge. Her er det derimot forutsatt at aktøren har muligheten til å velge. Som et individ i en organisasjon er det liten valgfrihet, og individer må som regel følge de regler og standarder organisasjonen har hvis man vil fortsette som medlem. Organisasjoner igjen kan være bundet av standarder de er pålagt å følge (Brunsson & Jacobsen, 1998a). NIF og Ifk for eksempel er en egen organisasjon, men de står ikke fritt til å velge de standardene de selv vil. De må følge UD og Norad sine hvis de vil motta økonomisk støtte. RtP startet som en selvstendig organisasjon, men dette endret seg etter at de begynte å motta støtte fra Norad. Så hvordan forholder RtP seg til denne endringen fra å være selvstendig aktør, til å måtte bli «godkjent» for å motta penger fra Norad? Følger ifk og RtP Norad sine standarder eller holder de på egne løsninger i praksis? Hvordan forholder de seg til direktive, normer og standarder? Er det klare skiller mellom de tre, eller glir de ulike standardene over i hverandre? Dette er spørsmål jeg vil finne svar på i analysen.

3.3 Oppsummering

Det viser seg at organisasjoner ofte former forskjellige strukturer for å kunne tilfredsstillte ulike krav som kommer både uten ifra, for eksempel Norad, og innenifra. Ifk og RtP må oppfylle visse krav for å motta økonomisk støtte fra Norad, samtidig som de har egne interne krav som også skal imøtekommes. Ut i fra teoriene som er presentert lurer jeg på hvordan ifk og RtP forholder seg til Norad sine retningslinjer. Følger organisasjonene Norad sine retningslinjer, eller har de sine egne, og hva gjør de hvis disse ikke samsvarer med Norad sine? Blir det forskjell mellom den formelle og uformelle strukturen? Hvilke konflikter kan oppstå i samspillet mellom organisasjonene og Norad? Blir ifk og RtP mer like hverandre i formen siden de tilhører samme felt og får støtte fra Norad? Hvis det finnes et sett med standarder som må følges, hvordan påvirker dette arbeidet til organisasjonene? Dette er noen av spørsmålene jeg har stilt meg underveis i oppgaven, og det er dette jeg vil finne svar på i analysen.

4. Metode

Denne masteroppgaven ser nærmere på de strukturene som finnes i organisasjoner og det maktforholdet som finnes mellom giver- og mottakerorganisasjoner. For å se nærmere på forholdet mellom idrettsbistandsorganisasjonene og Norad ble det valgt kvalitativ metode. Intervju og dokumentanalyse ble brukt for å samle inn datamaterialet. I dette kapitlet vil det bli en presentasjon og diskusjon av de valgene som ble tatt underveis, hele prosessen fra utvalg til analyse av intervjuene, samt hvorfor jeg valgte akkurat intervju og dokumentanalyse. Siden jeg lagret intervjuene elektronisk måtte jeg søke om tillatelse hos Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD). Dette fikk jeg klarsignal på så lenge jeg holdt informantenes identitet skjult, ikke lagret navn og intervjuer på samme sted, og at intervjuer og informasjon ble slettet med en gang de ikke trengtes lengre (Se vedlegg 1).

4.1 Design og utvalg

For å kunne se nærmere på ifk og RtP med tanke på formelle og uformelle organisasjonsstrukturer og hvordan Norad og Fk sine krav og retningslinjer påvirker dette ble det valgt kvalitativ metode. I forhold til min problemstilling lønner det seg å snakke direkte med de som styrer bistanden, samt de som gir økonomisk støtte, fordi jeg er interessert i å finne ut mer om deres tanker og meninger rundt oppgavens tema. I et kvantitativt spørreskjema er det fare for at slikt ikke kommer med i like stor grad (Thagaard, 2003). Målet ved oppgaven var å se nærmere på det informantene fortalte meg i forhold til aktuelle dokumenter og relevant teori. Med tanke på metoden for innsamlingen av informasjon og utvalget av informanter er det viktig å være åpen om de valg jeg har tatt underveis og hvorfor avgjørelser ble tatt. Dette med tanke på troverdigheten og muligheten til å bekrefte innsamlede data og funn (Thagaard, 2003).

4.1.1 Design

Det finnes forskjellige metoder for innsamling av data ved hjelp av kvalitativ metode; intervju (dybdeintervju, fokusgruppeintervju, mail eller telefon), observasjon og dokument- og bildeanalyse (Rapley, 2007; Tjora, 2010; Widerberg, 2005). I motsetning til kvantitativ metode som holder avstand til respondentene, kommer man nærmere innpå dem gjennom kvalitative metoder. I denne oppgaven ble det valgt dybdeintervju for å samle inn datamaterialet til oppgaven. Grunnen til det er at oppgaven er ute etter hvordan ifk og RtP tenker og føler rundt forholdet deres til Norad. I et kvalitativt intervju får informantene mulighet til å komme med egen kunnskap og informere meg om deres felt. Forskeren kommer mye tettere på informanten i intervjusituasjonen enn gjennom et kvantitativt spørreskjema. Derfor er det også viktig å være oppmerksom på, og ha gjort seg noen tanker rundt, den påvirkningskraften en kan ha i forskerrollen (Rapley, 2007; Tjora, 2010). Helt fra starten av var jeg bevisst det sensitive med en intervjusituasjon, og var opptatt av å vise respekt for informantene. De ble godt informert om oppgavens tema før intervjuene ble avtalt, samt at det ville bli et dybdeintervju hvor de skulle svare på spørsmål i forhold til temaet mitt. Siden samtlige informanter er eldre enn meg, har mer erfaring med bistand og mest sannsynlig mer kunnskap innen sine felt, har jeg ikke vært redd for å påvirke dem med min kunnskap. Likevel var det en utfordring å vite hvor mye jeg kunne fortelle om oppgavens tema. Det var en viss fare for at de kunne komme i forsvarsposisjon i forhold til arbeidsplassen sin, eller at de kanskje prøvde å svare det de trodde jeg vil høre. Samtidig var det flere av dem som la vekt på når de kom med egne tanker og når de kom med faktaopplysninger. Spesielt Kari var opptatt av å vise dette skillet mellom hva hun hadde lest seg opp til og hva som var filosofering fra hennes side, «[...]dette har jeg ikke noe empiri på så jeg bare sier litt fra toppen av hodet her». Dette fortalte meg at informantene følte et press på å svare «riktig» på spørsmålene mine selv om jeg ved flere anledninger presiserte at jeg var ute etter deres tanker og meninger.

Formålet med oppgaven er å finne ut hvordan informantene forstår og tolker oppgavens tema, samt hvordan dette er i forhold til offisielle dokumenter fra NIF, RtP, Norad og Utenriksdepartementet (UD). Det ble mest naturlig å kombinere dybdeintervju og dokumentanalyse som forskningsmetode siden jeg var ute etter å få en bedre forståelse av hvordan arbeidet til ifk og RtP, samt idrettsbistand i Norge, fungerer. Grunnen til at jeg valgte dokumentanalyse var todelt. For det første for å kunne se offisielle retningslinjer i

sammenheng med informasjonen fra intervjuene. For det andre valgte jeg å bruke dokumenter, spesielt Norad-dokumenter, fordi det ikke ble intervjuet noen derifra. For å unngå at det bare ble informantenes syn på sentrale tema, tok jeg med Norad-dokumenter for å belyse temaet fra både mottakere og bidragsyter.

Siden jeg fokuserte på noen få organisasjoner innen et felt, kan man si at jeg gjennomførte et case-studie (Thagaard, 2003). I en slik studie blir oppmerksomheten rettet mot en eller flere enheter og de representerer oppgavens «case» (Thagaard, 2003). Siden jeg så nærmere på ifk og RtP som organisasjoner, er det dem som helhet og ikke enkeltpersonene jeg intervjuet som var i fokus for analysen min. Likevel var jeg ikke bare ute etter fakta, men også hvordan aktørene forsto og håndterte de bistandspolitiske spørsmålene og strategiene som blir reist i dokumentene. Denne fremgangsmåten kan kalles hermeneutisk, som betyr å tolke, oversette, tydeliggjøre, klargjøre, forklare og si (Widerberg, 2005). Ved hjelp av innsamlede data fra intervjuene og dokumentanalyse har jeg prøvd å få en helhetlig forståelse av temaet i analysen. Det er mulig oppgaven kunne blitt annerledes hvis jeg hadde intervjuet noen fra Norad i forhold til deres tanker og meninger rundt eget arbeid og samarbeid med IFK og RtP. Det er en fare for at jeg går glipp av viktig informasjon. Dette kommer jeg nærmere inn på i delkapittel 4.1.2. Etter å ha funnet metoden som egnet seg best for denne oppgaven måtte jeg finne ut hvem jeg ville intervjuer. Siden jeg ikke kunne snakke med alle innen idrettsbistand måtte jeg gjøre et utvalg.

4.1.2 Utvalg

Når valget av design er tatt må forskeren finne ut hvem som skal intervjues. I likhet med de fleste kvalitative studier (Thagaard, 2003), valgte jeg informanter basert på kvalifikasjoner i forhold til oppgavens problemstilling. Dette kalles *strategisk utvalg* (Thagaard, 2003). Samtidig benyttet jeg meg også av den såkalte *snøballmetoden*. Her gjør forskeren først et strategisk utvalg og underveis i intervjuet blir informantene spurt om tips til andre som burde intervjues (Thagaard, 2003). Når jeg gjennomførte pilotintervjuene ble informantene spurt om forslag til personer de mente var nyttige å prate med. Det var slik jeg kom frem til hvem som skulle kontaktes i Fredskorpset og Norad. Utfordringen med å benytte slike tips er at informantene ofte finnes innen det samme nettverket og kjenner hverandre (Thagaard, 2003), noe som kan påvirke anonymitet til informantene (Dalen, 2011). Dette kommer jeg nærmere

inn på i slutten av delkapittelet. I RtP var det en person som var sentral. Hun hadde ikke tid til å stille, men koblet meg til en hun mente kunne svare på spørsmålene i hennes sted. Både ifk og RtP mottar støtte fra Norad, noe som gjorde sistnevnte aktuelle å intervju. Der fikk jeg dessverre ikke tak i noen på tross av flere mailer og telefoner. Foruten de som jobber i eller med organisasjonene finnes det en rekke eksperter på bistandsfeltet her i Norge, hvor jeg intervjuet en av dem. Denne informanten har gjennomført flere studier på feltet, samt publisert flere artikler om NIF og deres bistandsarbeid, noe jeg tolker som nok kunnskap til å kalles en ekspert innen Norsk bistand og idrettsbistand. Fordelen med å intervju en ekspert som ikke er tilknyttet den ene eller andre organisasjonen, er at de kan ha bredere kunnskap innen bistandsfeltet. Det er også en mulighet for at det kommer frem mer upartisk informasjon om ifk, RtP, Fk og Norad. På en annen side har den aktuelle eksperten skrevet mest om NIF, dermed visste hun lite om RtP. I intervjuene med de andre informantene derimot, viste det seg at de satt inne med mye kunnskap om bistand generelt og ikke bare i forhold til egen organisasjon.

I utgangspunktet intervjuet jeg to ekspertpersoner til oppgaven, men det ene intervjuet ble mer og mer en slags veiledning av oppgaven min, noe som førte til at jeg ikke følte det kunne brukes. Spesielt med tanke på at jeg tok i bruk noen av tipsene jeg fikk. På en annen side har denne informanten vært en god samtalepartner i forhold til oppgavens tema, oversikt over bistandsfeltet, samt tips til aktuelle informanter. Til sammen ble 7 stykker intervjuet, og 6 av intervjuene ble tatt med i oppgaven. For å bevare anonymiteten til informantene ga jeg dem nye navn (tabell 1), det er disse navnene som ble brukt i analysen.

Tabell 1: Informantenes nye navn.

Informanter	Pseudonymer	Organisasjon
Informant1	Ola	Ifk
Informant2	Silje	Ifk
Informant3	Kari	Ekspert
Informant4	Hans	RtP
Informant5	Per	Fk
Informant6	Nils	Ifk

Når forskeren tar kontakt med aktuelle informanter må de få nok informasjon til å kunne ta en veloverveid avgjørelse i forhold til deltagelse. Det er viktig å følge etiske retningslinjer både når det gjelder informert samtykke og informantenes anonymitet gjennom hele prosessen (Kvale & Brinkmann, 2009; Warren, 2002). Når informantene ble kontaktet via mail la jeg ved en kort innføring i temaet for oppgaven og informerte dem om at jeg ville bruke lydbånd under intervjuene. Etter å ha fått samtykke fra informantene avtalte vi tid for intervjuene (Warren, 2002). Selv om det ble avtalt tid og sted var jeg forberedt på at informantene ikke husket det siden det ikke er sikkert de anser dette for å være like viktig, eller like spennende, som det jeg gjør. Med andre ord kan det være lurt å gjøre innsamlingen av data tidlig i prosessen, slik at forskeren har tid til eventuelle utsettelse (Warren, 2002). To av informantene måtte utsette intervjuene sine, den ene nesten en uke på grunn av sykdom. Siden dette skulle være et av pilotintervjuene gikk det greit fordi det var relativt tidlig i prosessen. Den andre informanten som måtte utsette ble sittende i et møte lengre enn han trodde, noe som gjorde at jeg måtte vente et par timer. Dette er ikke den lengste utsettelsen og påvirket ikke fremgangen med oppgaven stort, men det gjorde at jeg måtte avlyse egne avtaler senere den dagen. Med andre ord kan det være lurt å forberede seg på at prosesser for innsamling av data tar en del tid.

En utfordring med utvalget mitt er at idrettsbistand er et lite miljø i Norge hvor alle kjenner alle. Dette førte til at informantene klarte å tenke seg til hvem jeg hadde intervjuet i de andre organisasjonene uten at jeg ga noen hint utover at jeg fokuserte på ifk og RtP. Dette gjorde at de ikke ble så anonyme som ønsket, og det er en fare for at de kommer til å kjenne igjen hverandre ut ifra det som står i analysen min. Jeg har hele veien jobbet for å holde dem anonyme, men siden jeg har sett på to organisasjoner i forhold til hverandre og Norad ble det flere ganger tydelig hvor informantene kom fra. Dette var utfordrende med tanke på kravene NSD stiller til meg som forsker, og i forhold til det informantene forventer av meg med tanke på deres anonymitet. Derfor er det viktig at jeg har en troverdig analyse som viser mine resonnementer og tolkninger av sitater og utsagn fra informantene.

4.2 Intervjuguide

Etter at det ble avtalt når jeg skulle gjennomføre intervjuene måtte intervjuguiden gjøres ferdig. For å kunne ha et dybdeintervju er det en fordel å bruke guiden som hjelp. I forkant av intervjuene gjorde jeg meg en del tanker om hva jeg ville se nærmere på. Det ble laget tankekart, skrevet ned spørsmål og stikkord i forhold til det jeg lurte på. Kvalitative intervjuer kan være strukturerte til en hvis grad, men et tvers igjennom strukturert og standardisert intervju ble det ikke. Den intervjuformen passer bedre innen kvantitativ metode (Widerberg, 2005). Før intervjuguiden kunne brukes måtte jeg søke om godkjenning hos NSD, noe jeg fikk (se vedlegg 1).

Fokuset for intervjuguidene var ikke informantenes privatliv men deres arbeidsliv, noe som gjorde innsamlingen av informasjon mindre sensitiv. Målet var at de skulle slippe å føle at de utleverte seg selv siden det ikke handlet om dem personlig men heller feltet de jobber på. Likevel kan dette noen ganger føles personlig, derfor var det ikke gitt at jeg kunne unngå sensitive temaer i mine intervjuguider. Intervjuguiden var mitt hjelpemiddel i intervjusituasjonen og skulle være et uttrykk for hva jeg ønsket å analysere. Det å intervjuer innebærer at forskeren bruker samtaleformen for å få tak i opplysninger og forståelser i forhold til problemstillingen (Widerberg, 2005). For å få best mulig intervjuguider tilpasset jeg dem hver informant. Dette førte til at jeg hadde fire intervjuguider. Samtlige guider hadde

de samme temaene, likevel ble noen av spørsmålene justert i forhold til hvor informantene jobbet, samt at noen spørsmål ble lagt til der jeg så behov for det. Først var det en intervjuguide for pilotintervjuene med informant1 og 2. Ut ifra de intervjuene og funnene ble intervjuguiden utvidet med flere spørsmål før jeg intervjuet Hans fra RtP og Nils fra ifk. Dessuten hadde jeg en egen intervjuguide for oppfølgingsintervjuene med informant1 og 2. Intervjuguiden ble deretter tilpasset informanten fra Fk, og eksperten. Den største forskjellen på intervjuguidene var at det var mer fokus på ifk og RtP som organisasjoner når jeg intervjuet informantene derifra, og mer fokus på bistand i Norge og internasjonalt i de andre guidene. Intervjuguiden til eksperten hadde litt flere spørsmål som gjaldt norsk bistand og idrettsbistand generelt, spesielt med tanke på endringer innen feltet opp gjennom årene og forholdet mellom Norad og idrettsbistandsfeltet. I samtlige guider hadde jeg med oppvarmingsspørsmål, historien bak den eventuelle organisasjonen, hovedspørsmål og avsluttende spørsmål. Oppvarmingsspørsmålene følte til tider unødvendig fordi informantene virket veldig klare for å gå rett på de viktige spørsmålene.

Siden informantene ble intervjuet i arbeidstiden kan det ha ført til at de stresset litt med å bli ferdig så de kunne fortsette arbeidsdagen. På en annen side virket det som de fleste av dem likte å prate om idrettsbistand, og flere av dem pratet relativt fritt, tenkte høyt og kom med egne meninger. Opp til flere ganger opplevde jeg at vi måtte bryte med tankerekker fordi de gikk for langt vekk fra det jeg ville fokusere på. Nettopp på grunn av dette fikk jeg samlet inn masse data med en litt annen vinkling enn det jeg egentlig skulle ha for oppgaven. For å følge funnene mine ble det derfor endret valg av teori ut ifra funnene jeg gjorde etter intervjuene.

4.3 Intervjuene

Formålet med å intervju er å få fyldig og omfattende informasjon om det relevante temaet (Thagaard, 2003). Det er derfor jeg har valgt intervju i denne oppgaven. For å kunne få den informasjonen som trengs er det viktig å danne en tillitsfull og fortrolig atmosfære (Berg, 2007; Thagaard, 2003), noe jeg kunne bidra til ved å være godt forberedt. Dette tolker jeg som at det forventes at jeg tar styringen i intervjuet og fører oss trygt igjennom de spørsmålene som står i guiden. Samtidig var det viktig at jeg ga informantene rom til å tenke og formulere

svarene sine uten for mye forstyrrelser. Det er også viktig å vise at man lytter til det de sier ved å gi respons underveis (Thagaard, 2003). For å vise at jeg lyttet og fulgte med kom jeg med responser som «ja, skjønner», «mmhmm», eller «jeg tolker det du sier som at...».

Intervjuene ble gjennomført over en lengre periode. Våren 2012 ble det gjort to pilotintervjuer i forbindelse med en semesteroppgave. Oppfølgingsintervjuene med dem ble gjennomført i desember 2012. Intervjuet med informant fra RtP ble gjennomført i januar 2013, mens resten av informantene ble intervjuet i februar samme år. På grunn av store geografiske avstander valgte jeg å bruke telefon og skype til innsamlingen av data. Det finnes både positive og negative sider ved bruken av telefon. Ifølge Berg (2007) skal forskeren helst unngå å bruke telefon til å gjøre intervjuer så langt det er mulig. Dette fordi man mister mye av den fysiske og kroppslige kommunikasjonen som oppstår i interaksjonen mellom to mennesker. Før jeg bestemte meg for telefonintervju var jeg mye frem og tilbake på fordelene og ulempene. Etter pilotintervjuene følte jeg derimot at interaksjonen mellom meg og informantene fungerte godt på tross av at det var via telefon eller skype. Det første pilotintervjuet ble gjort med videotelefon, mens de andre intervjuene ble gjort uten video. Siden videotelefon var nytt for meg merket jeg hvordan det preget meg i rollen som intervjuer. Jeg var mer komfortabel uten video, og følte meg derfor tryggere i rollen som intervjuer. Dette kan ha hatt innvirkning på intervjusituasjonen. Videre risikerer forskeren at hun ikke får en like intim og komfortabel intervjusituasjon som man helst skulle hatt for å få mest mulig ut av intervjuet. Forskeren kan miste mye når man ikke sitter ansikt til ansikt med informanten (Berg, 2007). For å unngå forstyrrelser gjorde jeg alle intervjuene hjemme på hybelen. Siden intervjuene ble gjort i rolige omgivelser følte jeg at vi fikk en komfortabel intervjusituasjon og det virket som informantene klarte å snakke relativt fritt. Samtidig opplevde jeg i det ene intervjuet at vi ble avbrutt og måtte ta en pause på nesten et kvarter. Når vi startet på igjen etter pausen hadde den fortrolige og komfortable tonen forsvunnet litt, noe som viser hvor sensitiv en intervjusituasjon kan være. Fordelen med telefonintervju er at geografiske avstander og budsjetter ikke er noen hindring. Så lenge forskeren har diktafon til å ta opp hele intervjuet får han/hun uansett med seg mye av det som ikke blir sagt også. Telefonintervju kan dessuten gi informanten en større følelse av å være anonym i forhold til det han eller hun svarer.

Samtlige intervjuer startet med at jeg fortalte informantene litt om meg selv og mine studier, samt målet med oppgaven min. Deretter ble de påmint om at intervjuene ble tatt opp med

diktafon, noe jeg allerede hadde avklart med dem når vi avtalte tidspunkt for intervju. Selve intervjuet fulgte stort sett intervjuguiden, og det ble stilt oppfølgingsspørsmål ved behov underveis. Intervjuene varte mellom 20 minutter til 1 ½ time på det lengste. Samtlige var åpne for mer kontakt hvis jeg trengte flere svar, eller lurte på noe angående svarene deres, senere i prosessen. Etter at intervjuene var avsluttet takket jeg for at de var villige til å stille opp.

4.3.1 Transkribering av intervjuene

Etter at intervjuene var gjennomført ble de transkribert. Det vil si at jeg hørte på lydopptaket samtidig som jeg skrev det inn i et Word-dokument. Denne prosessen gir meg som forsker en mulighet til å analysere og studere intervjuene i ettertid. Her kan det dukke opp ting jeg ikke fikk tak i underveis i intervjuet. I et forsøk på å overføre informantenes meninger best mulig er det viktig at alt blir med. Derfor valgte jeg å ta med alle små pauser, gjentakelser, tonefall, hmm'er og eh'er inn i den transkriberte teksten. Dette gjorde jeg for å få en best mulig forståelse av det informantene følte underveis, samt hvordan de reagerte på situasjonen og spørsmålene som ble stilt. Samtidig er det viktig å huske at det ikke finnes noen «*sann, objektiv oversettelse fra muntlig til skriftlig form*», noe som gjør det utfordrende å bedømme materialets kvalitet (Kvale & Brinkmann, 2009) med tanke på troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet (Thagaard, 2003). Til slutt er det viktig å påpeke at arbeidet med å transkribere også innebærer etiske spørsmål. Det kan hende sensitive temaer blir tatt opp i intervjuet, eller at informantenes identitet og/eller deres arbeidsplass kommer frem underveis. Her er det viktig at jeg som forsker lagrer både opptak og transkriberte tekster på et trygt sted, og at opptakene slettes når de ikke lenger skal brukes (Kvale & Brinkmann, 2009). Siden mine intervjuer fokuserte på det informantene jobber med er det liten fare for sensitive temaer i forhold til dem personlig. Samtidig kan det være avhengig av forholdet de har til jobbe sin. Kanskje er de såpass involvert at det følte som de pratet om noe personlig.

For å kunne analysere informasjonen fra intervjuene opp i mot offisielle dokumenter og teorier er det nødvendig for meg å snakke om informantene i forhold til der de jobber. Selv om jeg har beholdt anonymiteten deres ved å endre navn på dem, er det en fare for at de blir identifisert av andre innen idrettsbistandsfeltet på grunn av stedet de jobber. Min mening er at informasjonen som kom frem ikke er sensitiv og utgjør liten risiko for skade av de intervjuede. Samtidig kan risikoen for å bli gjenkjent være en stressfaktor for dem. Derfor var

det viktig at jeg ikke tok sitater ut av kontekst, og at jeg ikke legger ord i munnen på dem. Med andre ord er det viktig å vise hvordan data ble samlet inn og tolket av meg. På den måten blir oppgaven mer troverdig, bekreftbar og overførbar til senere studier (Thagaard, 2003).

4.4 Dokumentanalyse

Siden det ikke ble intervjuet noen i Norad valgte jeg å ta med analyse av Norad-dokumenter i oppgaven. Prosessen med å finne relevante dokumenter startet, ubevisst fra min side, allerede i oppfølgingsintervjuet med Ola. For å få et bedre innsyn i hvordan ifk fungerte i forhold til Norad spurte jeg om å få se søknaden han hadde skrevet til Norad for perioden 2012-2015. Han sendte meg både søknaden fra NIF til Norad og Norad-rapporten for samarbeidet i perioden 2008-2011. Begge disse dokumentene ble analysert. Utenriksdepartementets tildelingsbrev til Norad samt annen informasjon om Norad sine mål fant jeg på nettsidene til regjeringen og Norad. Videre har Norad et hefte, «Norad strategi mot 2015», som også ble brukt selv om mesteparten også står i tildelingsbrevet fra UD. Ved hjelp av Google og GoogleScholar fant jeg en Norad-rapport på arbeidet til RtP gjennomført i 2011, jeg brukte også en del informasjon fra RtP sin hjemmeside. På NIFs hjemmeside fant jeg et idrettspolitisk dokument for perioden 2012-2015 som har blitt analysert. Nettsidene til samtlige organisasjoner har blitt analysert og relevant informasjon er tatt med. Jeg fant ingen offisielle dokumenter for Fk og deres samarbeid med ifk, noe som gjør at Fk får en mindre rolle i analysen. Siden Fk er underlagt Norad kom det frem at de har de samme målene som dem, samt pengene Fk gir til ifk kommer fra Norad. Derfor tolket jeg det som lite sannsynlig at oppgaven gikk glipp av noen viktige funn.

Ved å se de transkriberte intervjuene og de analyserte dokumentene i forhold til hverandre var det større muligheter for å kunne se helheten. Jeg analyserte dokumenter fra NIF, RtP, Norad og UD, samt informasjon på nettsidene til Fk og RtP etter at intervjuene var blitt transkribert. Grunnen til at jeg ventet var at informasjonen fra intervjuene ledet oppgaven i en annen retning enn det som egentlig var tenkt. Det var først etter at intervjuene var transkribert at jeg så behovet for tilleggsinformasjon, spesielt med tanke på at Norad ikke ble intervjuet. I tillegg endret retningen for oppgaven seg. Her går det an å tenke at intervjuguiden ikke hadde blitt

godt nok laget med tanke på spørsmål. Samtidig er det viktig å ikke bli for styrt av det man egentlig vil se på, og heller la funnene bane vei for oppgaven.

I følge Tjora (2010) eksisterer det som oftest aktuelle dokumenter i forhold til det man studerer, og i mitt tilfelle kunne dokumentene bidra til et mer helhetlig bilde. Den største forskjellen mellom transkriberte intervju og dokumentanalyse er at teksten allerede er skrevet, og den lar seg ikke påvirke av meg som forsker (Thagaard, 2003; Widerberg, 2005). Dette gjør at forskeren er sentral med tanke på videreformidlingen av det analyserte dokumentet (Widerberg, 2005). Denne formen for analyse krever at forskeren analyserer dokumentet grundig for å forstå innholdet, og det er dette som danner grunnlaget for tolkningen i analysen. Videre er det viktig å ha i bakhodet at dokumentet er laget for noe helt annet enn den studien man gjør (Thagaard, 2003). For å få en så god oversikt som mulig leste jeg først gjennom alle dokumentene grundig. Brukte markeringstusj for å fremheve sentrale deler og skrev kommentarer i marginen med tanke på hva jeg trodde kunne være relevant. Deretter gikk jeg gjennom dem igjen for å få en oversikt over hva dokumentene handlet om. Noe av det som står i dokumentene var ikke relevant i forhold til denne oppgaven, derfor ble det utelukket. Det jeg satt igjen med er det som blir presentert i kapittel 5. I motsetning til intervjuene er offisielle dokumenter tilgjengelige og det er mulig for andre å se de originale tekstene jeg tolket i analysen. Dette kan øke muligheten for overførbarhet til andre studier, samtidig kan det også bli veldig tydelig hvis jeg har tatt sitater ut av sammenheng. Dermed bidrar dette til å bekrefte eller avkrefte min troverdighet som forsker. Hvis jeg har latt meg styre av forutinntatte meninger kan det bli tydelig her og påvirke oppgavens bekræftbarhet (Thagaard, 2003).

4.5 Analysen av datamaterialet

Analysen av et intervju innebærer ofte mye mer enn bare selve intervjuet. Helt siden jeg startet med oppgaven har jeg analysert, mer eller mindre bevisst, hvem jeg skulle intervjuer, hvordan intervjuene skulle gjennomføres og hva jeg skulle ha med i intervjuguiden. Analysen er en aktiv prosess fra man starter å planlegge oppgaven og til den er levert inn, med andre ord «*always an ongoing process*» (Rapley, 2007:26). Etter å ha gjennomført og transkribert

intervjuene, var det klart for den siste fasen i forskningsprosessen. Her ble de transkriberte intervjuene analysert i forhold til relevant teori. Det er viktig at dette blir gjort på en ryddig og systematisk måte, for eksempel ved hjelp av nøkkelord eller temaer (Coffey & Atkinson, 1996; Dalen, 2011).

For å finne aktuelle kategorier i de transkriberte intervjuene gikk jeg gjennom dem i analyseprogrammet NVIVO. Ut ifra den prosessen fikk jeg en rekke kategorier som igjen ble samlet i seks større kategorier; idrett for alle, samarbeid med partnere i Sør, Norad-avtalen, pengestøtte, på hvem sine premisser og politiske trender. Noen sitater passet innunder mer enn en kategori. Dokumentene ble de analysert i forhold til kategoriene fra analysen av intervjuene. Dette kan ha påvirket min tolkning av dokumentene samtidig som det hjalp meg med å finne det som var relevant i forhold til oppgaven. Analyseprosessen gir forskeren mulighet til å se på de innsamlede data fra ulike vinkler, som oftest ved hjelp av teori og tidligere forskning. Kvale & Brinkmann (2009) påpeker viktigheten i å finne den veien som passer eget datamaterialet best. Det vil si at jeg ikke må stole blindt på det andre har gjort før meg, men heller tørre å gå egne veier i analyseprosessen. Gjennomføringen av analysen er avhengig av det materialet forskeren har, samtidig som det innsamlede materialet er et resultat av den kontinuerlige analysen man gjør hele veien (Widerberg, 2005). Videre kan det være en utfordring å finne ut hva som er de sentrale delene i datamaterialet mitt, hvilke utsagn er viktigere enn andre. Jeg som forsker må også bestemme om jeg skal ha med kommentarer angående kroppsspråk, tonefall eller lignende (Thagaard, 2003). Analysen kommer til å være teoristyrte, derfor vil det ikke bli fokusert på informantenes kroppsspråk, tonefall eller lignende. Dessuten er hovedfokuset på organisasjonene og ikke personene.

Det går an å forme analysen i to retninger, enten personsentrert eller temasentrert.

Personsentrert tar for seg de aktuelle kategoriene i forhold til hver enkelt informant, mens temasentrert tar utgangspunkt i kategoriene og tar med sitater og meninger fra informantene deretter. Analysen av materialet i denne oppgaven vil være temasentrert, det betyr at forskeren ser informasjonen fra alle de innsamlede data sammen (Thagaard, 2003). Først fikk jeg oversikt over funnene mine ved hjelp av kategoriene mine, deretter sammenlignet jeg informantenes utsagn med relevant teori og de utvalgte dokumentene i kapittel 5. Det er viktig at jeg beholdt konteksten sitatene ble tatt ut av slik at den opprinnelige betydningen ble bevart, noe som var en utfordring til tider. Når hele tekster blir delt opp og satt sammen med utklipp fra andre tekster er det fort gjort å miste konteksten og helheten i det informanten

prøvde å formidle. Dette kan føre til en fremmedgjøring for informantene. Forskeren må derfor være ekstra nøye på å bevare informantenes anonymitet ved å unngå beskrivelser som kan avsløre dem, samt unngå sitater med ord og uttrykk som kan bidra til identifikasjon (Thagaard, 2003). Som jeg allerede har sagt var det en utfordring å beholde informantenes anonymitet helt på grunn av linker mellom dem og stedet de jobber, som er enten ifk, RtP eller Fk. Derfor var det viktig å beholde konteksten og helheten i sitatene (Thagaard, 2003) jeg brukte.

Sitater i teksten ble satt i «» og kursiv, lengre sitater står for seg selv med innrykk og kursiv. Tenkepauser vises med ..., og der jeg har tar bort repetisjoner av et ord, eller usammenhengende ord ble det vist med [...]. Når jeg har tok sitater ut av en lengre setning vises det med [...] på starten eller slutten av sitatet, eventuelt begge steder der det hørte hjemme.

4.6 Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet

Innen kvantitativ metode har det vært vanlig å snakke om reliabilitet, validitet og generalisering i forhold til legitimiteten til forskningsprosjekter. De siste årene har det blitt et økt fokus på å finne gode begreper for tilsvarende legitimeringsbegrep innen kvalitativ metode. Thagaard (2003) trekker frem begrepene *troverdighet*, *bekreftbarhet* og *overførbarhet*. Troverdighet sier noe om hvordan forskningen gjennomføres og om den er tillitsvekkende. Bekreftbarhet er knyttet til tolkningen som er gjort, om kvaliteten er tilstrekkelig og om det enkelte prosjektet fører til noe. Overførbarhet handler om hvorvidt tolkninger i et prosjekt kan videreføres til andre prosjekter senere (Thagaard, 2003).

Troverdighet er knyttet til hvordan jeg som forsker har gjennomført prosjektet mitt. Det er viktig å redegjøre for hvordan innsamlede data har utviklet seg i forskningsprosessen (Thagaard, 2003). Som forsker er det naturlig at jeg er ganske engasjert i det jeg forsker på, noe som kan føre til at fokuset på å holde seg nøytral eller å være en objektiv observatør kommer litt i bakgrunnen. Med dette menes det at forskerens personlige engasjement kan skape forstyrrelser, eller «støy», som kan påvirke resultatene. I kvantitative studier hvor man

kan holde en viss avstand til respondentene kan det være lettere å beholde denne nøytrale rollen. Innen kvalitativ metode, hvor mange kommer tett innpå informanten, er det derfor viktig at forskeren gjør seg bevisst sin egen rolle i forskningen. Det er viktig at forskeren trekker frem og diskuterer hvordan dette kan påvirke prosjektet (Thagaard, 2003; Tjora, 2010). Grunnen til at jeg ble interessert i og oppmerksom på idrettsbistand var at jeg søkte om å bli idrettsfredskorpser, noe jeg ikke ble. Siden dette var noe jeg hadde veldig lyst til er det fort gjort å tenke at jeg med denne oppgaven er ute etter å «ta» ifk på noe. På den andre siden kan det være en styrke at jeg ble interessert i arbeidet deres først. Det var gjennom denne søknadsprosessen jeg fant ut at idrettsbistand var noe jeg interesserte meg for. Når jeg skriver om noe som kommer så tett på meg som forsker er det viktig å gjøre rede for innsamlingen av data, samt hvordan jeg tolket funnene på grunn av at jeg har mye kunnskap om temaet. Det er en viss fare for at jeg har noen forutinntatte meninger om temaet det forskes på. Derfor er det viktig at jeg gjorde meg noen tanker om egen kunnskap på feltet. Før jeg gjennomførte intervjuene leste jeg meg også grundig opp på aktuell forskning. Dette sammen med at jeg søkte meg til ifk kan påvirke mitt syn på dem og tolkning av informantenes utsagn. Ved at jeg bruker diktafon i intervjuene er det mulig å gå tilbake og finne direkte sitater fra informantene uavhengig av mine tolkninger. Dette er med på å øke påliteligheten til resultatene (Tjora, 2010). Videre er det viktig at jeg gjør rede for hvordan jeg tolker funnene i forhold til teori og dokumenter.

Bekreftbarhet er knyttet til hvordan forskeren tolker resultatene sine. Det er viktig å være kritisk til egne tolkninger av funnene i analysen. Her foreslår Thagaard (2003) at man gjerne benytter seg av kolleger som kan gi sine tilbakemeldinger, både positive og negative. Siden jeg søkte og fikk avslag fra ifk kan det ubevisst påvirke mine tolkninger i analysen. Derfor var det viktig at jeg var tydelig i redegjørelsen av tolkningene mine. For at mine tolkninger skal kunne bekreftes av annen forskning er det essensielt å forklare hvordan jeg kom til de funnene jeg presenterer i oppgaven min. Thagaard (2003) mener forskeren må gjøre rede for framgangsmåtene i prosjektet slik at utenforstående kan forstå veien til resultatene og etterprøve dem ved å gjøre samme type undersøkelse på nytt. Dette kommer frem gjennom metodekapittelet mitt hvor jeg har beskrevet alle delene i prosessen. Som forsker beskrev jeg mine tankeprosesser og hvordan jeg forholdt meg til datainnsamlingen, noe som skal gjøre det lettere for leseren å skjønne tolkningene mine. Dessuten er det en fordel å vise hvordan mine funn passer sammen med teori og relevante dokumenter i en grundig analyse.

De tolkningene jeg har gjort skal kunne gi grunnlag for *overførbarhet*. Her er det ikke snakk om direkte overføringer, men mine tolkninger kan bli sett på som relevante i andre sammenhenger. Da blir det min jobb som forsker å argumentere for hvorfor akkurat denne oppgaven kan være relevant i senere tid (Kvale, 1997; Thagaard, 2003). Min oppgave ser nærmere på de formelle og uformelle strukturene i forholdet mellom idrettsbistandsorganisasjoner og deres hoved-bidragster, noe som kan være av interesse også i senere tid og innen andre felt. Siden hovedteorien min er nyinstitusjonell teori og standardiseringsteori kan mine funn og tolkninger av dem sees i sammenheng med lignende forhold mellom organisasjoner på andre felt. Samtidig kan dette være et aktuelt tema innen vanlig bistand hvor det i likhet med idrettsbistand er mye penger i omløp. Derfor er det viktig at jeg som forsker har hatt en transparent fremgangsmåte som viser hvordan jeg jobbet med prosjektet hele veien.

4.7 Etiske refleksjoner

Underveis i forskningsprosessen har jeg et ansvar overfor informantene mine med tanke på deres anonymitet. Etiske refleksjoner er noe forskeren må foreta seg gjennom hele prosessen (Dalen, 2011). Jeg har reflektert over de etiske utfordringene helt fra jeg bestemte oppgavens tema med tanke på informantenes anonymitet og hvordan de blir presentert i sluttproduktet. I forhold til informantene har det vært viktig å vise dem respekt gjennom måten intervjuene ble transkribert og tolket på. Det er spesielt fem områder som er viktig: krav om samtykke, krav om å informere, krav om konfidensialitet, barns krav på beskyttelse og hensynet til svakstilte grupper (Dalen, 2011). De to siste er ikke relevante for denne oppgaven. Informantene fikk en kort innføring i prosjektets overordnede mål samt hovedtrekk i designen, noe som ga dem muligheten til å gi et informert samtykke. Dessuten ble de informert om at de kunne trekke seg når som helst hvis de skulle ombestemme seg. De ble lovet anonymitet og at det bare var jeg som transkriberte og analyserte de innsamlede data fra intervjuene. Jeg ga dem nye navn når intervjuene ble transkribert, og identiteten deres ble lagret et annet sted (Dalen, 2011; Kvale & Brinkmann, 2009). Samtidig er det en utfordring å holde dem anonyme med tanke på at jeg intervjuet informanter innen et relativt lite miljø hvor de fleste vet hvem som jobber hvor og med hva. Når det gjelder dokumentene som ble analysert var dette offentlige

dokumenter, noe som betyr at retningslinjer for konfidensialitet og anonymitet ikke gjelder på samme måte. På den andre siden kan dette føre med seg en del etiske dilemmaer i forhold til forskerens fortolkninger, vurderinger og konklusjoner. Mine tolkninger er ikke nødvendigvis i henhold til det forfatterne ville få frem, samtidig som at disse dokumentene ikke ble skrevet for en oppgave som denne, noe som må bli tatt i betraktning. Når det gjelder informantene er det en fare for at de ikke er enig i måten jeg har tolket deres svar på (Thagaard, 2003). Derfor vil jeg legge vekt på at denne oppgavens funn er mine funn tolket ut i fra mitt ståsted og min forståelse av informantenes utsagn.

5. Analyse

I analysen vil mine funn bli sett opp i mot den aktuelle teorien som ble presentert i kapittel 3. Funnene innebærer intervjuer med utvalgte informanter og dokumentanalyse. De analyserte dokumentene er resultatrapporten fra NIF til Norad for perioden 2008-2011, samt bistandssøknaden deres for perioden 2012-2015. Videre ble RtP sin hjemmeside analysert, samt en rapport Norad skrev om arbeidet deres i Uganda i 2011. Statsbudsjettets tildelingsbrev fra UD til Norad har også blitt analysert. For å få en ryddig og oversiktlig analyse har jeg valgt å dele analysen etter de tre teoretiske retningene; formelle og uformelle strukturer, organisasjonsfelt og isomorfisme, og standardisering.

Ut ifra de teoretiske retningene vil underproblemstillingene bli besvart i delkapitlene. Spørsmålene som blir besvart i det første delkapittelet er: I hvilken grad utvikler ifk og RtP formelle og uformelle strukturer med tanke på Norad sine krav? Utvikler ifk og RtP egne mål som ikke er nedfelt i prosjekter som de har søkt om og fått innvilget støtte til? Og i hvilken grad er det samsvar mellom det som blir sagt og det de gjør i praksis? I det andre delkapittelet blir disse spørsmålene besvart: Bidrar disse kravene til at organisasjonene blir presset til å forme seg etter en felles mal for idrettsbistand, eller klarer de å utvikle et særpreg eller en særegen profil? I hvilken grad er det samsvar mellom organisasjonenes mål og det de gjør i praksis? I det siste delkapittelet er spørsmålene: I hvor stor grad følger organisasjonene opp retningslinjer og praksis definert av Norad? Utvikler de et særpreg eller en særegen profil, eller presser omgivelsene dem inn i en felles mal for idrettsbistand ved hjelp av direktiver og standarder? Dette er spørsmål jeg prøver å finne svar på i analysen. Først blir det en gjennomgang av aktuell teori og funn, deretter analyserer jeg dette før det blir en oppsummering til slutt. Jeg har valgt å ha en gjennomgang av teorien i starten av vært delkapittel for å få en oppfriskning på den aktuelle teorien i kapittel 3.

5.1 Organisasjonenes formelle og uformelle strukturer

Meyer & Rowan (1977) kom frem til at det er et skille mellom de formelle og uformelle strukturene i en organisasjon. Det er ikke alltid de handler i tråd med den formelle malen, dette skille kalles «decoupling», eller å koble fra – *frakopling*. Denne frakoplingen skjer når en organisasjon kjenner presset på at de må følge formelle strukturer for å opprettholde egen legitimitet. Selv om den måten ikke nødvendigvis er den mest effektive, fører dette ofte til at aktivitetene kobles fra selve kjernevirksomheten (Meyer & Rowan, 1977). Her blir det et skille mellom en organisasjons formelle mål og det som gjøres i praksis. Den formelle strukturen endres ofte på grunn av skiftninger i trender, mens den uformelle strukturen er mer stabil og sier noe om det som faktisk skjer i organisasjonen (Brunsson, 2002; Brunsson & Olsen, 1990; Eriksson-Zetterquist, 2009). Brunsson (1986) ser på dette som en tredelt prosess. Offentlig blir det snakket om (talk) hvordan organisasjoner skal drives, ut ifra dette blir det tatt avgjørelser (decisions) for hva som skal tre i kraft, noe som ofte skiller seg fra det som faktisk skjer (action). Brunsson (1993) snakker om tre utfordringer i forhold til dette; problemet med det faktiske innholdet i ide og handling, samkjøring av ideer og handlinger, samt utfordringen med at ideer kan komme raskere enn organisasjonene rekker å handle. Dessuten er de presenterte ideene ofte virkelighetsfjerne og langt fra de mest effektive og enkle løsningene. For å finne en løsning på problemet med ide og handling snakker Brunsson (1993) om å finne igjen det forutsigbare og den kontrollen en organisasjon vil ha. Ved hjelp av gode begrunnelser kan organisasjonen overtale folk om at deres metode er den riktige metoden. Gjennom hypokrisi kan en organisasjon få igjen kontrollen ved å snakke på en måte som tilfredsstillende krav utenifra, ta avgjørelser som tilfredsstillende krav fra andre hold igjen, og handle ut ifra egne behov (Brunsson, 2002). Jeg skal nå se på ifk og RtP i lys av dette perspektivet. For å få en oversiktlig analyse har jeg valgt å se på organisasjonene hver for seg. Først tar jeg for meg ifk og Norad, samt ifk og Fk, deretter blir RtP i et eget delkapittel. Til slutt blir det sett på begge organisasjonene i forhold til Norad.

5.1.1 Idrettens Fredskorps og Norad

Hovedmålene for norsk utviklingspolitikk, som Norad jobber i henhold til, er å styrke fattiges posisjon i forhold til makt, likestilling og rettigheter. Det skal legges til rette for bærekraftig utvikling som skal bidra til realisering av Tusenårsmålene, samt bedre fattiges levekår og

helse. Utviklingspolitikken skal bidra til å sikre globale goder og styrke globale kjøreregler gjennom en helhetlig utviklingspolitikk som jobber på tvers av landegrensener. Til slutt skal norske fortrinn og erfaringer utnyttes i forhold til sin kompetanse innen klima, miljø og bærekraftig utvikling, fredsbygging, menneskerettigheter og humanitær bistand, kvinner og likestilling, godt styresett og kamp mot korrupsjon (Norad, 2013a; Utenriksdepartementet, 2013a). I følge tildelingsbrevet fra UD (2013a) har Norad som jobb å kvalitetssikre, noe som skal bidra til *«at utviklingsamarbeid gjennomføres med høy faglig standard innen rammen av Stortingets forutsetninger, politiske føringer, regler for offentlig forvaltning og prinsippet om nulltoleranse for korrupsjon»* (Utenriksdepartementet, 2013a:3). Dette kommer også tydelig frem i Norad (2011) sin strategiplan mot 2015 som deres oppdrag og hovedoppgaver. For at Norad skal kunne sjekke om bistandspengene brukes i tråd med retningslinjer har det blitt utarbeidet flere manualer og støttehåndbøker som beskriver prinsipper, prosedyrer, metoder og retningslinjer. De gir også råd om hva som er god forvaltning av bistandspenger, de er pådrivere for resultatfokus i bistanden, samt at de gjennomfører en rekke forvaltningskontroller årlig (Norad, 2011).

Ifk får økonomisk støtte fra Norad i en gitt periode omgangen, og hvert 4. år må de søke om bevilgninger på nytt. Etter endt samarbeidsperiode for 2008-2011 ble det skrevet en resultatrapport fra NIF og ifk til Norad (NIF, 2012a). Denne rapporten viser at NIF og ifk deler mange av de samme målene som Norad har i forhold til fokuset på kjønn og kjønnsbasert vold, forholdet mellom NGO'er og samfunnsutvikling, samt utdanningen av barn og unge. Det kom også frem at mange av NIF sine partnere jobber sammen for å nå felles mål, de deler på ressurser og kunnskap. Organisasjoner NIF har jobbet med har tatt i bruk demokratiske metoder med hensyn til avgjørelser, og medlemmer i organisasjonens forskjellige nivå blir inkludert i planleggingsprosesser (NIF, 2012a).

NIF sin visjon, som går igjen i ifk, «idretts glede for alle», skal prege både organisasjonsarbeidet og aktivitetspolitikken deres. I følge deres Idrettspolitiske dokument for perioden 2011-2015 (NIF, 2010) skal alle som har lyst til å drive med idrett ha mulighet til det. Idretten skal være et sted for lek, spenning, utfordringer og opplevelser. Videre blir det presisert at NIF *«skal arbeide for at alle mennesker gis mulighet til å utøve idrett ut fra sine ønsker og behov»*. Som organisasjon skal de *«være en positiv verdiskaper for individ og samfunn og dermed styrke sin posisjon som folkebevegelse og drivkraft i samfunnet»* (NIF, 2010:4). Organisasjonen skal være preget av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. Det

internasjonale utviklingssamarbeidet til NIF skal bygge opp under helse, sosial utvikling og demokrati, videre kommer det frem at idrettens egenverdi er bærebjelken i dette arbeidet (NIF, 2010). Dette samsvarer med søknaden deres til Norad for perioden 2012-2015 (NIF, 2011). Det blir lagt vekt på at demokratiske, transparente styresmakter/styresett skal styrkes og fremmes lokalt, nasjonalt og regionalt. De vil øke partnernes kapasitet slik at de kan utvikle lederskap og sosiale ferdigheter blant unge gjennom idretten. Til slutt sier NIF (2011) at de vil jobbe for å bygge sterkere nettverk lokalt, nasjonalt og internasjonalt i forhold til temaer som kjønn og mennesker med funksjonshemninger gjennom idrettsprogrammer som støtter og styrker «Sports for All»-programmer.

Ola sier at ifk skriver sin søknad i henhold til det Norad vil støtte, men ikke nødvendigvis helt i henhold til det som faktisk skjer i virkeligheten (Ola). Videre sier han at de har

nå nettopp fått en ny rammeavtale med Norad som går fra 2012-2015, og i den rammeavtalen så ligger egentlig, der ligger som sagt den store pengestrømmen for oss og det er den, det er i Norad-avtalen du kan se hva som er[...]våre satsningsområder, og det er jo å fortsette å jobbe med lokale partnere. Vi jobber hovedsakelig med å drive kompetanseheving hos partnerne, sånn at de skal få bedre, være bedre rusta til [...] å drive sin organisasjon da (Ola).

Kari sier at en vet «hva en skal skrive i søknader for å please Norad for eksempel,[...] hva slags ord en må bruke for å få penger[...]». Samtidig legges det vekt på at Norad ikke driver med detaljstyring, og informantene føler at ifk har stort handlingsrom og kan jobbe sånn som de selv mener er best (Ola og Nils). Nils sier likevel at de blir preget av de økonomiske avtalene på grunn av ulike trender innen politikken som endrer på bevilgningene til bistanden,

[...]du må jo forholde deg til alle dissa begrepene i tiden, så man løper jo litt etter penger, men det er stort sett retorikk og ikke så mye realitet, man jobber stort sett som før, bare litt annet fokus men ikke noe dramatisk, ganske stabile forhold (Nils).

Kari mener Norad har rett til å få vite hva pengene går til. Det skulle bare mangle når man gir bort masse penger:

[...] hvis du betaler masse penger så vil du jo ha en viss kontroll over dem, det er jo, selv om det er en gave så er det jo fortsatt, du har jo fortsatt et vist behov for å vite at den gava går til det den var tenkt, eller til det som en føler en kan støtte da (Kari).

Hun kan skjønne behovet for å vite at pengene går til det de var ment for. På en annen side snakker hun om hvordan idrettsbistanden kan utnytte den posisjonen de har fått de siste årene med tanke på FN sine Tusenårsmål som sies å være oppnåelige ved hjelp av idrett. Ved å følge trender som kommer og går, kan de få en del støtte (Kari).

Ut i fra det Ola og Nils sier ser det ut til at de føler et visst press på seg med tanke på Norad-støtten, som er bærebjelken i deres bistandsarbeid. Dette kan føre til et skille mellom formell og uformell struktur, de blir koblet fra hverandre (Brunsson & Olsen, 1990; Eriksson-Zetterquist, 2009; Meyer & Rowan, 1977). Norad har klare mål for sitt arbeid, og gjennomfører kvalitetssikringer årlig (Norad, 2011, 2013a; Utenriksdepartementet, 2013a). Selv om ifk kan få en følelse av press er det tydelig at de har de samme målene som Norad med hensyn til sitt arbeid i Afrika (NIF, 2010). Både Norad og ifk jobber for demokrati og likestilling, og mot korrupsjon (NIF, 2010; Norad, 2011, 2013a; Utenriksdepartementet, 2013a). Likevel mener Nils det er forskjell på det som står i søknaden og det som faktisk skjer i praksis. Videre sier han at de må jakte etter penger, noe som kan bety at de føler de må handle på en bestemt måte for å opprettholde egen legitimitet. Organisasjoner må adoptere bestemte prosedyrer og modeller for å bli ansett som rasjonelle av andre på feltet, men også for å styrke egen legitimitet (Meyer & Rowan, 1977). Denne prosessen kan påvirke organisasjonens effektivitet. For i jakten på penger kan det hende de tar til seg rutiner og metoder som ikke nødvendigvis er til det beste for akkurat dem, men de gjør det likevel for å kunne få den støtten de trenger for å kunne fortsette arbeidet sitt. Meyer & Rowan (1977) mener organisasjoner må ta til seg nye modeller og prosedyrer uavhengig av hvor effektive de er for dem for å kunne overleve på feltet.

I rapporten NIF skrev til Norad etter perioden 2008-2011 kommer det frem at de merker innflytelsen Norad har på arbeidet deres. Selv om Norad ikke driver med detaljstyring er de fortsatt veldig til stede i det arbeidet ifk gjør. Som Kari påpeker er det kanskje en selvfølge

med tanke på hvor mye penger Norad bidrar med. Dette gjør det vanskelig å se skille mellom det formelle og uformelle siden det virker som Norad og ifk sine mål er nesten identiske, i hvert fall på papiret (NIF, 2011, 2012a; Utenriksdepartementet, 2013a). Hva som skjer i virkeligheten derimot kan være noe helt annet. Som Nils sier er det forskjell på det som står i søknaden og det som skjer i praksis. Ola og Kari snakker om hvordan de vet hva som må skrives i søknaden til Norad, noe som blir i henhold til den prat og de valg som skjer i offentligheten. Et skille mellom prat, valg og handling fører til et skille mellom det som står på papiret og det som skjer i praksis (Brunsson, 1993, 2002; Brunsson & Olsen, 1990). Det er ofte slik at det som prates om offentlig er vanskelig å overføre til handling, og det som skjer kan være vanskelig å prate om (Brunsson, 1993). Utad er det viktig at ifk stiller seg bak kravene til Norad for å kunne motta den støtten de trenger, uansett om det samsvarer med det som faktisk skjer. Det kommer frem av Nils sine utsagn at prat og handling er to sider av samme sak. Dette betyr ikke at ifk ikke gjør jobben sin i henhold til sine mål, eller at Norad er en «tyrann» som har makt over dem. Problemet er at det ofte er vanskelig å gjennomføre ideer og prat fordi de ikke gjenspeiler virkeligheten og det gjennomførbare (Brunsson, 1993). Med dette menes at ifk finner praktiske måter å løse kravene fra Norad på. Ved å prate på en måte som tilfredsstillende offentlig, ta valg som tilfredsstillende bidragsyteren, samt handle på en måte som tilfredsstillende de uformelle strukturene kan alle parter være fornøyd (Brunsson, 2002). Dette skillet mellom prat og handling kalles hypokrisi, som handler om å få kontroll over det formelle og uformelle (Brunsson, 1993, 2002). Et slikt valg, eller en slik handling, er ikke nødvendigvis noe negativt, men heller helt nødvendig for at alle parter skal bli fornøyde og «overleve». Ola, Kari og Nils snakker om hvordan søknader til Norad må formes for å bli godkjent, samtidig som de vektlegger skillet mellom det som står i søknaden og det som skjer. Nils mener de jobber stort sett som før og at de har ganske stabile forhold. I forbindelse med dette kan man se på Norad sine retningslinjer som prat (det som blir sagt og vist frem i det offentlige), avgjørelser som de valgene ifk tar i samarbeid med Norad, mens handling er det de faktisk gjør.

Det er lett å tenke på Norad som den overlegne parten i samarbeidet med ifk, og at bistanden skjer på deres premisser. Ut i fra den tanken kan ifk risikerer å miste seg selv i dette samarbeidet, noe som blir litt for bastant. Selv om målene til ifk er veldig like Norad sine betyr ikke det at de er påtvunget. Ut ifra mine funn er ifk en selvstendig bistandsaktør med egne mål de jobber seg mot. Grunnen til at Norad støtter dem kan dermed være fordi de har mye til felles med tanke på holdninger og mål med arbeidet de gjør. Likevel er det tydelig at

Norad ønsker kontroll over den økonomiske støtten, noe som er forståelig med tanke på hvor mange millioner det er snakk om årlig. Formelle krav er ofte vanskelig å overføre direkte til praksis, derfor dannes det som regel et skille mellom det formelle og uformelle uten at det nødvendigvis betyr noe i forhold til kvaliteten på arbeidet til ifk. En annen organisasjon som får støtte av Norad er Fk, som igjen er i et samarbeid med NIF og ifk. I den neste delen vil det bli sett nærmere på forholdet mellom ifk og Fk, og hvordan dette påvirker ifk sitt arbeid.

5.1.2 Idrettens Fredskorps og Fredskorpset

Ifk får også en del av sin økonomiske støtte fra Fredskorpset, og man kan se noen av de samme tendensene her som i samarbeidet med Norad. Fk er underlagt UD, og må følge deres retningslinjer for bistanden, samt at de får økonomisk støtte fra Norad. De har et sett med retningslinjer for gjennomføringen av bistandsarbeid som gjelder alle aktiviteter innunder Fk, enten det skjer gjennom partnere, deltagere eller styremedlemmer i Fk. De seks retningslinjene er 1) respekt for menneskers verdighet uavhengig av alder, kjønn, religion, etnisitet eller politisk ståsted, 2) kulturell sensitivitet ved at man skal gjøre seg kjent med lokale kulturer og religioner og vise respekt for dette gjennom oppførsel og antrekk, 3) sikkerhet i forhold til det landet man er i, 4) ta hensyn til miljøet, 5) være aktiv i kampen mot korrupsjon, og 6) tillit og god vilje skal opprettholdes gjennom deres arbeid, og man er selv ansvarlig for å jobbe i tråd med Fk sine grunnleggende verdier og retningslinjer til enhver tid (Fredskorpset, 2013).

Per sier at deres *«måte å drive bistand på er jo på en måte veldig basert på gjensidighet og læring av hverandre gjennom en partnerskapsmodell»*. Han sier at NIF skriver

[...] årlige avtaler hvor de må tilfredsstillende en del krav vi har til vår modell, men hvor de da også støtter sine egne mål for utvekslinga, så det er jo en samtale mellom partnerne og oss (Per).

Videre legger han vekt på at pengene kommer fra Fk og det er de som må godkjenne avtalene årlig. Samtidig som han sier at NIF skal få støtte til egne mål, at det er et likeverdig partnerskap mellom Fk og ifk, men også mellom dem og partnerne deres i Sør. Ola derimot mener det er en del krav for å få støtte fra Fk:

Fk har sine overordna mål om hva de ønsker å oppnå[...] hvis jeg sender inn en søknad, for NIF da, som går langt på siden av hva de overordna måla til Fk er for eksempel så vil jo ikke de godta den søknaden[...] så først og fremst så må, det første jeg må gjøre er å sørge for at når vi søker om midler at vi, at vi... at jeg søker om midler for utveksling, en utveksling som er relevant for Fk, hvor de tenker at ja det her er, dette er noe vi ønsker å støtte fordi det faller innunder våre målsetninger[...] så du kan jo si at vi tar jo ikke, vi må jo ta ... hensyn da til de som gir oss penger igjen før vi kan begynne å ta hensyn til partnerne våre i sør sine ønsker (Ola).

Gjennom sitt samarbeid med Fk har ifk en rekke formelle strukturer de må følge, noe som gjør risikoen for et skille mellom det formelle og det uformelle enda større. Organisasjonen må koble seg fra det formelle for å kunne beholde sin uformelle side (Meyer & Rowan, 1977). Det er ikke nødvendigvis negativt for en organisasjon å ha en formell og en uformell struktur, men det sier noe om det presset som kommer fra forskjellige kanter. Foruten de som bidrar med finansiell støtte har ifk også partnere å ta hensyn til i de Afrikanske landene de samarbeider med. De lokale partnerne har også en del ønsker og behov, som ofte kommer i skyggen av Fk, det kan i hvert fall se sånn ut på papiret. Her går det an å si at det skjer en form for hypokrisi hvor Fk offentlig sier de skal handle på en måte, mens «privat» eller skjult løser ifk det på en litt annen måte. Dette kan sees i sammenheng med skillet mellom prat, avgjørelser og handling (Brunsson, 1986, 1993, 2002). Her det blir forskjell på det formelle og uformelle (Meyer & Rowan, 1977). Samtidig er det tydelig av Fk sine retningslinjer er preget av Norad sine, og ifk er preget av begge.

Siden Fk får penger fra Norad som de skal dele videre kan de egentlig ikke bli sett i samme lys som Norad her. Det er fordi Fk mest sannsynlig ikke har den samme typen maktposisjon som Norad. Det er tydelig at de samme retningslinjene og de samme tankene rundt hva som er bra og dårlig bistand går igjen hos alle tre. En stor grunn til det kan være at Norad står på toppen og bestemmer hvordan pengene skal fordeles og til hvem, og at visse regler må følges. Hvis Fk og ifk vil ha penger må de innrette seg etter bestemte former for holdninger og meninger. RtP derimot er litt annerledes enn ifk fordi de startet opp med utgangspunkt i støtte fra toppidrettsutøvere og andre donorer. De begynte ikke å få økonomisk støtte fra Norad før i 2004, noe som kan prege arbeidet deres. Opplever de det samme skillet mellom formelle og uformelle strukturer? Er det forskjell på det de sier og det de gjør? Dette vil jeg se nærmere på i det neste delkapitlet.

5.1.3 Right to Play og Norad

Norad har stort fokus på stats- og fredsbygging, global helse, likestilling mellom kjønn, samt utvikling og utdanning i sårbare stater. De jobber for en bærekraftig utvikling som skal gi globale goder på tvers av landegrenser, de har også et stort fokus på antikorrupsjon (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a). Norad er opptatt av å kvalitetssikre organisasjonene de støtter og forventer en høy standard på arbeidet de gjør (Norad, 2011).

I 2006 gikk Norad gjennom samarbeidet deres med RtP. Målet var å se nærmere på organisasjonens strategi, kapasitet, mål og resultater (Norad, 2006). Rapporten fant at RtP har god kvalitet med tanke på infrastruktur og det profesjonelle nivået hos de ansatte. RtP blir også anbefalt å fokusere mer på lokale organisasjoner og myndigheter, men også andre bistandsaktører. Det kommer frem at organisasjonen kan bli sett på som en nisjeorganisasjon og de er en av få som jobber systematisk med idrett som virkemiddel i forhold til helse. Samtidig blir det lagt vekt på en rekke mangler som gjør det mindre lukrativt for Norad å støtte dem. Som svar til denne rapporten sa RtP at *«mange av oppfølgingspunktene allerede er identifisert og igangsatt som en del av det vanlige arbeidet med fornying av utviklingssamarbeidet»* (Norad, 2006). I 2011 gjennomførte Norad en felttur til Uganda for å se nærmere på arbeidet RtP gjorde med pengene de fikk av Norad. RtP har fått støtte fra Norad siden 2004 og når denne rapporten ble skrevet var de inne i sin andre periode med støtte, 2010-2012. I rapporten kommer det frem at RtP sine hovedmål er å jobbe med idrettsstrukturer og styring av dem, fred og konfliktløsninger, inkludering og grunnutdanning, samt å jobbe for lokalt eierskap og varighet i arbeidet de gjør (Horn-Hanssen & Opsvik, 2011). Videre i rapporten mener Norad at RtP har gode strategier for arbeidet med kjønn og likestilling og arbeidet mot korrupsjon, men at de burde se nærmere på administreringen av pengene. Sånn det er nå virker lite effektivt i forhold til forbruk, i følge Norad. Til slutt virker det som de har sine egne strategier for tverrgående temaer og gjennomføringen av dem (Horn-Hanssen & Opsvik, 2011).

På hjemmesiden til RtP kommer det frem at de legger vekt på utdanning av barn og unge, helsefremmende arbeid, fred og utvikling av lokalsamfunn (RightToPlay, 2012). Her kommer det frem at de har mange av de samme målene som Norad. Misjonen og visjonen til RtP er at idrett skal bidra til å utdanne og bedre barn og unges evne til å takle utfordringer som fattigdom, konflikt og sykdom, de vil gi barn og unge en sunn og trygg verden ved hjelp av lek og idrett (RightToPlay, 2013c). RtP har fokusert mye på Tusenårsmålene til FN, og mener

at idrettsbistand kan være med å realisere mange av disse målene. De mener lek og idrett kan forandre et barns liv, noe som er grunnen til at de jobber i vanskeligstilte områder og *«engasjerer seg i forhold til jenter, barn med funksjonshemninger, barn med hiv/aids, gatebarn, tidligere barnesoldater og flyktninger»* (RightToPlay, 2013a). Videre blir det sagt mye om hvorfor idrettsbistand er så bra, de mener lek og idrett har unike egenskaper som bidrar til utviklings- og fredsprosesser. RtP sier disse egenskapene har en universell popularitet, er en viktig global kommunikasjonsplattform, samt gir muligheten til å koble ulike mennesker og grupper sammen (RightToPlay, 2013b). I april 2013 ble det signert en ny treårsavtale mellom RtP og Norad, noe de ser på som en tillitserklæring fra Norad med tanke på måten de jobber. RtP sier de *«ser frem til den kommende treårsperioden og jobber videre med utviklingen av prosjektene, slik at resultatene vi har skrevet om i søknaden vil bli oppnådd»* (RightToPlay, 2013d). De ser på dette som en mulighet til å fortsette arbeidet for at jenter skal få de samme mulighetene, at de skal kunne fortsette utvikling av gode samarbeidspartnere, og tilrettelegge for at de mest utsatte og sårbare gruppene skal få delta i prosjektene deres (RightToPlay, 2013d).

Hans sier alle bistandsorganisasjoner føyer seg innunder Norad sin strategiplan som de lager i samarbeid med regjeringen. Fokuset for disse planene kan variere, Hans forteller at de siste årene har det vært fokusert på regnskog og miljø. Samtidig sier han at *«[...]vi har ikke endra våres strategiplan sånn at den linker opp med Norad sin strategiplan[...]så vi har vår egen organisasjon med vår egen identitet og den står vi fast ved»* (Hans). Likevel kommer det frem at RtP både rapporterer og kontrollerer med tanke på den økonomiske støtten de mottar direkte fra Norad. I noen tilfeller blir pengene gitt direkte til RtP sine partnere, da må de forholde seg til dem og ikke Norad (Hans). Videre sier han at RtP sitt fokus de siste 6-8 årene har vært partnerne og samarbeidet dem i mellom, samt helse og utdanning. Hans sier de holder fast ved egne mål, samtidig som han senere i intervjuet påpeker usikkerhetene i fremtiden med tanke på et eventuelt regjeringsskifte. Ifølge Hans kan det oppstå endringer som kommer til å påvirke fordelingen av Norad-støtten til bistandsorganisasjoner, samt hvilke land det blir fokusert på:

Så spørres det hva som skjer om vi får et regjeringsskifte eller ikke. Og da det er nok en debatt som kommer til å eskalere etter hvert som [vi] nærmer oss valget hvor det blir mer [krav] av hva de ulike partiene står for når det gjelder bistand og hva bistand skal

gå til og hva man skal bruke penger på og hvordan man skal bruke penger også videre. Så det er en sånn kontinuerlig debatt som går hele tiden (Hans).

Ifølge Hans er RtP en organisasjon som vil klare seg på egenhånd. De har egne retningslinjer og mål de jobber for å realisere. Samtidig har de Norad, den største bidragsgiveren deres, som stiller krav til dem. For å kunne motta støtte er de nødt til å følge noen faste regler for hva de kan og ikke kan gjøre. Når det kommer slike krav utenifra skjer det noe med organisasjonen. I jakten etter å tilfredsstille alle parter blir det et skille mellom de formelle og uformelle strukturene (Meyer & Rowan, 1977). Det kan hende RtP i skriftlige avtaler med Norad lover at de skal jobbe på en måte, mens de i virkeligheten kan ha andre måter å løse utfordringer på. Hans sier de har sin egen identitet og egne mål som de holder fast ved. Det betyr ikke at de bryter med avtalen, eller at de ikke jobber mot det samme målet. Problemet kan være at noen av de skriftlige kravene kan være vanskelig å gjennomføre i praksis. Dette fører til et skille mellom ide og handling (Brunsson, 1993). Når RtP kobler aktivitetene fra de formelle kravene til Norad blir det en delvis separasjon mellom mål og praksis. På den måten oppstår det en frakopling hvor den formelle strukturen blir separert fra organisasjonen eller omvendt (Brunsson & Olsen, 1990; Eriksson-Zetterquist, 2009).

Norad har ofte kvalitetssikring av arbeidet til organisasjoner de støtter (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a). Når det har vært evaluering av RtP har det kommet frem noen punkter som kan forbedres. Ifølge Hans endrer ikke RtP seg for å tilfredsstille Norad, samtidig kommer det frem i rapporten fra 2006 at de skal jobbe for å forbedre seg i henhold til Norad sine tilbakemeldinger (Norad, 2006). Etter å ha inngått en ny avtale i 2013 lover RtP å jobbe for å nå målene de har avtalt med Norad (RightToPlay, 2013d), men det er som sagt en utfordring å følge skriftlige krav i praksis (Brunsson, 1993). Dermed blir det et skille mellom RtP sin formelle og uformelle struktur. En klar forskjell på strukturene er at formelle strukturer endrer seg hele tiden, nye temaer og begreper dukker stadig opp, mens den uformelle strukturen ofte er mer stabil (Brunsson & Olsen, 1990; Eriksson-Zetterquist, 2009). De formelle strukturene blir målene og retningslinjene Norad setter opp, de kan endre fokus etter hva som er i vinden, enten det er utdanning, hiv/aids, regnskogen eller lignende. Hans snakker en del om hvordan politikken og hvem som sitter i regjering påvirker fordelingene til Norad. De uformelle strukturene blir RtP sin misjon og visjon som er stabil og som holder seg uendret uavhengig av trender i samfunnet. Det er tydelig at organisasjonen har som mål å være selvstyrt, samtidig som de gjennomfører kontroller i forhold til den støtten de mottar fra

Norad. Selv om RtP har et sterkt behov for å være selvstendige, er det tydelig at de følger retningslinjene til Norad. Her kommer skillet mellom formell og en uformell struktur tydelig frem (Brunsson, 2002; Brunsson & Olsen, 1990; Eriksson-Zetterquist, 2009). Det blir et skille mellom det som kreves av organisasjonen formelt (prat) og det som skjer uformelt (handling) (Brunsson, 1986). Her tolker jeg det slik at større organisasjoner ofte kan fronte temaer som er populære i tiden for å kunne motta mest mulig støtte. Dermed kan det hende organisasjoner som RtP må ta avgjørelser for bistanden ut ifra dette. Problemet, eller utfordringen, her er at avgjørelsene ikke alltid er gjennomførbare, noe som gjør at handlingen, det som faktisk skjer, blir annerledes (Brunsson, 1986, 1993). Akkurat som Norad fronter et tema og bestemmer hvordan man skal jobbe i forhold til det, mens RtP handler på en annen måte. Dette er i utgangspunktet ikke noe problem siden RtP mest sannsynlig holder seg innenfor rammene til Norad, men det kan likevel være en utfordring å snakke om det som faktisk skjer i det offentlige rom. For å kunne løse problemet best mulig blir det et skille mellom hva offentligheten får høre og det som faktisk skjer (Brunsson, 2002). Ifølge Brunsson (1993) kan organisasjoner som Norad og RtP løse utfordringen med ide og handling ved hjelp av hypokrisi, eller ved å begrunne handlingene såpass godt at offentligheten tror det er den beste løsningen. Ved at Hans sier at de fokuserer på partnere og samarbeid, helse og utdanning fremmer han Norad (2011) sine mål, og legitimerer på den måten arbeidet deres offisielt. Hvordan de handler i praksis, og hva som er i fokus der kan være noe helt annet, eller at utfordringer blir løst på en annen måte. Dermed finner RtP en løsning som gagnar begge parter uten å hindre selve bistandsarbeidet.

Bistandsorganisasjoner som RtP har stort press på seg fra flere hold, noe som kan prege arbeidet deres. Hans mener de holder på egne mål, og at de ikke lar seg endre på uten videre. Dette kan være en styrke, men også en svakhet. Det er positivt med tanke på at RtP hele tiden føler de kan stå inne for det de gjør. På den andre siden hindrer de eget forbedringspotensialet hvis de ikke lar utenforstående slippe til med sine tanker om hva som er bra bistand. Gjennom intervjuene som er gjort virker det som Norad, på tross av tydelige rammer, gir ifk og RtP nok spillerom til å drive eget bistandsarbeid. Likevel har Norad klare forventinger og mål med tanke på organisasjonenes bistandsarbeid, noe som kan gjøre dem like hverandre. Man kan stille spørsmålsteget ved om det er bra eller dårlig at de blir like hverandre. Dette vil jeg se nærmere på i neste delkapittel, men før jeg kommer dit vil jeg se ifk og RtP sammen i forhold til Norad sine krav.

5.1.4 Idrettens Fredskorps og Right to Play

Organisasjoner som ifk og RtP er avhengige av den økonomiske støtten de får utenifra, spesielt den de får fra Norad, som er den største bidragsyteren deres (Ola, Nils og Hans). Når en organisasjon tar i mot støtte fra en annen organisasjon følger det som regel med et sett regler og forventninger. Det stilles en del formelle krav som kan føre til et skille mellom formell og uformell struktur (Brunsson, 2002; Meyer & Rowan, 1977).

I følge informantene (Ola, Silje, Hans og Nils) er ifk og RtP godt etablerte idrettsbistandsorganisasjoner som har drevet bistandsarbeid i mange år. De vet hva de står for og hvordan det er best for dem å jobbe. Likevel kommer det tydelig frem at de har visse krav å forholde seg til gjennom den støtten de får fra Norad. Som Kari påpeker, er det ikke rart det blir stilt krav når man tenker på hvor mye penger det er snakk om årlig. Problemet kommer kanskje når det blir så mange krav til bistanden at det går utover kvaliteten på arbeidet som skal gjøres. Kari har et eksempel på det:

*[...]okei du skal telle hvor mange unger som sitter på plassen i dag også[...]jeg husker det selv veldig godt når jeg skulle rapportere på, til *****, som jeg jobba i før, så var det sånn hvor mange som var der, njaa, hvor mange hadde vært der før også. Jeg satt ikke og juksa med tallene sånn bevisst eller med vilje, men det var litt sånn litt sånn random av og til da..hehe.. og dermed så er jo det er jo en svakhet for det her instrumentet de bruker for å måle da. Og klart hvis da mottaker manipulerer data for eksempel, nå sier jeg ikke at de gjør det, men hvis de gjør det for å få pengene for å legitimere at de har fått pengene, så er det helt verdiløst (Kari).*

Samtidig sier Ola og Nils at Norad ikke driver med detaljstyring av arbeidet deres. Ola sier ifk har

[...] krav som vi får fra oven, altså Norad. Norad har krav til rapportering og hva vi skal rapportere også videre og det er klart at våre krav til partnerne våre [...] må jo ta utgangspunkt i hva som er Norad sine krav også, men vi har fortsatt stort handlingsrom (Ola).

Videre sier Nils at forholdet mellom ifk og Norad er et avhengighetsforhold

[...] og vi er jo også en del av det, så vi er jo, man opererer innen noen sånne rammer som myndighetene har satt, prioriteringer, men det er jo ikke noe sånn der detaljstyring fra myndighetene (Nils).

I sitatet til Kari kommer det tydelig frem at for mye krav ovenfra kan føre til et skille mellom hva organisasjonene sier de skal gjøre og det som faktisk skjer. De formelle og uformelle strukturene kobles fra hverandre ved hjelp av et skille mellom prat og handling (Brunsson, 1986, 2002; Meyer & Rowan, 1977). Her kan det derfor oppstå et skille mellom det som står i retningslinjene og det som faktisk skjer i Afrika. Noen aktiviteter eller gjøremål kobles fra selve kjernevirksomheten til organisasjonen for at organisasjonen skal klare å tilfredsstille alle partene (Meyer & Rowan, 1977). Det blir dermed et skille mellom det som blir sagt og avgjort, i forhold til det som faktisk blir gjennomført (Brunsson, 1986). På den andre siden viser sitatene til Ola og Nils at selv om de har en del krav å forholde seg til så driver ikke Norad med detaljstyring. Dette kan tolkes som at organisasjonene får rom til å finne egne løsninger på formelle retningslinjer og krav.

Målet til de aller fleste organisasjoner er å oppnå stabilitet og forutsigbarhet. Det er trygge og faste rammer som gjør at en organisasjon overlever, og da helst med de samme trygge og faste rammene som andre organisasjoner innen det samme feltet (Meyer & Rowan, 1977). I utgangspunktet kan det være de formelle rammene som er det trygge og stabile, men gjennom endringer i samfunnet skjer det også endringer i formelle rammeplaner (talk/ideer). Det har vist seg at organisasjoner ikke endrer seg (action) selv om de får beskjed om å gjøre det. Ofte fortsetter organisasjoner sånn de alltid har gjort, de samme rutinene, de ansetter samme typen folk, og har samme type oppgaveløsning (Brunsson, 2002; Eriksson-Zetterquist, 2009; Meyer & Rowan, 1977). Dette kommer frem gjennom utsagnet til Nils om at «*[...]det er stort sett retorikk og ikke så mye realitet, man jobber stort sett som før[...]*». Når det blir et sånt skille mellom det formelle og uformelle kan det oppstå forvirring, for å unngå det har Brunsson (1993) prøvd seg på en løsning på det hele. Ved hjelp av justification/begrunnelse og hypokrisi kan nemlig forutsigbarhet og kontroll gjenopprettes. Dette kan bygge opp under grunnene til hvorfor ifk og RtP lar seg forme under en formell struktur uten de store protestene, nettopp fordi de uansett har en uformell struktur på hvordan de faktisk gjør jobbene sine. I følge Brunsson (1993) sin teori om begrunnelse kan dette hjelpe ifk og RtP

med å overbevise Norad om at det de gjør er det eneste riktige – «*successful justification adapts people's ideas to actions*» (Brunsson, 1993:500). Med dette menes det at organisasjonene kan få snudd ideene til å samsvare med det de gjør. Hvis dette ikke går, kan de gå i motsatt retning og si at de skal gjøre en ting, men gjør noe helt annet (Brunsson, 1993). Det er tydelig at noe av arbeidet ifk og RtP gjør ikke er helt i tråd med de formelle strukturene. De lover en ting til Norad for å få penger, og prøver å ta avgjørelser som tilfredsstillende alle parter, samtidig som de jobber for å gi partnerne i Afrika det de har behov for.

Både ifk og RtP er NGOer som i utgangspunktet ikke er tilknyttet den norske stat. Likevel kan man se tegn på at de må oppfylle noen krav for å kunne motta støtte fra Norad. Til forskjell fra ifk derimot ser det ut som den formelle strukturen til RtP er at de er frie og holder på egne mål, mens den uformelle strukturen kan være at de rapporterer og kontrollerer bistanden. Videre har de det samme fokuset som Norad. Om RtP har de samme målene som Norad fordi Norad har disse målene er vanskelig å si noe om.

Dette delkapittelet har sett på ifk og RtP sine strukturer og prøvd å se om det er et skille mellom det formelle og uformelle. Det viser seg at informantene mener de må skrive søknader til Norad ut ifra hva bidragsyteren ønsker å jobbe med, samtidig som de kanskje ikke endrer så mye på bistanden i praksis. Med andre ord blir det et skille mellom formelle og uformelle strukturer, samt forskjell på prat og handling (Brunsson, 2002; Meyer & Rowan, 1977). Dette skille mellom hva som står i avtalen og det som skjer i Afrika kan være vanskelig for organisasjonene å prate om. Ofte kan det være vanskelig å overføre ideer til handling i forhold til rent praktiske utfordringer, men det kan også være utfordrende andre veien. Dermed blir det et skille mellom ifk og RtP sine avtaler, avgjørelser de tar, og den bistanden som blir utført. Etter å ha oppdaget et skille mellom det formelle og uformelle, er jeg nysgjerrig på hvor like eller ulike disse to organisasjonene er. Ifk og RtP jobber på litt forskjellig måte samtidig som de begge er idrettsbistandsorganisasjoner som får finansiell støtte fra Norad. Er Norad med på å gjøre ifk og RtP like, eller blir de påvirket av at de er innen det samme feltet? Dette vil jeg ta for meg i det neste delkapittelet når det blir sett nærmere på organisasjonsfelt og likheter innen felt.

5.2 Organisasjonsfelt og isomorfisme

Organisasjoner innen samme felt har en tendens til å bli like hverandre i formen gjennom interaksjon på feltet - isomorfisme. Mektige krefter (konkurranse, staten, Norad) innen feltet leder organisasjonene til å bli mer formlike (DiMaggio & Powell, 1983; Eriksson-Zetterquist, 2009). Det dukker stadig opp nye strukturer eller metoder men organisasjoner ender som oftest med å gjøre slik de alltid har gjort, slik feltet alltid har gjort (Eriksson-Zetterquist, 2009). Det finnes tre former for isomorfisme; tvangsmessige, etterlignende og normative (DiMaggio & Powell, 1983), og samtlige handler om å oppnå legitimitet innen sitt felt. En organisasjon sitt ønske om å oppnå legitimitet kan bli utfordret av mektige krefter utenfor organisasjonen, eller i prosessen med å bli som andre mer suksessfulle organisasjoner, eller gjennom jakten på ekspertene og de profesjonelle (DiMaggio & Powell, 1983).

Organisasjoner vil som regel ikke skille seg ut i frykt for å bli sett på som avvikende og ikke-legitime, og så lenge en organisasjon følger feltet sine normer øker sjansen for å oppleve suksess og legitimitet (Eriksson-Zetterquist, 2009).

Norad får en rekke konkrete mål gjennom tildelingsbrevet fra UD (Utenriksdepartementet, 2013a). Her står det konkret hva de skal oppnå og hva de bør jobbe med. De viktigste punktene er å styrke fattiges posisjon i forhold til makt, kvinner og likestilling og rettigheter. Videre står det at de skal «sikre relevans, kvalitet og effektivitet i rådgivningen» samt «*gi faglige råd som er mest mulig praktisk anvendelig for sine oppdragsgivere*» (Utenriksdepartementet, 2013a). Kvalitetssikringen til Norad skal bidra til at utviklingssamarbeider blir gjennomført med høy faglig standard, samt at det skal holdes innenfor Stortingets forutsetninger, politiske føringer, regler for offentlig forvaltning samt prinsippet om nulltoleranse for korrupsjon (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a). Det kommer frem at Norad skal jobbe for å oppnå målene i forhold til global helse, klima og miljø, utdanning, stats- og fredsbygging og menneskerettigheter og demokrati. De blir også bedt om å bidra og delta i ulike prosjekter som jobber for kvinner og likestilling (Utenriksdepartementet, 2013a). For at Norad skal kunne kontrollere hvordan pengene blir brukt har de kvalitetssikringer av organisasjonene. Det har blitt utarbeidet flere manualer og støttehåndbøker med beskrivelser av prinsipper, prosedyrer, metoder og retningslinjer som skal hjelpe Norad i arbeidet med å kvalitetssikre pengene de forvalter (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a).

Kari snakker en del om fenomenet idrettsbistand og legger vekt på den økningen som har skjedd på feltet de siste årene. Idrett som bistand har blitt mer og mer akseptert som en legitim form for bistandsarbeid innen både politikken og bistandsfeltet. Som hun sier har det blitt «*en sånn tanke om at idretten er så bra og idretten er et universelt språk[...]*». Både Kari og Hans snakker om de politiske strømningene som gjør at det i perioder er mer populært med en form for bistand før det plutselig bytter om til noe annet:

Disse trendene hvor de er veldig sånn ok nå fokuserer vi på hiv og aids også gjør vi det en periode også nei nå er det ungdom sant, nå skal vi fokusere på ungdom, også gjør vi det og idrettsbistand holder egentlig på å utnytte den posisjonen de kan ha da på en måte (Kari).

Hans sier det har blitt mer fokus på utdanning igjen etter noen år med mindre fokus

[...] det har vært litt mindre fokus på utdanning de siste årene, men nå ser det ut til at dette med utdanning kanskje får et litt større fokus i årene som kommer. Jeg vet ikke jeg... sånne ting endrer seg (Hans).

Nils sier de blir preget av de forskjellige kravene som kommer med jevne mellomrom, men at de som regel fortsetter å jobbe som før med unntak av små endringer i fokuset fra tid til annen. Samtidig sier han at NIF har «*holdt på så lenge at vi har jo på en måte vår egen profil som Norad godkjenner, så det [...] kan være noen sånne tematiske prioriteringer som vi kaster oss på*» (Nils). Likevel føler de på presset når det gjelder temaer i tiden, som for eksempel økt fokus på vold i nyere tid

[...] vold ... det er jo sånn tema, jeg vet ikke hvor høyt det er på dagsorden men det har jo ramma oss litt så det har blitt et tema. Det skyldes nok litt Norad-press også. Men det er et eksempel på litt sånn dreining, eller litt annen prioritering (Nils).

Hans mener alle organisasjoner følger Norad sin strategiplan, de lar seg føye etter deres regler. En av grunnene til at organisasjonene gjør dette kan være, som Ola sier, at de er avhengig av midler fra Norad for å kunne gi bistand. Det samme gjelder forholdet mellom Fk og ifk – det følger en del overordna mål med pengene. Dette blir bekreftet gjennom Ola og Kari sine uttalelser om at man må skrive søknaden til Norad på en spesiell måte for og kunne få godkjenning og økonomisk støtte. På den andre siden mener Hans at RtP ikke lar seg styre

av pengene, men at de holder på sine egne strategiplaner. Kari snakker flere ganger om det som er innprentet og nedfelt i oss som er fra vestlige land, nemlig demokrati, likestilling for kjønn og mennesker med ulike forutsetninger, samt menneskerettigheter. Selv om Hans mener RtP kjører sin egen stil sier han også at de har økt fokuset på lokale partnerne i sør, helse og utdanning på grunn av støtten fra Norad:

[...] vi for våres del så har vårt fokus i forhold til de pengene vi har fått fra Norad de siste seks årene, seks, syv, åtte årene, så har fokuset hele tiden vært på partnerne, [...] hvordan vi jobber med lokale partnere i sør. Også har det vært på helse også har det vært på utdanning [...] (Hans).

Hans sier idrettsbistanden er i endring, og at det kan komme nye fokusområder i forbindelse med det politiske valget til høsten. Med dette mener han at de ulike partiene kommer til å ha sine kampsaker som de profilerer, og et regjeringsskifte kan være med på å prege bistandsfeltet gjennom blant annet fordeling av midler. Ifølge Hans kommer det til å bli større fokus på sivilsamfunnet fremover, «den norske bistanden er jo litt i endring sånn som det er nå da. Det kommer til å bli et mye større fokus på sivilt samfunn. Og oppbygginga av det sivile samfunnet», noe som kan påvirkes av politikken og et eventuelt regjeringsskifte ved neste valg (Hans). Nils legger vekt på at Norad blir styrt av UD, «så det er litt nye ting, hver minister har sin baby. Og der kommer jo de der, for eksempel regnskogmilliardene inn, det var jo Solheim som kom med». Til slutt kommer det frem at det følger med en viss legitimitet i det å samarbeide med statlige organisasjoner sånn som NIF gjør:

[...] som statlig organisasjon som for eksempel NIF, så har de muligheten til å jobbe med statlige organisasjoner og være på en måte representative for Norge da, og med det følger det en viss legitimitet, sant (Kari).

RtP har ikke det samme forholdet til statlige organisasjoner, men som Kari sier så er de såpass store innen sitt felt at de får legitimitet uansett.

Ifølge tildelingsbrevet fra UD er det mange krav som skal oppfylles, samt noen anbefalinger (Utenriksdepartementet, 2013a). Disse kravene og anbefalingene kan virke inn på det presset Norad legger på organisasjoner som ifk og RtP. Siden de støtter så mange organisasjoner innen bistandsfeltet kan det bidra til at organisasjonene blir like hverandre på grunn av kravene som stilles til dem. Gjennom kvalitetssikringene deres blir det gitt tydelige

kjøreregler for hva organisasjonene kan og ikke kan gjøre (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a). Ut ifra dette blir Hans sine utsagn om at RtP kjører eget løp litt tvilsomme. For enten kjører de sitt eget løp uten støtte fra Norad, eller så er deres mål så like Norad sine at de får støtte likevel. Uansett er det vanskelig å se om de virkelig har klart å holde på sin stil uavhengig av Norad. I følge Hans har de ikke endret mye på stilen, noe som kan bety at de hadde mål og retningslinjer som samsvarte med Norad sine, og derfor fikk RtP støtte av dem.

Ifk og RtP er innenfor det samme feltet som igjen er en del av feltet til Norad, altså bistand. For å oppnå legitimitet blant de andre organisasjonene oppstår det en del forventninger til å bli like hverandre (DiMaggio & Powell, 1983), noe ifk og RtP må bli for å overleve i lengden. Eksempler på hvor like de er kommer frem i hovedmålene deres. De jobber begge med lokale partnere, de fokuserer på barn og unge sin rett til utdanning og helse, likestilling for jenter og vanskeligstilte, samt at de er sterkt i mot korrupsjon (NIF, 2010, 2011, 2012a; RightToPlay, 2013a, 2013b, 2013c). Disse målene gjør de to organisasjonene mer like hverandre, samt at de blir mer like Norad som har de samme målene (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a).

Både ifk og RtP mottar mesteparten av støtten fra Norad. DiMaggio & Powell (1983) mener organisasjoner kan bli mer like hverandre gjennom interaksjon på feltet. Idrettsbistandsfeltet i Norge er voksende, men i mange år var de relativt få aktører på feltet. Dette kan ha bidratt til at ifk og RtP kom i kontakt med hverandre, jobbet sammen på enkelte områder, og ble mer like hverandre på grunn av et samarbeid. Samtidig kan de ha blitt formet av kravene Norad stiller til dem. Det kan virke noe bastant å si at påvirkningen har gått bare en vei fordi arbeidet til ifk og RtP kan også ha påvirket Norad sine mål. Dette er det vanskelig å gi noe godt svar på siden de fleste målene deres er i tråd med vestlige tanker og holdninger i forhold til menneskerettigheter, demokrati og korrupsjon. Noe samtlige informanter la vekt på som om det var en selvfølge. Kari sier at utenom vestlige holdninger blir Norad og den økonomiske støtten idrettsbistandsorganisasjonene mottar påvirket av politikken (Kari). Både Ola og Hans snakker om hvordan organisasjonene må følge en rekke krav fra Norad. Kari sier også sagt at et samarbeid med en statlig organisasjon som Norad gir økt legitimitet (Kari). Denne formen for legitimitet kommer tydelig frem i begrepet tvangsmessig isomorfisme. Her kan organisasjoner oppleve press fra flere hold, i dette tilfellet fra politikken og Norad. Presset kommer ofte fra omgivelsene deres på feltet eller fra organisasjoner man er avhengig av (DiMaggio & Powell, 1983). Ola og Nils presiserer at ifk gjerne skriver det Norad vil «høre»

for at de skal kunne få den støtten de trenger for å drive bistandsarbeidet sitt. Samtidig sier Nils at det som står i søknaden ofte bare er retorikk og at det sjelden er realiteten. Hvis det samme gjelder RtP kan man på en måte si at de blir like hverandre i formen gjennom å skrive en ting, men gjøre noe annet, noe som igjen påvirkes av ytre press. Dette presset bidrar til at organisasjoner innen det samme feltet blir homogene, eller formlike (Eriksson-Zetterquist, 2009). Selv om Hans og Nils mener virkeligheten er en annen, kan den ikke være så langt fra retningslinjene de får siden Norad har kvalitetssikringer av arbeidet deres. Denne kvalitetssikringen skal bidra til å øke standarden på utviklingssamarbeidet i tråd med Stortingets mål (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a). På en annen side mener Hans at RtP ikke lar seg styre av pengene, men at de er en selvstendig organisasjon med egen identitet. Dette fører til at RtP ikke kommer innunder begrepet isomorfisme samtidig som de er innenfor et bestemt felt, noe som ville gjort dem veldig unike i denne sammenhengen. Det kommer frem at de ikke er helt konsekvente på det å være helt selvstendige, fordi de faktisk tar hensyn til kravene fra Norad. Her kommer det frem et godt eksempel på tvangsmessig isomorfisme som handler om presset fra omgivelsene og politiske påvirkninger fra omgivelsene (DiMaggio & Powell, 1983). RtP vil helst være selvstendig, men for å «overleve» må de følge gitte regler. Dette er et eksempel på hvor mektige krefter som er i sving både innenfor og rundt et felt (DiMaggio & Powell, 1983). Innen et felt kan det også være en kamp om å oppnå legitimitet blant de andre organisasjonene på feltet. Mindre organisasjoner prøver å oppnå legitimitet ved å kopiere andre større organisasjoner innen sitt felt (DiMaggio & Powell, 1983).

Ifk og RtP har drevet med idrettsbistand i mange år. De startet før det ble trendy å drive med idrettsbistand. Derfor er det mulig å tro at det finnes en del mindre organisasjoner innen feltet som kopierer dem, eller i hvert fall ser opp til dem. Når en organisasjon etterligner en annen organisasjons struktur eller mål kalles det etterlignende isomorfi (DiMaggio & Powell, 1983). Dette skjer når en organisasjon føler seg usikker på hvordan den skal løse egne utfordringer, dermed ser de etter løsninger i suksessfulle organisasjoner innen feltet, som for eksempel ifk og RtP. Dette skjer ofte uten at de som blir kopiert er klar over hva som skjer. Denne prosessen er med på å øke sjansen for formlikhet innen et felt. Hvis, for eksempel, alle små idrettsbistandsorganisasjoner kopierte disse to store organisasjonene, ville det ikke blitt noen kontraster innen feltet, alle ville jobbet tilnærmet likt. Dette er ikke noe jeg har forsket på i denne oppgaven, men det kan være interessant å se nærmere på. Ikke bare for å kunne se etter likheter innen dette feltet, men også hvordan det ser ut på andre felt.

Innen alle felt finnes det eksperter eller profesjonelle personer. Etter hvert som idrettsbistandsfeltet har økt, har også antallet eksperter økt. Ifk og RtP kan bli sett på som såkalte eksperter, det finnes også enkeltpersoner som har lang fartstid innen feltet, som Kari og Nils. Når man snakker om normativ isomorfi, er det fokus på disse ekspertene. Organisasjonens legitimitet, prestisje og ressurser er viktige for å kunne tiltrekke seg eksperter. Gjennom denne prosessen blir organisasjonene like hverandre fordi de tilbyr ekspertene de samme godene og fordelene som konkurrentene (DiMaggio & Powell, 1983). Innen andre felt kan det være sivilingeniører, leger eller psykologer som er ekspertene. Når det gjelder idrettsbistand er det heller snakk om de som har vært med lenge, de som har vært ute og jobbet på grasrota, som er ekspertene. To av informantene (Kari og Nils) har lang fartstid innen feltet, og begge har jobbet som frivillige innen idrettsbistand. Det ser ikke ut til at det er så stort fokus på å tiltrekke seg enkeltpersoner her, men heller organisasjoner som anses å være eksperter, sånn som Fk og Norad. Samtidig er det viktig å påpeke at dette ikke er noe jeg har undersøkt nærmere. For å kunne fortsette arbeidet sitt må ifk og RtP klare å tiltrekke seg disse organisasjonene og oppnå legitimitet hos dem. Gjennom søknaden de skriver må de vise hva de har å tilby. De må kunne tilby det samme eller noe bedre enn den andre organisasjonen (DiMaggio & Powell, 1983). På den andre siden er det ikke en konkurranse hvor den ene organisasjonen får Fk eller Norad siden de gir økonomisk støtte til en rekke forskjellige organisasjoner.

DiMaggio & Powell (1983) mente organisasjoner innen det samme feltet ble homogeniserte, de blir like hverandre. Gjennom mine funn fra datainnsamlingen kommer det frem at ifk og RtP nesten blir tvunget til å bli like i den formelle formen for å kunne tilfredsstille Norad og Fk sine krav. Flere av informantene (Ola, Kari, Hans, Per og Nils) uttrykker en rekke ganger hvordan de må skrive søknader i tråd med de formelle strukturene for å kunne motta penger. Videre blir de mer like hverandre i jakten på de profesjonelle innen feltet. For å kunne tiltrekke seg såkalte eksperter må organisasjonene kunne tilby det samme eller noe bedre enn konkurrenten (DiMaggio & Powell, 1983). Ved å ha velformulerte søknader med store løfter kan det virke som de prøver å gjøre seg interessante eller attraktive for ekspertene innen feltet. Samtidig er noen av de grunnleggende målene til ifk og RtP uendret uavhengig av hva Norad krever av dem. Noen av målene deres er sosialt akseptert og forventet i den vestlige demokratiske verden, eksempelvis helsefremmende arbeid, likestilling blant kjønn og mot korrupsjon. Gjennom intervjuene var det lite som tilsa at de følte et press på å ha disse målene, samtidig som noen informanter (Ola, Hans og Per) sa veldig tydelig at de selvfølgelig

jobbet etter menneskerettighetene til FN. Her går det an å spekulere i hvor presset og makten begynner, er det hos Norad eller FN, eller kommer det fra oss mennesker som sosial gruppe? Er det feil å si makt siden slike krav har kommet frem gjennom enighet i store folkemengder? En organisasjon som fronter menneskerettighetene, jobber for demokrati og mot korrupsjon oppnår legitimitet i befolkningen ikke bare innen sitt felt, men generelt i den vestlige verden. Norad som er innunder UD må kanskje jobbe i tråd med slike sosiale forventinger for i det hele tatt å kunne overleve. Så kanskje er det ikke ifk og RtP som opplever mest press men heller UD og Norad? For hvor starter egentlig makten og presset? I denne oppgaven har det vært fokus på ifk og RtP i forhold til Norad, og det eventuelle presset de får fra den økonomiske bidragsyteren. Press fra omgivelsene kan forekomme på mange ulike måter. I dette delkapittelet har jeg sett nærmere på likheter innen felt og funnet at organisasjonene er like hverandre men at dette ikke bare skyldes kravene Norad stiller til dem. Så, hvordan påvirker slike krav organisasjonene? Finnes det bestemte standarder som må følges? Hva skjer hvis ifk eller RtP ikke følger dem? I det neste delkapittelet vil jeg se nærmere på hvordan standarder kan forme og styre organisasjoner som ifk og RtP.

5.3 Standardisering

I følge Brunsson & Jacobsen (1998b) er standarder regler. Noen standarder er viktige å følge for å unngå sanksjoner, mens andre fungerer mer som retningslinjer i samfunnet. Standarder, eller regler, kan ha tre forskjellige former, de er direktiver, normer og standarder. Direktiver har gjerne sanksjoner koblet til seg og blir fulgt opp av mektige autoriteter som store organisasjoner (Norad), regjering (UD), eller religioner. Normer er regler som er internalisert i oss uten at de nødvendigvis er skrevet noe sted. Det følger ingen offentlige sanksjoner hvis man bryter med dem, men personen som gjør det kan oppleve ubehag fordi normene føles naturlige, selvsagte og riktige. Standarder ligner mer på råd og anbefalinger i forhold til hvordan man burde handle. Selv om det ikke følger med noen sanksjoner her, kan det fort komme reaksjoner mot dem som ikke følger de gitte standardene (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Standardisering kan bli sett på som både positivt og negativt. Det positive er at alle hus blir bygget på en bestemt måte for å ikke kollapse, alle vet når man skal eller ikke skal hilse på medmennesker, eller at man dusjer etter trening. Slike standarder er med på å skape

en stabil og forutsigbar hverdag. Det negative er at standarder kan bli sett på som støpeformer som former hele grupper og organisasjoner etter den samme modellen (Brunsson & Jacobsen, 1998b).

5.3.1 Idrettens Fredskorps og Norad

Norad (2011) skal, i følge egne strategiplaner, *«bidra til å gjøre mottakerland bedre i stand til å nå sine egne utviklingsmål»*, videre skal de *«bruke mest ressurser på å følge opp de største satsningene i norsk utviklingspolitikk»* (Norad, 2011:2). De fokuserer på globale fellesgoder, noe Norge har satt på den utviklingspolitiske dagsordenen. Målet er at bistanden skal gi resultater i utsatte og sårbare land og stater. Bistanden skal gi rettferdig fordeling av offentlige goder, global helse og klima og miljø (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a). De skal bidra innen arbeidet for utdanning, stats- og fredsbygging, menneskerettigheter og demokrati. Videre blir de bedt om å bidra i arbeidet for kvinners rettigheter og likestilling: *«Norad bes om å følge opp gjennomgangen av handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling»* (Utenriksdepartementet, 2013a:4). Norad skal kvalitetssikre bistanden og følge opp organisasjonene de støtter (Utenriksdepartementet, 2013a), *«utvikling er målet og bistand ett av virkemidlene»* (Norad, 2011:4). Videre skal de ha nulltoleranse når det gjelder *«økonomiske misligheter i forvaltningen av budsjettmidler»* (Utenriksdepartementet, 2013a:10).

Norad og NIF avsluttet en samarbeidsperiode i 2011, og begynte på en ny for 2012-2015. Før ifk kunne motta mer støtte ble det skrevet en rapport for perioden 2008-2011. Her ble det sagt at deres hovedmål var å øke deltakelsen av barn og unge i idrett ved å øke mulighetene i form av tilgjengelighet til idrett og fysisk aktivitet av god kvalitet uten noen form for diskriminering. Videre skal de unge ha makt til å ta selvstendige og positive livsvalg (NIF, 2012a). Ifølge NIF sitt idrettspolitiske dokument for perioden 2011-2015 har de som mål å jobbe for *«barn og unges mulighet til å påvirke sitt eget og andres liv gjennom idrett»* (NIF, 2010:15). Dette betyr at de fortsatt har med de samme målene som de hadde for den forrige perioden. Prosjektene til ifk skal bygge opp under sosial utvikling, helse og demokrati, samt jobbe for et tettere samarbeid med partnere (NIF, 2010). Ifølge søknaden ifk skrev til Norad for perioden 2012-2015, baserer de arbeidet sitt på tre faktorer: at idretten er av god kvalitet, organisasjonsstrukturer er på plass, og at idretten kan være et effektivt verktøy i arbeidet med

fred og utvikling. Videre er hovedmålene deres å styrke andre lands styresett gjennom promotering av demokrati, åpenhet og gode idrettsstrukturer. NIF vil bygge opp kapasiteten til partnerne sine i sør, samt bygge og styrke nettverk ved å promotere arbeidet sitt lokalt, nasjonalt og internasjonalt (NIF, 2011).

Ola, som deltok i utformingen av søknaden til Norad, sier de jobber tett med partnerne i sør for å komme til en løsning alle er fornøyd med: *«sånn som vi jobber med partnerne [...] så er jo det å styrke de aktivitetene de ønsker å satse på at de faller innfor våre, hva skal jeg si, vårt mandat [...], våre satsningsområder»* (Ola). Ifk er veldig opptatt av at partnerne deres skal være selvstendige derfor har de ingen fra Norge utstasjonert fast i de Afrikanske samarbeidslandene (Ola). Silje sier:

Det er litt av greia med programmet også at vi ønsker jo å ha likeverdige partnere, og da føler vi at det er riktigst å bruke den organisasjonen som de har i sør. Og gi dem det ansvaret, men hvis det er saker som krever det så følger vi jo også opp (Silje).

Videre sier Ola at *«[...]vi er ikke der nede og driver med micro management eller hva jeg skal kalle det, og det synes vi er stort sett en styrke, [...] at det er partnerne som blir gitt mulighet til å styre sin egen butikk»* (Ola). Samtidig blir det sagt at det er ifk som tar beslutningene om hva som kommer til å bli gjennomført og ikke (Ola og Silje). Ola sier at selv om målet er å heve kompetansen hos partnerne, og få de til å føle de tar del i avgjørelser, har de krav som skal tilfredsstilles. Ola sier Norad har *«[...]krav til rapportering og hva vi skal rapportere på osv, og det er klart at våre krav til partnerne våre må jo ta utgangspunkt i hva som er Norad sine krav også»* og ifk må ta *«[...] hensyn da til de som gir oss penger igjen før vi kan begynne å ta hensyn til partnerne våre i sør sine ønsker»* (Ola). Her må det blant annet fokuseres på korrupsjon, misbruk og maktmisbruk (Ola og Nils), samt kvinners rettigheter, kjønnsbasert vold og inkludering av minoriteter som funksjonshemmede (Ola). Nils sier at selv om det er et avhengighetsforhold med noen faste rammer som må følges, er det ikke detaljstyring fra Norad og myndighetene sin side. Både Ola og Kari snakker om hvordan det følger visse krav med den økonomiske støtten organisasjonene mottar. De mener det er en selvfølge med tanke på hvor mye penger Norad gir årlig (Ola og Kari). Kari mener det er naturlig å ville vite om pengene går til det de skal i henhold til avtaler:

Jeg tror nok at [...] det på en måte å kreve at en får vite hva pengene ens går til, [...] for Norad for eksempel, det skulle bare mangle[...]. Hvis du betaler masse penger så vil du jo ha en viss kontroll over dem, det er jo, selv om det er en gave så er det jo fortsatt, du har jo fortsatt et vist behov for å vite at den gava går til det den var tenkt, eller til det som en føler en kan støtte da (Kari).

På den andre siden sier Kari at noen av kravene kan være urimelige eller vanskelige å følge opp i praksis. Nils føler de noen ganger må løpe etter pengene fordi det hele tiden skjer endringer på hva som er aktuelt å gi bistand til. Ifølge Kari følger idrettsbistanden bistandsfeltet, noe de må gjøre hvis de er interessert i offentlig støtte. Videre påpeker Kari denne tatt-forgittheten om at idrett er

[...] et kjempebra redskap, det kan fort slå sånn feil ut da[...]. Man har en sånn tanke om at idretten er så bra og idretten er et universelt språk[...], vi kan jo alle som er glad i idrett gå med på at det er kjekt å drive med idrett (Kari).

Kari håper det kommer «mer forskning på hva som faktisk virker, men også hva som kan være negative faktorer her [...]» (Kari).

Ifølge dokumenter fra UD og Norad skal sistnevnte jobbe for utvikling og fred, menneskerettigheter, lik fordeling av goder samt mot korrupsjon (Utenriksdepartementet, 2013a). Slike regler som skal oppnås kan kalles direktiver og er ikke frivillig for ifk å følge (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Så lenge ifk får støtte fra Norad vil de bli fulgt opp i form av kvalitetssikring og sluttrapporter. Slike krav er styrende og det følger med sanksjoner hvis man bryter med dem (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Eksempler på dette kan være at Norad ikke godkjenner søknaden deres ved neste periodeslutt, eller at det blir større krav til rapporter og kvalitetssikring av bistanden. Det kommer frem i søknaden fra NIF til Norad, samt NIFs idrettspolitiske dokument at de har mål som ligner Norad sine. I søknaden om bevilgning i perioden 2012-2015 kommer det frem at de jobber for utvikling, helse og demokrati, noe som samsvarer med direktivene. Ola sier at partnerne de jobber med i Afrika må tilpasse seg deres mål, mens ifk må tilpasse seg Norad sine mål, som igjen formes etter UD sine mål. Her kommer det frem at direktiver starter langt oppe, som for eksempel i regjeringen og lignende styresmakter, som igjen kan styre bistanden helt fra Norge til Afrika gjennom organisasjoner som ifk. Akkurat som Ola og Silje snakker om partnernes selvstendighet innen gitte rammer,

gjelder også dette dem selv. De sier ifk ikke driver med detaljstyring, noe de heller ikke føler Norad gjør. Likevel har Norad kvalitetssikringer og forventer rapporter av bistanden i Afrika, og hvis ifk ikke holder seg innenfor rammene risikerer de sanksjoner. Dette presset på å følge Norad sine mål viser seg i samarbeidet mellom ifk og lokale partnere. Ola og Silje sier de lar partnerne komme med ønsker og så lenge de samsvarer med deres mål, kommer de frem til en form for enighet, men hvis det er noe som trengs å følges opp så gjør de det sier Silje. Når Norad stiller krav og setter bestemte mål som ifk må følge, kan man si at Norad er en standardorganisasjon. En slik organisasjon krever en viss form for likhet (Ahrne et al., 1998), for eksempel med tanke på hva som er målet med bistandsarbeidet. Disse kravene om like mål kan ha både positive og negative sider. Det positive er at ifk vet hva de kan forvente av Norad, og omvendt, samtidig som at partneren til ifk også vet at bistanden er stabil over lengre perioder. Kravene, eller standardene, til Norad sier noe om hva som er rett og galt. Dette skillet gjør at store grupper mennesker innen en organisasjon vet hva de skal gjøre og hva som er målet (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Det negative med standarder, i følge noen, er at de er en fornærmelse mot alt som er spennende og uforutsigbart, innovativt og uvanlig (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Ifk kan risikere å miste sitt særpreg i samarbeidet de har med Norad, spesielt med tanke på skjevfordelingen av makt dem i mellom. Norad er i en posisjon hvor de kan si hva ifk skal og bør fokusere på. I mange situasjoner kan denne kritikken stemme, men for bistandsorganisasjoner er det kanskje bedre at de er forutsigbare, har faste rammer og like standarder for hva som er god bistand? Som Kari poengterer er det nesten en selvfølge at Norad vil vite hva pengene går til. De donerer ut store summer årlig, og Kari mener det å ha en viss kontroll over hva som skjer med pengene er et naturlig behov for Norad. Samtidig kan noen av kravene til Norad føles uoppnåelig og vanskelige å gjennomføre i praksis, og Nils føler de løper etter pengene til tider. Samtidig sier noen av informantene (Ola, Kari og Nils) at mye av det som står i søknaden til Norad er «spill for galleriet», og at realiteten er en annen. Nils sier de noen ganger føler seg tvunget til å følge trender som kommer, men føler likevel at arbeidet deres stort sett fortsetter som vanlig. Dermed kan direktiver ha motsatt effekt av det som kanskje er ment. Når direktiver dannes er det for å få aktører eller organisasjoner til å følge dem (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Så hva skjer når organisasjonen bare følger dem på papiret? Blir det sanksjoner eller senkes kravene? I følge Nils har ifk drevet bistand så lenge at de har en egen profil hos Norad, og verken han eller Ola føler det er detaljstyring av arbeidet deres. Det kan hende mangelen på kontroll og sanksjoner kommer av at ifk og Norad har de samme målene de jobber seg mot. Begge er opptatt av det

sivile samfunnet, en bedre fremtid, demokrati, utvikling og fred (NIF, 2010, 2011, 2012a; Norad, 2011, 2013a; Utenriksdepartementet, 2013a). Dermed er det kanskje ikke så viktig hvordan mål blir oppnådd så lenge ifk holder seg innenfor noen gitte rammer.

Flere av informantene (Kari, Per og Nils) ser på en rekke av kravene fra Norad som selvfølgelig, og noen ganger kan det virke som de mener disse kravene og holdningene kommer fra dem selv. Dermed kan de tolkes som normative standarder (Brunsson & Jacobsen, 1998b) fordi de tilsynelatende er internalisert i informantene. Det å bryte med dem kan føles ubehagelig og feil (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Samtidig er Norad sine krav nedskrevne regler det er forventet å følge, og hvis man bryter med dem følger det sanksjoner. Her kommer det frem at skillet mellom hva som er direktiver og normer er noe diffus. Det er fordi noen direktiver kan føles som normer, og noen normer har utviklet seg til å bli direktiver over tid (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Når NIF og ifk sitt hovedmål er å øke deltakelse i idrett for å gi barn og unge muligheten til å øke livskvaliteten (NIF, 2010) sier Kari at det blir tatt for gitt at idrett er positivt. For noen, og spesielt ifk, er idrett og positive opplevelser noe som går hånd i hånd. Denne tanken om at alle får noe positivt ut av idretten kan være en type norm, men som Kari sier er det ikke gitt at alle trives i idretten. Det er kanskje ikke så rart at en idrettsorganisasjon mener idrett er et godt verktøy i utviklingen av barn og unge. Til og med FN har presisert hvor sentralt idretten er i arbeidet med å oppnå tusenårsmålene (FN, 2010). Dermed har normen om at idrett er bra gått mot å bli en standard som organisasjoner tjener på å følge. Spesielt med tanke på den økte interessen for denne typen bistand innen politikken nasjonalt og internasjonalt (FN, 2010; Hasselgård, 2008; Hasselgård & Straume, 2011; Read & Bingham, 2009; Utenriksdepartementet, 2005). Siden det ikke er noen sanksjoner knyttet til å ikke bruke idrett i bistandsarbeid går det likevel ikke an å se dette som et direktiv. Det er fordi direktiver er regler alle må følge for å unngå sanksjoner som er knyttet til dem (Brunsson & Jacobsen, 1998b).

Standarder er anbefalinger og retningslinjer som ikke er tvungne slik direktiv er (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Likevel hender det at dette endrer seg. Norad for eksempel blir bedt om å jobbe for kvinner og likestilling, det er ikke et krav om at de skal oppnå alle målene på dette emne, men en anbefaling. Samtidig får de beskjed om at de skal jobbe for fred og utvikling, demokrati og menneskerettigheter, og mot korrupsjon (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a). Dette viser forskjellen på en standard og et direktiv. Ifk får beskjed om hva som er

Norad sine hovedmål og får dermed vite hva de skal jobbe for å oppnå, og hva det er anbefalt at de fokuserer på.

Med tanke på alle kravene og forventingene ifk må forholde seg til fra Norad, partnerne i Afrika og ungdommene som utveksler med dem kan det være en utfordring å tilfredsstille alle partene. Øverst på listen over hvem ifk føler de må forholde seg til er Norad, som er den største bidragsyteren deres. For å komme til en overenstemmelse med Norad må ifk følge deres standarder. Her har ifk to muligheter, de kan enten endre egen praksis slik at det stemmer med kravene, eller de kan presentere det praktiske i overenstemmelse med kravene (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Med dette menes det at ifk enten kaster eget ut av vinduet og blindt følger Norad sine krav, eller at de endrer litt på egen praksis sånn at den imøtekommer kravene formelt. I følge utsagn fra Ola og Nils kan det virke som ifk holder på egne mål, men at de blir presentert i henhold til Norad sine krav. Det betyr at de beholder seg selv i samarbeidet, samtidig som de tilfredsstiller Norad sine krav. Her blir begge parter fornøyd og krav møtt, samtidig som at ifk får et skille mellom det formelle og det praktiske bistandsarbeidet. På denne måten implementerer ifk Norad sine standarder, og gjør dem til sine egne, i hvert fall på papiret. Det har vist seg at det oppstår et skille mellom de formelle og uformelle standardene (Brunsson & Jacobsen, 1998b), noe ifk gjør for å kunne takle de forskjellige kravene fra Norad, Fk, partnerne og dem selv.

Det kan virke som at ifk kontinuerlig må tilpasse seg politiske forventinger, samtidig som de leter etter gode prosjekter hos partnerne i Sør. På den måten kan det virke som at mye av jobben til ifk er å finne en balanse mellom politiske forventinger og praksis.

Ifk må, for å møte kravene fra ulike hold, danne et skille mellom direktivene fra Norad og arbeidet de gjør. Samtidig som mange av kravene fra Norad oppleves som normer om hva som er god og dårlig bistand. Kanskje er de bare opptatt av å unngå sanksjoner? Den verste sanksjonen for ifk ville vært å miste støtten fra Norad, siden de er hoved-bidragsyteren deres. Frykten for å ikke kunne fortsette kan ha stor innvirkning på bistandsarbeidet deres. Dette er bare spekulasjoner fra min side og kan være vanskelig å finne ut mer om. Skillet mellom hva som er direktiver, normer og standarder kan ved første øyekast virke klart, uten at det nødvendigvis er det. Tanken om at idrett er et bra verktøy er, som Kari sier, litt tatt forgitt uten at det trenger å være bra for alle. Både Ola og Per snakker om fokuset på mottakerne og at de skal få bedre kontroll over egen hverdag og øke livskvaliteten, noe som kan bli sett på

som normer av informantene. De samme målene står i Norad og UD sine dokumenter og skal jobbes for og nåes (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a), dermed tolkes de som å være direktiver. Denne utfordringen med å skille mellom de forskjellige standardene er også tydelig i forhold til RtP og Norad.

5.3.2 Right to Play og Norad

I 2006 hadde Norad en gjennomgang av samarbeidet deres med RtP i Uganda. Her fokuserte de på organisasjonens strategi, kapasitet, mål og resultater. Rapporten fant det de kalte en imponerende infrastruktur, at organisasjonen er kostnadseffektiv og de har dedikerte og profesjonelle ansatte. Det viste seg at de har jobbet bra i forhold til jenter og kvinner. De blir anbefalt å øke fokuset på samarbeid med lokale organisasjoner og myndigheter og andre bistandsaktører (Norad, 2006). Videre blir det sagt at RtP *«fyller en nisje som få andre organisasjoner er profesjonelle på, og har merverdi i forhold til å tilby idrettsaktiviteter med klart fokus på helse og hiv/aids, menneskerettigheter og demokratiutvikling»* (Norad, 2006). Samtidig mener Norad at RtP har lite erfaring og et forbedringspotensial, og de må vurderes i forhold til de langsiktige resultatene av arbeidet sitt. Svaret fra RtP er at oppfølgingspunktene er identifisert, og allerede tatt inn i det vanlige arbeidet med fornying av utviklingssamarbeidet (Norad, 2006). Noen år senere, i 2011 ble det gjennomført en evaluering/kvalitetssikring av arbeidet deres i Uganda i 2011. I rapporten kommer det frem at RtP sine hovedmål er å jobbe med idrettsstrukturer og styring av dem, fred- og konfliktløsninger, inkludering og grunnutdanning, samt å jobbe for lokalt eierskap og varighet i arbeidet de gjør (Horn-Hanssen & Opsvik, 2011). Videre i rapporten ser det ut til at de har gode strategier for arbeidet med kjønn og likestilling og arbeidet mot korrupsjon. Det virker som de har egne strategier for tverrgående temaer og gjennomføringen av dem.

Inne på nettsiden til RtP kommer det frem at de har mange av de samme målene som Norad, men det ser ut til at de har formulert alt på en måte som gjør at det ser ut som deres helt egne uavhengige mål. Jeg tolker det på den måten fordi de har veldig lite om samarbeidet med Norad på hjemmesiden sin, samtidig som de har mange av de samme målene som Norad. Det er nesten umulig å finne ut om forholdet deres på nettsiden. Misjonen og visjonen til RtP er at idrett skal bidra til å utdanne og bedre barn og unges evne til å takle utfordringer som fattigdom, konflikt og sykdom, samt at de vil gi barn og unge en sunn og trygg verden ved

hjelp av lek og idrett. RtP har fokusert mye på FN og Tusenårsmålene, og mener lek og idrett er med på å oppnå målene. De mener lek og idrett kan forandre et barns liv: *«Det er grunnen til at vi jobber i vanskeligstilte områder og engasjerer seg i forhold til jenter, barn med funksjonshemninger, barn med hiv/aids, gatebarn, tidligere barnesoldater og flyktninger»* (RightToPlay, 2013a). Videre blir det sagt mye om hvorfor idrett som bistand er så bra, og at lek og idrett har unike egenskaper som bidrar til utvikling- og fredsprosesser. RtP sier disse egenskapene er universell popularitet, en viktig global kommunikasjonsplattform, samt at det gir muligheten til å koble ulike mennesker og grupper sammen (RightToPlay, 2013b).

Som det er sagt tidligere får RtP mesteparten av støtten sin fra Norad, og de har en strategiplan som må følges. Hans mener alle organisasjoner føyer seg innunder disse målene, inkludert RtP som *«[...] rapporterer og kontrollerer i forhold til den pengestøtten[...]»* de mottar. Likevel sier han RtP har sine egne mål og planer de står fast ved. De jobber med lokale partnere i sør i forhold til helse og utdanning. Hans sier

[...] det handler om å bruke lek og idrett som et redskap for å bedre utdanning og helse. For det er ikke bare lek og idrett for lek og idrettens skyld. Det har en større mening det vi holder på med (Hans).

Ifølge Kari er tanken om at idretten kan skape demokrati kritikkverdigg, *«[...] det er jo ofte verdier som er veldig sånn nedfelte innprentet i vårt system, så da ville jo mange møte seg i døra hvis de skal oppgi all, oppgi all råderett av prosjektet»* (Kari). Noe Kari mener kan føre til utfordringer for organisasjoner som RtP i samarbeidet med land i Sør, med tanke på at de kanskje har andre holdninger. Hans er veldig opptatt av hva som kommer til å skje fremover i forhold til valget til høsten og et mulig regjeringsskifte med tanke på fordelingen av bistandspenger. Det er avgjørende for dem hvilke land Norad bestemmer seg for å fokusere på (Hans).

I likhet med ifk må RtP skrive søknaden sin i henhold til Norad sine mål. Siden RtP har nesten identiske mål på sin nettside er det lett å tenke at det er på grunn av Norad-søknaden. Det kan være viktig å se nærmere på nettopp dette for å finne ut om RtP har tatt til seg Norad sine mål, eller om målene er deres egne. I likhet med ifk må RtP følge bestemte krav og mål, samtidig sier Hans at målene deres er selvbestemte. Det går kanskje an å si at de er selvbestemte i den forstand at de har formulert målene selv. På en annen side sier Kari at

hovedmålene deres sosialt aksepterte mål i den vestlige verden (Kari). Det kan kanskje tenkes at det er derfor de har valgt dem. RtP risikerer å miste legitimitet hvis de ikke følger offentlig aksepterte holdninger, og de får heller ikke støtte fra Norad hvis deres holdninger ikke samsvarer med hverandre. Når målene tolkes på den måten kan de bli sett på som direktiver som må følges for å unngå sanksjoner (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Slike regler og restriksjoner kan virke strenge, men på en annen side kan de bidra til stabilitet og forutsigbarhet (Brunsson & Jacobsen, 1998b) både for RtP og de som mottar bistand fra dem. Derfor kan det hende RtP velger å følge Norad sine krav. Hvordan de løser utfordringer og oppnår målene er opp til dem, så lenge Norad godkjenner dem når de har kvalitetssikringer. Ut ifra det Hans sier virker det som RtP får et skille mellom den formelle strukturen som er godkjent av Norad, og den uformelle strukturen som er deres egenvalgte måte å jobbe på. I forhold til gjennomgangen av RtP sitt arbeid (Norad, 2006) kommer det frem at Norad ser på RtP som en viktig organisasjon, og en av få innen idrettsbistand som gjør jobben skikkelig. Dette kan bidra til at RtP lettere kan beholde egen struktur og egne mål på tross av kravene fra Norad.

En annen forklaring på hvorfor det er så stor likhet mellom RtP og Norad sine mål kan være at de anses som normer. Som Brunsson & Jacobsen (1998b) presiserer er normer (og formelle strukturer) internalisert i oss, og ofte handler vi i tråd med dem uten å være klar over det. Normene som skiller mellom rett og galt sitter så dypt i oss at det kan føles ubehagelig å bryte med dem (Brunsson & Jacobsen, 1998b). Det jeg vil frem til her er at organisasjoner som RtP, som jobber for å bedre hverdagen til vanskeligstilte barn og unge, handler i tråd med normer om at demokrati er bra, alle skal ha like rettigheter og at god helse er essensielt. Dette samsvarer med den vestlige verden sine normer, men også med Norad sine direktiver. Den største forskjellen på normer og direktiver er at sistnevnte er nedskrevne regler, mens normer blir styrt av oss, mer eller mindre ubevisst. Siden det kan føles ubehagelig å bryte med normer, prøver man som regel å unngå det. RtP prøver å følge normer for å kunne oppnå legitimitet på feltet, noe som er målet til de fleste organisasjoner. Legitimitet kan oppnås ved å følge normene for feltet og ikke skille seg for mye ut (DiMaggio & Powell, 1983; Eriksson-Zetterquist, 2009; Meyer & Rowan, 1977). For å unngå å skille seg ut følger de, formelt, strukturer og normer som er i tråd med Norad sine strategiplaner, samt de normene som er på feltet. Her blir det et skille mellom formelle og uformelle strukturer (Brunsson, 1986, 1993, 2002; Brunsson & Olsen, 1990; Meyer & Rowan, 1977). Som Hans sier rapporterer og kontrollerer de i forhold til støtten fra Norad. Når de gjør det forholder de seg til direktivene

som først og fremst eksisterer i Norge, langt unna det faktiske arbeidet til RtP. Det er kanskje her normer kommer inn og styrer handlingene i Afrika. Her tolker jeg det som at normer er med oss overalt, siden de er internalisert, mens direktiver kan virke fjerne når man sitter i en landsby i Sør-Afrika. Derfor kan det tenkes at normer, som ligner på direktivene, er med på å styre organisasjonens handling i den landsbyen, slik at de ikke blir korruperte, men holder seg innenfor de avtalte rammene.

I standardorganisasjoner må man oppfylle et sett med standarder for å kunne være en del av organisasjonen (Ahrne et al., 1998; Brunsson & Jacobsen, 1998b). Norad er en slik type organisasjon. Siden RtP er fast bestemt på at de kjører eget løp kan det hende de ser på Norad sine direktiver mer som retningslinjer og standarder de blir anbefalt å følge. Kanskje er det sånn at de blir lettere å følge når de ikke føler noe tvang ved det? Uavhengig av om RtP mener de er selvstendige eller ikke, må de holde seg innen gitte rammer for å kunne fortsette å motta penger fra Norad. Noe Kari mener er en selvfølge siden Norad gir bort så mye penger årlig at de blir nødt til å ha kvalitetssikringer og krav om rapporter for å kunne følge med pengene og hva de brukes til (Kari). Ifølge Hans blir det skrevet rapporter angående arbeidet deres. Når Norad var i Uganda for å se nærmere på arbeidet deres viste det seg at de var innenfor rammene, men at de hadde forbedringspotensialet (Horn-Hanssen & Opsvik, 2011). Her kommer det frem at RtP må tilfredsstillte visse krav for å kunne få støtte fra Norad.

Ut ifra det som har blitt drøftet kan standardisering tolkes som noe tvunget og ikke valgfritt for RtP å følge, men det finnes en tredje type standardisering. Standarder er i likhet med direktiver eksplisitte, samtidig som de er frivillige å følge. Her handler det om anbefalinger om hva RtP burde gjøre, noe som kommer frem i rapportene til Norad (Horn-Hanssen & Opsvik, 2011; Norad, 2006) og i den nye tre-års-avtalen mellom RtP og Norad (RightToPlay, 2013d). Her kommer Norad med konkrete forslag til forbedringer RtP må gjøre for å kunne fortsette samarbeidet dem i mellom. RtP er raskt ute med å si at de allerede har tatt til seg forslagene og inkludert dem i arbeidet sitt. Dette tolker jeg som at de vet hvor viktig Norad er for deres arbeid, og derfor velger de å ikke gjøre motstand. Likevel sier Hans at RtP ikke lar seg endre på grunn av noen andre, men at de holder på sin struktur.

5.3.3 Idrettens Fredskorps og Right to Play

Det har vist seg at både ifk og RtP må følge bestemte direktiver for å kunne motta støtte fra Norad. Siden de er en såpass stor bidragsyter for organisasjonene er de avhengig av Norad for å kunne fortsette bistanden. Dermed kan man anta at Norad har mulighet til å påvirke fokuset og målene til ifk og RtP. Både Ola og Hans presiserer kravene Norad kommer med og at det stilles krav til rapportskrivning og kvalitetssikring av idrettsbistanden. Likevel legger Hans vekt på at RtP er en selvstendig organisasjon med egne mål og retningslinjer. Ut ifra dette kan det tenkes at grunnen til støtten fra Norad var at RtP hadde de samme målene som dem. Det kan bety at RtP ikke har endret seg, eller latt seg påvirke av den økonomiske støtten. Kanskje de har prøvd å møte Norad på halvveien, men at de likevel ikke føler de har ofret mye. Om dette stemmer er vanskelig å si helt sikkert siden det har vært vanskelig å finne noe tydelig dokumentasjon på samarbeidet mellom RtP og Norad. Ifk derimot har vært mer åpne om sitt forhold til Norad, og det finnes dokumenter som viser til forholdet deres på en litt mer grundig måte. Nils prøver ikke å skjule at ifk må følge pengene for å kunne fortsette arbeidet sitt. Både Ola og Nils har lagt vekt på at de må møte Norad sine krav for å få støtte. Ifølge Nils skjer dette mer på papiret enn i virkeligheten. Flere av informantene (Ola, Kari og Nils) påpeker likevel at søknaden må skrives på en bestemt måte for at ifk kan motta støtte. Siden Norad krever rapporter og gjennomfører kvalitetssikring av arbeidet deres kan de ikke ha et totalt skille mellom det formelle og det praktiske. Samtidig sier flere av informantene (Ola, Nils, Hans) at Norad ikke er så rigide at de ikke kan drive bistanden på egen måte. De er fornøyd så lenge ifk og RtP holder seg innenfor bestemte rammer. Brunsson & Jacobsen (1998b) snakker om positive og negative sider ved standarder (direktiver, normer, standarder). Det positive er at idrettsbistanden til ifk og RtP holder en viss standard som er godkjent av Norad. Dessuten fører direktivene til at de jobber for utvikling, fred, likestilling og demokrati, og mot korrupsjon (Norad, 2011; Utenriksdepartementet, 2013a), noe som betraktes som gode holdninger i den vestlige verden. På den andre siden, ifølge Kari, er det negativt at alle jobber på samme måte fordi det ikke er gitt at alle i mottakerlandene deler det samme synet på hva som er gode holdninger (Kari). Dette kan bidra til mottakerlandene føler de mister det uforutsigbare, spennende og uvanlige med deres kultur. Dette kan være en negativ side ved standarder som direktiver og standarder (Brunsson & Jacobsen, 1998b) På en annen side virker det som ifk og RtP har såpass nære forhold til partnerne i Afrika at de passer på at de har de samme målene, nemlig de vestlige målene, for bistandsarbeidet som gjennomføres. Ola

og Silje sier de hele tiden kommuniserer med partnerne for å finne ut hva de vil ha og trenger, og at de behovene må samsvare med ifk sine for at de skal kunne hjelpe dem.

I følge inndeling til Brunsson & Jacobsen (1998b) kan standarder også bli sett på som normer. Gjennom intervjuene som ble gjennomført virket det som de fleste målene til Norad, som også er ifk og RtP sine mål, var selvsagte å følge. Dermed kan det tolkes som at de er normer. De er i følge teorien ubehagelig å bryte med og selvsagte å følge (Brunsson & Jacobsen, 1998b), men siden det følger sanksjoner med Norad sine mål er de ikke normer. Dermed kan målene til Norad tolkes som at de er direktiver. Likevel kan de oppleves som normer, kanskje fordi de i utgangspunktet startet som normer. Det hender at normer endrer seg til å bli til standarder, som igjen endrer seg til å bli nedskrevne direktiver (Brunsson & Jacobsen, 1998b). I likhet med skillet mellom det formelle og uformelle (Meyer & Rowan, 1977), blir det et skille mellom hva som er viktig på papiret og hva som er gjennomførbart. For at ifk og RtP skal klare å tilfredsstille kravene rundt seg samtidig som de oppfyller egne krav blir det et skille. De kan lage planer og retningslinjer for hva de har som mål å oppnå uten at de nødvendigvis oppnår dem. De kan ha utviklingsprogram uten å utvikle seg (Brunsson & Jacobsen, 1998b). På en annen side kan det bli en utfordring med tanke på at Norad er en standardorganisasjon, og de har som regel høye forventninger til likhet blant medlemmene deres. Dette betyr at ifk og RtP må finne en viss overenstemmelse mellom Norad sine krav og egne mål. Denne balansen mellom de to kan de finne enten ved å forme det praktiske slik at det stemmer med direktivene og standardene, med andre ord endre bistandsarbeidet. Hvis dette ikke er et alternativ kan organisasjonene presentere det praktiske i overenstemmelse med direktivene og standardene (Brunsson & Jacobsen, 1998b), uten å gjøre noen store endringer innad i organisasjonen. Dette tolker jeg som at organisasjonene heller formulerer seg på en slik måte at det virker som de har endret på noe, uten at det nødvendigvis stemmer. Med andre ord, det er ikke sikkert de gjør som de lover Norad i praksis. Siden det finnes rom for egne løsninger føler ikke informantene (Ola, Silje og Hans) at ifk og RtP mister seg selv i samarbeidet med Norad. Nils sier at forholdet dem i mellom er et avhengighetsforhold hvor begge parter jobber for å beholde den andre, selv om dette forholdet er noe skjevt er de avhengig av hverandre (Nils). Dette tolker jeg som at Norad ikke kan oppnå sine mål hvis det ikke er noen bistandsorganisasjoner som vil ha støtte av dem. Motsatt hadde det ikke fantes like mange bistandsorganisasjoner hvis det ikke hadde vært for støtten fra Norad.

6. Oppsummering

Denne oppgaven har hatt som mål å se nærmere på forholdet mellom idrettsbistandsorganisasjonene ifk og RtP og bidragsyteren deres Norad. Problemstillingen var:

Hvordan er forholdet mellom idrettsbistandsorganisasjonene og offentlige forventinger/krav (særlig Norad og politiske signaler og føringer), og hvordan håndterer bistandsorganisasjonene disse forventingene?

For å kunne besvare problemstillingen dannet jeg noen underproblemstillinger som skulle besvares i analysen. Spørsmålene var som følger:

- *I hvor stor grad følger organisasjonene opp retningslinjer og praksis definert av Norad og/eller av politiske aktører?*
- *Utvikler de et særpreg eller en særegen profil, eller presser omgivelsene dem inn i en felles mal for idrettsbistand?*
- *I hvilken grad utvikler de egne mål som ikke er nedfelt i prosjekter som de har søkt om og fått innvilget støtte til?*
- *I hvilken grad er det samsvar mellom organisasjonenes mål og det de gjør i praksis?*

Siden analysen ble delt inn i tre delkapitler vil det også bli oppsummert funn i henhold til den fordelingen. I det første delkapittelet ville jeg finne ut mer om ifk og RtP sine formelle og uformelle strukturer, i hvilken grad ifk og RtP utvikler formelle og uformelle strukturer med tanke på Norad sine krav, og om organisasjonene følger opp retningslinjer og praksis definert av Norad og Fk. Videre ble det undersøkt om ifk og RtP utvikler egne mål som ikke er nedfelt i prosjekter som de har søkt om og fått innvilget støtte til, samt i hvilken grad det er samsvar mellom det som blir sagt og det de gjør i praksis. Ut ifra analysen kommer det frem at forholdet mellom idrettsbistandsorganisasjonene og Norad er preget av sistnevntes krav. Som Ola og Kari sier så må søknader innvilges av Norad, og kan tolkes som at de sitter med

kontrollen over hvem de støtter og ikke støtter. Flere av informantene (Ola, Kari, Nils) presiserte hvor viktig det var å skrive søknaden på «riktig» måte for å få den innvilget.

Norad har klare mål for arbeidet til organisasjonene og gjennomfører kvalitetssikringer, samt krever rapporter angående bistanden (Norad, 2011, 2013b; Utenriksdepartementet, 2013a). I følge tildelingsbrevet fra UD (2013a) skal bistandsorganisasjonene fokusere på likestilling og rettigheter, bærekraftig utvikling, samt bedring av fattiges levekår og helse. Disse forventningene og kravene til hva ifk og RtP skal jobbe med kan fører til et skille mellom formelle og uformelle strukturer. Det oppstår et skille mellom prat og handling (Brunsson, 2002). Likevel tolker jeg det slik at informantene (Ola, Per og Nils) føler de holder seg innenfor rammene til Norad også i det praktiske arbeidet. Informantene (Ola og Nils) sier de ikke føler seg detaljstyrt av Norad, men at de kan sette sitt særpreg på bistanden. Kari presiserer at hun skjønner Norad sitt behov for kontroll av organisasjoner som ifk, men at det kan påvirke bistandsarbeidet negativt hvis det blir for mange og for detaljerte krav. Nils opplever at det er forskjell mellom det som stå i søknaden til Norad og det som skjer i Afrika. Videre sier han at de nesten må jakte etter penger og handle på en bestemt måte både for å beholde egen legitimitet, og for å kunne motta økonomisk støtte. Dermed må organisasjoner som ifk og RtP ta til seg prosedyrer og modeller som er i tråd med Norad sine krav. Dette gjør organisasjoner for å kunne styrke og vedlikeholde egen legitimitet på feltet, uavhengig av hvor effektive de er for dem (Meyer & Rowan, 1977). Dermed kan det oppstå et skille mellom formelle og uformelle strukturer, noe som kan være organisasjonenes måte å «overleve» på. Det er på denne måten organisasjoner klarer å tilfredsstille de ulike ytre og indre kravene (Meyer & Rowan, 1977).

Selv om det kan virke som Norad har den overordnede makten i forholdet med ifk og RtP, viser det seg at organisasjonene ikke har mistet egne mål. Ut ifra mine funn tolker jeg det slik at begge organisasjonene hadde verdier og mål som Norad verdsatte. Det er kanskje derfor det ble inngått et samarbeid i utgangspunktet. Det virker ikke som Norad krevde totale endringer i praksisen deres. Samtidig er det forståelig at de har krav om rapportering og sikring av kvalitet med tanke på hvor mye penger de gir i støtte årlig. Som Per sier så må noen mål tilfredsstilles, men ifk skal samtidig kunne holde på egne mål. I motsetning til ifk, som har vært åpne om at de følger kravene til Norad (Nils), sier Hans at RtP holder på egne mål. En slik holdning kan være bra med tanke på at de holder seg tro mot egne visjoner og mål, samtidig som at de må la seg forme litt hvis de vil ha støtte fra Norad. På en annen side har

det vist seg at de har relativt like mål, noe som er en av grunnene til at Norad fortsetter å gi dem støtte.

I det andre delkapittelet ble det sett nærmere på hvor formlike organisasjonene blir når de er innen det samme feltet og begge får støtte fra Norad. Her undersøkes det om formlikhet innen felt bidrar til at ifk og RtP blir presset av omgivelsene til å forme seg etter en felles mal for idrettsbistand, eller om de klarer å utvikle et særpreg eller en særegen profil. Videre ble det sett på hvordan legitimitet innen feltet påvirker ifk og RtP, og om det oppstår et skille mellom de offisielle målene og det praktiske.

I analysen ble det sett nærmere på hvordan ifk og RtP blir påvirket av kampen om å bli ansett som legitime. Når organisasjonene må tilpasse seg Norad sine krav blir de mer like hverandre i formen og siden de er innen det samme feltet kan dette bidra til økt legitimitet. Det å bli sett på som legitim av de andre på feltet bidrar til at en organisasjon kan fortsette arbeidet sitt uten de store hindringene (DiMaggio & Powell, 1983). Samtidig kan det være utfordrende hvis ifk og RtP blir tvunget likere gjennom kravene fra Norad. Dette kan bekreftes gjennom utsagn (Ola, Kari, Hans, Per og Nils) om hvordan søknader må skrives i tråd med formelle strukturer for å kunne motta støtte. Selv om det kan virke som organisasjonene opplever mye press utenifra, virker det ikke som informantene (Ola, Hans og Per) opplever det slik. På den annen side snakker Kari og Nils om hvordan bistanden må følge politiske trender. Som Kari sier kan disse trendene endre seg hele tiden, og at det først kan være fokus på hiv og aids, for deretter å bytte til ungdom. Nils sier det kommer forskjellige tema på dagsorden som ifk føler de må følge. Videre snakker Hans om hvordan fokuset på utdanning har variert med årene, men at det nå er tilbake i fokus. I følge Hans og Nils følger idrettsbistanden Norad sine mål og krav.

Ifølge DiMaggio & Powell (1983) presses organisasjoner innen et felt til å bli likere hverandre for å oppnå legitimitet blant de andre organisasjonene på feltet. Jeg tolker det dit at ifk og RtP må bli mer formlike for å kunne fortsette arbeidet sitt, både med tanke på støtte fra Norad og i forhold til egen legitimitet. Flere av dem snakker om Norad sine mål som selvfølgelig å innrette seg etter uavhengig av om de kommer fra Norad eller ikke. Dette kan tolkes som at de, mer eller mindre ubevisst, blir formet inn i en mal for hva som er oppfattet som god bistand og god idrettsbistand. Det virker som en selvfølge at en organisasjon som fronter menneskerettighetene, jobber for demokrati og mot korrupsjon er en legitim organisasjon i den vestlige verden. Ifølge DiMaggio & Powell (1983) blir organisasjoner

innen det samme feltet formlike. Min oppgave har funnet at ifk og RtP nærmest blir tvunget til å bli formlike for å kunne tilfredsstillere Norad og Fk sine krav. Informanter (Ola, Kari, Hans, Per og Nils) snakker om hvordan søknader må skrives i forhold til de formelle strukturene og kravene for å kunne motta støtte. Det har vist seg at de målene ifk og RtP har beholdt uendret etter inngått samarbeid med Norad, er sosialt aksepterte mål. Dette er mål som det nesten er forventet å følge i den vestlige verden. Så de er kanskje ikke så frivillige uansett hvis de må følges for å kunne beholde organisasjonenes legitimitet innen bistandsfeltet?

I det siste delkapittelet blir det fokusert på de standarder ifk og RtP må innrette seg etter i samarbeidet med Norad. Det blir sett nærmere på organisasjonene og om de følger Norad sine standarder eller om de i praksis holder på egne løsninger. Videre undersøkes RtP og hvordan de forholder seg til endringen fra å være selvstendig aktør, til å måtte bli «godkjent» for å motta penger fra Norad. Ifk og RtP sitt forhold til direktive, normer og standarder ble analysert, og det ble sett nærmere på skillene mellom de tre, om de er tydelige eller om de glir over i hverandre. Både ifk og RtP har dannet et skille mellom formell og uformell struktur, noe som kommer frem i det første delkapittelet. Ifk må, for å møte ulike krav, ha et skille mellom direktivene fra Norad og arbeidet de gjør. Samtidig har de mål som samsvarer med Norad sine (NIF, 2010), noe som kan være grunnen til at ifk og Norad startet et samarbeid i utgangspunktet. Selv om ifk må følge en del krav fra Norad, sier Ola og Silje at de ikke opplever samarbeidet som detaljstyrt. Dette kan tolkes som at ifk opplever å få rom for å finne egne løsninger for å oppnå mål og krav. Likevel gjennomfører Norad kvalitetssikringer for å sjekke at de følger kravene deres. Dermed virker det som at Norad sine direktiver blir oppfattet som normer, noe naturlig og selvsagt å følge for informantene. Det er ganske trygt å anta at ifk holder seg innenfor bestemte rammer, og at de tilfredsstiller krav og kvalitetssikringer siden samarbeidet har gått over flere år og perioder.

RtP er, i motsetning til ifk, opptatt av å være en selvstendig organisasjon, noe de også var de første årene frem til avtalen med Norad i 2004. Hans la vekt på at de ikke lot seg endre av Norad sine krav, men at de likevel rapporterte tilbake til dem. Dette har jeg tolket som at samarbeidet mellom dem startet fordi Norad anerkjente RtP sine mål, misjon og visjon, men at det likevel har blitt krevd noen endringer. Dermed kan man tenke at de ikke lar seg forme av ytre krav, samtidig som de også må jobbe for legitimitet innen eget felt. Når det ble avtalt en ny tre-års avtale mellom RtP og Norad, var førstnevnte raskt ute med å si at de har tatt til

seg kritikk fra Norad og allerede startet prosessen med å forbedre seg (RightToPlay, 2013d). Dermed lar også RtP ytre press forme og styre deres arbeid. Dette trenger ikke være noe negativt, men kan heller tolkes som at de er tilpasningsdyktige og ser når det er behov for forbedringer og aksepterer kritikk og eventuelle forslag til forbedring.

I analysen har det vist seg at skillet mellom hva som er direktiver, normer og standarder har vært utfordrende siden det ikke virker som informantene er klare over skillene selv, kanskje fordi det ikke er noen klare, faste skiller mellom dem. Flere av informantene snakker om direktiver som selvsagte, i tråd med definisjonen for normer. Noen av Norad sine krav er dessuten store og vide, og kan oppfattes som standarder, eller anbefalinger for organisasjonen. Det er ingen krav om at de skal følges selv om det kanskje kan påvirke legitimiteten til ifk hvis de ikke følger dem. Det som skiller standarder fra direktiver er at det ikke følger noen sanksjoner ved eventuelle brudd (Brunsson & Jacobsen, 1998b).

Det kommer frem at forholdet mellom organisasjonene og Norad er basert på vestlige aksepterte mål og krav om demokratiske styreformer, menneskerettigheter, helse og utdanning, samt bærekraftig bistand. Når grunnverdiene til ifk, RtP og Norad er så like kan det antas at de er likeverdige partnere i et samarbeid. Likevel viser det seg at Norad stiller en del krav til ifk og RtP, det forventes at de skal holde seg innenfor bestemte rammer. Begge organisasjonene er åpne om at de på papiret holder seg innen disse rammene, men at det praktiske bistandsarbeidet utføres på en litt annen måte. Noe de gjør uten å bryte med vestlige holdninger. Ifk og RtP håndterer kravene fra Norad ved å skille mellom formelle og uformelle strukturer. Samtidig blir de likere hverandre i formen for å opprettholde egen legitimitet innen bistandsfeltet, noe som gjør dem formlike. Det kan tenkes at ifk og RtP på denne måten blir like Norad i formen, og dermed føles ikke deres krav som tvang men oppleves heller som egne selvbestemte krav. Det kan hende ifk og RtP opplever noen av Norad sine direktiver som normer, noe de innretter seg etter helt frivillig. Her kommer det frem hvordan organisasjonene klarer å håndtere kravene og forventningene utenifra. Mange av kravene Norad stiller, er allerede en del av ifk og RtP sine egne retningslinjer, dermed oppleves de ikke som noe de presses til. Andre krav virker det som de innretter seg etter på papiret uten noen store protester, men hva som skjer i praksis kan være litt annerledes. Prat og ideer fra offentlige formelle strukturer er ikke alltid like lett å gjennomføre i praksis (Brunsson, 1993, 2002). Det kan derfor virke som at ifk og RtP rettferdiggjør skillet mellom formelle og uformelle strukturer ved å skrive søknaden på en måte, og handle på en annen. Dette trenger ikke være

negativt, og det betyr ikke at de bryter med Norad sine krav. Et slikt skille er heller med på å bidra til at organisasjoner oppnår legitimitet og overlever innen sitt felt. Dessuten tolker jeg det slik at forholdet mellom organisasjonene og Norad er et avhengighetsforhold som går begge veier. For at Norad skal oppnå sine krav fra UD må de ha organisasjoner som jobber for dem, og for at de organisasjonene skal kunne utføre bistand er de avhengig av bidrag fra Norad. Dermed kan det tenkes at de finner løsninger som holder alle partene fornøyd uten at det går utover kravene fra Norad eller kvaliteten på bistanden.

Ut ifra det som har kommet frem i analysen har de utvalgte teoriene bidratt til å belyse de utfordringene idrettsbistandsorganisasjoner møter på i forhold til bidragsytere med mye makt. Meyer & Rowan (1977) sin teori om formelle og uformelle strukturer gir en bedre forståelse til hvorfor organisasjoner handler som de gjør. Deres tolkning av frakopling av strukturer viser hvordan organisasjoner kan fortsette arbeidet sitt, opprettholde legitimitet og samtidig motta økonomisk støtte fra organisasjoner som Norad. DiMaggio & Powell (1983) ser nærmere på hvorfor og hvordan organisasjoner blir likere hverandre innen det samme feltet. Dette bidrar til å gi innblikk i hvorfor ifk og RtP har mange av de samme målene og retningslinjene som Norad, samt hvorfor de ligner hverandre i formen. Til slutt ga Brunsson & Jacobsen (1998b) meg et bedre innblikk i hvordan direktiver, normer og standarder fungerer i forhold til organisasjoner, og at hvordan organisasjoner handler er uavhengig av hva som er direktiver, normer eller standarder. Det som gjør at en organisasjon handler på en bestemt måte er basert på hva som blir ansett for å være riktig, som for eksempel vestlige holdninger om demokrati og likestilling.

6.1 Veien videre

Det kommer frem at skillet mellom det formelle og det uformelle er relevant for å forstå hvordan ifk og RtP håndterer relasjonen til Norad, samtidig som retningslinjer og mål er de samme som i den viktigste finansieringskilden. I videre forskning på dette feltet kan det være interessant å studere disse forholdene innen bistand generelt. UD og Norad gir støtte til mer enn bare idrettsbistand. Opplever disse mottakerne de samme kravene som ifk og RtP? Kan man se et skille mellom formelle og uformelle strukturer og mål? Etter å ha analysert UD sitt

tildelingsbrev til Norad ser det ut som de samme kravene stilles til alle som mottar støtte av dem. Norad har krav om kvalitetssikring og rapportering både når det gjelder bistand og idrettsbistand. Dette er ikke overraskende, det interessante er hvordan ifk og RtP håndterer forholdet mellom egen identitet og det å tilfredsstille Norads forventninger.

Videre kunne det vært aktuelt å finne ut hvor bistandstrender kommer fra, og hvem det er som står bak dem. I oppgaven min har det vist seg at FN og Tusenårsmålene er svært sentrale innen bistandsarbeid. Kan det tenkes at FN er trendsetteren for bistanden til organisasjoner som ifk og RtP? Og hvilke trender er i så fall FN påvirket av? Både Kari og Nils snakker om hvordan idrettsbistandsorganisasjonene blir preget av trendene på feltet, og at det først er hiv/aids, deretter ungdom, for så å fokusere på vold. Er dette trender som preger bistand generelt eller er det spesielt innen idrettsbistand?

Min oppgave har sett nærmere på forholdet mellom organisasjonene og Norad, og funnet at det er et maktforhold samtidig som de er avhengig av hverandre. Videre kunne det vært interessant å se nærmere på forholdet mellom organisasjonene og partnerne de har i samarbeidslandene. Går det an å finne et lignende maktforhold der også, eller er det en mer flat struktur mellom dem? Ut ifra det Ola og Silje sier er det de som sitter med makten og bestemmer hva partnerne får og hva som skal stå i fokus. Derfor kunne det vært interessant å intervju noen av partnerne deres i Afrika. RtP driver utveksling på flere kontinenter ikke bare Afrika. Hvordan er deres forhold til partnerne, og er det forskjell fra land til land?

Selv om jeg ikke fikk intervjuet noen i Norad kan det i senere studier være hensiktsmessig å inkludere både Norad og UD. Ved å intervju dem kan det komme nye syn på forholdet mellom dem og bistandsorganisasjonene, mens jeg her bare har hatt mulighet for å studere hvordan relasjonene vurderes av én av partene. Her er det muligheter for å finne ut mer om bistandspolitikken, samt hvordan forholdet mellom utviklingspolitikk og utenrikspolitikk er. Hvem er det som kommer best ut av et slikt samarbeid, og hvordan påvirker dette bistanden i mottakerlandene?

Referanseliste

- Ahrne, Göran, Brunsson, Nils, & Garsten, Christina. (1998). Standardisering genom organiserings. I N. Brunsson & B. Jacobsen (Red.), *Standardisering*. Stockholm: Nerenius & Santerus Förlag.
- Berg, Bruce L. (2007). *Qualitative research methods for the social sciences* (Utg. 6). Pearson Education Inc.
- Brunsson, Nils. (1986). Organizing for inconsistencies: On organizational conflict, depression and hypocrisy as substitutes for action. *Journal of Management Studies*(5), 165-185.
- Brunsson, Nils. (1993). Ideas and actions: Justification and hypocrisy as alternatives to control. *Accounting, Organizations and Society*, 18(6), 489-506.
- Brunsson, Nils. (2002). *The organization of hypocrisy - Talk, decisions and actions in organizations*. København: Abstrakt Forlag.
- Brunsson, Nils, & Jacobsen, Bengt. (1998a). Att följa standarder. I N. Brunsson & B. Jacobsen (Red.), *Standardisering*. Stockholm: Nerenius & Santerus Förlag.
- Brunsson, Nils, & Jacobsen, Bengt. (1998b). *Standardisering*. Stockholm: Nerenius&Santerus Förlag.
- Brunsson, Nils, & Olsen, Johan P. (1990). Kan organisationsformer väljas? I N. Brunsson & J. P. Olsen (Red.), *Makten att reformera* (s. 11-26). Stockholm: Carlssons förlag.
- Coalter, Fred. (2009). Sport in Development: Accountability or Development? I R. Levermore & A. Beacom (Red.), *Sport and International Development* (s. 55-75). UK, USA: Palgrave MacMillan.
- Coalter, Fred. (2010). The politics of sport-for-development: Limited focus programmes and broad gauge problems? *International Review for the Sociology of Sport*, 45(3), 295-314.

- Coffey, Amanda, & Atkinson, Paul. (1996). Concepts and coding. *Making sense of qualitative data*. London: SAGE.
- Dalen, Monica. (2011). *Intervju som forskningsmetode - en kvalitativ tilnærming* (Utg. 2). Oslo: Universitetsforlaget.
- Darnell, Simon. (2012). *Sport for Development and Peace - A critical sociology*. UK, USA: Bloomsbury Academic.
- DiMaggio, Paul J., & Powell, Walter W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160.
- Eriksson-Zetterquist, Ulla. (2009). *Institutionell teori - ideer, moden, förändring*. Malmö: Liber AB.
- FN. (1989). FNs konvensjon om barnets rettigheter. Hentet 12 mai 2013 fra http://www.regjeringen.no/upload/kilde/bfd/red/2000/0047/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf.
- FN. (2003). Sport as a tool for development and peace: Towards achieving the Millenium Development Goals. I Forente Nasjoner (Red.), *Inter-Agency Task Force report on sport for development and peace*.
- FN. (2010). Hva er tusenårsmaalene?. Hentet 19 april 2012 fra <http://www.fn.no/Tema/OEkonomisk-og-sosial-utvikling/FNs-tusenaarsmaal/Hva-er-Tusenaarsmaalene>.
- FN. (2013). Fredskorpset. Hentet 15 mai 2013 fra <http://www.fn.no/Butikk/Fred-dialog/Idrett-for-utvikling>.
- Fredskorpset. (2012). Fredskorpset. Hentet 08 mars 2012 fra <http://fredskorpset.no/no/Fredskorpset/>.

- Fredskorpset. (2013). Code of conduct. Hentet 01 mai 2013 fra <http://www.fredskorpset.no/Webdokumenter/Program/Code-of-conduct.pdf>.
- Giulianotti, Richard. (2011). Sport, peacemaking and conflict resolution: a contextual analysis and modelling of the sport, development and peace sector. *Ethnic and Racial Studies*, 34(2), 207-228.
- Goldsmith, Arthur. (2001). Foreign aid and statehood in Africa. *International Organization*, 55(1), 123-148.
- Hasselgård, Anders. (2008). *Norges Fotballforbund i norsk utviklings- og utenrikspolitikk*. (Masteroppgave), UiO, Oslo.
- Hasselgård, Anders. (2009). Idrettsbistand, idrettsorganisasjoner og norsk utenrikspolitikk. *Internasjonal Politikk*, 3, 481-492.
- Hasselgård, Anders, & Straume, Solveig. (2011). Utvikling til idrett eller idrett til utvikling? NIF som idrettsbistandsaktør. I D. V. Hanstad (Red.), *Norsk idrett - Indre spenning og ytre press*. Oslo: Akilles.
- Horn-Hanssen, Rikke, & Opsvik, Vivian H. (2011). Review of Norad's support to Right to Play Norway "Follow the money". Oslo.
- Jepperson, Ronald L. (1991). Institutions, institutional effects, and institutionalism. I W. W. Powell & P. J. DiMaggio (Red.), *The new institutionalism in organizational analysis* (s. 143-163). Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Kidd, Bruce. (2008). A new sosial movement: Sport for development and peace. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, 11(4), 370-380.
- Kidd, Bruce. (2011). Sport for development and the Olympic Movement: IOC's OSC Postgraduate Grant Selection Committee.
- Kvale, Steinar. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Ad notam Gyldendal.

- Kvale, Steinar, & Brinkmann, Svend. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (Utg. 2). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Levermore, Roger. (2008). Sport: a new engine of development? *Progress in Development Studies*, 8(2), 183-190.
- Levermore, Roger, & Beacom, Aaron (Red.). (2009). *Sport and International Development*. England: Palgrave MacMillan.
- Meyer, John W., & Rowan, Brian. (1977). Institutionalized Organizations: Formal structure as myth and ceremony. *American Journal of Sociology*, 83(2), 340-363.
- Moyo, Dambisa. (2009). *Dead Aid - why aid is not working and how there is another way for Africa*. London: Penguin Group.
- NIF. (2010). Idrettspolitisk dokument. Hentet 04 mars 2013 fra <http://www.idrett.no/omnif/ipd/Sider/default.aspx>.
- NIF. (2011). Application for cooperation agreement. Oslo: NIF.
- NIF. (2012a). Final results report to Norad. Oslo: NIF.
- NIF. (2012b). Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite. Hentet 31 mars 2012 fra [idrett.no](http://www.idrett.no).
- NIF. (2013a). Historikk. Hentet 04 mars 2013 fra <http://www.idrett.no/omnif/historikk/Sider/Historikk.aspx>.
- NIF. (2013b). Om NIF. Hentet 04 mars 2013 fra <http://www.idrett.no/omnif/Sider/forside.aspx>.
- Norad. (2006). Gjennomgang av samarbeidet med Right to Play. Hentet 22 april 2013 fra <http://www.norad.no/no/aktuelt/nyheter/gjennomgang-av-samarbeidet-med-right-to-play>.

Norad. (2011). Norads strategi mot 2015. Resultater i kampen mot fattigdom. I Norad (Red.). Oslo: Norad.

Norad. (2013a). Norsk utviklingspolitikk. Hentet 03 april 2013 fra <http://www.norad.no/no/om-bistand/norsk-utviklingspolitikk>.

Norad. (2013b). Slik er norsk bistand organisert. Hentet 10 april 2013 fra <http://www.norad.no/no/om-bistand/slik-er-norsk-bistand-organisert>.

Norad. (2013c). Strategi. Hentet 25 mai 2013 fra <http://www.norad.no/no/om-norad/strategi>.

Radelet, S. (2006). A primer on foreign aid (Vol. 92). http://www.who.int/hac/techguidance/training/analysing_health_systems/a_primer_on_foreign_aid_06.pdf Center for global development.

Rapley, Tim. (2007). Interviews. I C. Seale, Giampietro Gobo, Jaber F. Gubrium & D. Silverman (Red.), *Qualitative Research Practice* (s. 15-33). London: SAGE Publications Ltd.

Read, L., & Bingham, J. (2009). Preface. In R. Levermore & A. Beacom (Red.), *Sport and international development* (s. xiii-xix). London: Palgrave Macmillan.

RightToPlay. (2012). Internasjonale hjemmeside. Hentet 11 november 2012 fra <http://www.righttoplay.com/International/Pages/Home.aspx>.

RightToPlay. (2013a). Fakta. Hentet 01 mars 2013 fra <http://www.righttoplay.com/norway/about-us/Pages/AtAGlance.aspx>.

RightToPlay. (2013b). Idrett for utvikling. Hentet 01 mars 2013 fra <http://www.righttoplay.com/norway/our-impact/Pages/Countries/SportforDevelopment.aspx>.

RightToPlay. (2013c). Misjon, visjon og verdigrunnlag. Hentet 01 mars 2013 fra <http://www.righttoplay.com/norway/about-us/Pages/mission.aspx>.

- RightToPlay. (2013d). Ny treårsavtale med Norad. Hentet 22 april 2013 fra <http://www.righttoplay.com/norway/news-and-media/Pages/NytreaarsavtalemedNorad.aspx>.
- RightToPlay. (2013e). Right To Play sin historie. Hentet 01 mars 2013 fra <http://www.righttoplay.com/norway/about-us/Pages/History.aspx>.
- Riordan, J. (1991). *Sport, Politics, and Communism*: Manchester University Press.
- Roser, Mads. (2011). *NIF som bistandsaktør: Utvikling av- eller gjennom idrett?* (Masteroppgave), NIH, Oslo.
- SDP/IWG. (2008). *Harnessing the power of sport for development and peace: recommendations to governments*. Toronto: SDP/IWG.
- Selznick, Philip. (1943). An approach to a theory of bureaucracy. *American Sociological Review*, 8(1), 47-54.
- Smukkestad, Oddvar. (2008). *Utvikling eller avvikling?* Oslo: Gyldendal Akademisk.
- StoreNorskeLeksikon. (2013). Institusjon. Hentet 03 mai 2013 fra <http://snl.no/institusjon>.
- Straume, Solveig. (2005). *Norsk idrett som bistand - i eit historisk perspektiv*. (Masteroppgave), NIH, Oslo.
- Straume, Solveig. (2012). Norwegian Naivety Meets Tanzanian Reality: The Case of the Norwegian Sports Development Aid Programme, Sport for All, in Dar es Salaam in the 1980s. *The International Journal of the History of Sport*, 29(11), 1577-1599.
- Thagaard, T. (2003). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Tjora, Aksel. (2010). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademiske.
- Charter of physical education and sport, Paris: UNESCO (1978).

- Utenriksdepartementet. (1998). *St prp nr 1 (1998-99)*.
http://www.regjeringen.no/upload/kilde/ud/stp/19981999/0001/ddd/pdts/stp199819990001ud_dddpdts.pdf: Regjeringen.
- Utenriksdepartementet. (2005). *Strategi for Norges kultur- og idrettssamarbeid med land i sør*. Oslo: UD.
- Utenriksdepartementet. (2013a). *Statsbudsjettet 2013 - tildelingsbrev nr. 1/2013*. Oslo: UD.
- Utenriksdepartementet. (2013b). Utviklingssamarbeid. Hentet 10 april 2013 fra
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/utviklingssamarbeid.html?id=1159>.
- Van Eekeren, Frank. (2006). Sport and Development: Challenges in a New Arena. Hentet 07september 2012 fra
<http://www.toolkitsportdevelopment.org/html/resources/88/88A6D715-4E19-46ED-9226-0B47DC30A580/Van%20Eekereneng.doc>.
- Warren, C. A. B. (2002). Qualitative interviewing. I J. Gubrium & J. Holstein (Red.),
Handbook of Interview Research: Context and Method. Thousand Oakes, CA: SAGE.
- Widerberg, Karin. (2005). *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ødegård, Fredrik, Torége, L., & Selliaas, A. (2008). Idrett er lek - Bistand er alvor. Hentet 08 februar 2012 fra
<http://www.bistandsaktuelt.no/Debatt/Kategorier/Tr%C3%A5der?cat=134¤t=118624&thread=118624>.
- Østerud, Øyvind. (2006). Lite land som humanitær stormakt? *Nytt Norsk Tidsskrift*(4), 304-315.

Vedlegg

Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS

NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Arve Hjelseth
Institutt for sosiologi og statsvitenskap
NTNU
Dragvoll
7491 TRONDHEIM

Vår dato: 20.12.2012

Vår ref:32379 / 3 / HIT

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 12.12.2012. Meldingen gjelder prosjektet:

32379	<i>Idrett som bistand</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>NTNU, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Arve Hjelseth</i>
<i>Student</i>	<i>Astri Moen</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.06.2013, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Hildur Thorarensen

Hildur Thorarensen tlf: 55 58 26 54
Vedlegg: Prosjektvurdering
Kopi: Astri Moen, Mellomveien 14, 7042 TRONDHEIM

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@svt.uio.no

Ifølge prosjektmeldingen skal det innhentes muntlig samtykke basert på muntlig informasjon om prosjektet og behandling av personopplysninger. Personvernombudet forutsetter at det gis muntlig informasjon om følgende for at samtykket skal være gyldig i henhold til personopplysningsloven:

- formålet med prosjektet
- hvilke metoder som vil bli benyttet
- hvilke opplysninger som samles inn
- hva opplysningene skal brukes til
- hvem som vil ha tilgang på opplysningene
- at opplysningene vil bli behandlet konfidensielt
- at det er frivillig å delta
- at man kan trekke seg når som helst uten å måtte begrunne det
- dato for prosjektslutt og at alle innsamlede opplysninger anonymiseres ved prosjektslutt og i den ferdige oppgaven
- kontaktopplysninger til veileder og student.

Prosjektet skal avsluttes 15.06.2013 og innsamlede opplysninger skal da anonymiseres og lydopptak slettes. Anonymisering innebærer at direkte personidentifiserende opplysninger som navn/koblingsnøkkel slettes, og at indirekte personidentifiserende opplysninger (sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. yrke, alder, kjønn) fjernes eller grovkategoriseres slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes i materialet.

Vedlegg 2: Mail til informantene

Hei,

Jeg er student på Master i idrettsvitenskap på NTNU i Trondheim, og går nå siste året som brukes på å skrive masteroppgaven. Temaet for min oppgave er idrettsbistand i Afrika, og jeg har tenkt å fokusere på Right to Play og Idrettens Fredskorps. Jeg hadde satt veldig pris på om jeg kunne intervjuet en eller flere sentrale personer hos dere. Før et eventuelt intervju (som vi må avtale tidspunkt på nærmere) har jeg noen spørsmål angående oppbyggingen i organisasjonen, hvem som har ansvaret for bistanden i forskjellige verdensdeler.

- Hvordan er dere organisert?
- Hvor mange ansatte jobber hos dere til daglig? Hvor mange frivillige?
- Hvem burde intervjues? Deg? Eller er det andre sentrale personer som sitter inne med informasjon?

Intervjuet kommer til å skje ved hjelp av skype, og vil bli tatt opp med båndopptaker. Hvis det skulle være noe problem med det, kan vi finne andre løsninger som passer bedre.

Vennlig hilsen

Astri Tangen Moen

Vedlegg 3: Intervjuguidene

1. Intervjuguide Pilotintervjuer:

Oppvarmingsspørsmål:

1. Hvor lenge har du jobbet i NIF?
2. Hva var det som gjorde at du ville jobbe i akkurat NIF?
3. Hvordan/hvorfor havna du i denne stillingen i ifk?
 - a. Hvorfor valgte du å gå fra NIF til ifk?
4. Hvor lenge har du jobbet med ifk?
 - a. Trives du?
5. Hvorfor akkurat bistandsarbeid?
6. Hva er arbeidsoppgavene dine i ifk?
7. Jobber du med noe annet utenom ifk? I så fall hva?

Om ifk – bakgrunn/historie

8. Hva er historien bak ifk?
9. Hvorfor et samarbeid med akkurat Fk?
10. Har det vært andre med lignende tilbud?
11. Hvor kom ideen om idrett som bistandsarbeid fra?
 - a. ...og hva legger dere i ordet bistand?
12. Hva vil dere oppnå med idrett som bistandsarbeid?
13. Hva er målet med idrettens fredskorps?
14. Hvordan blir bistandsarbeidet gjennomført?
15. Hvem har ansvaret for å kontrollere arbeidet nede i Afrika – Zambia og Zimbabwe?
16. På hvilken måte kontrollerer dere? Hvordan?
 - a. Noen i ifk? NIF?

Norske verdier eller lokal kultur?

17. Er bistandsarbeidet til ifk i tråd med NIFs retningslinjer for idrett?
 - a. Ifh til barne- og ungdomsidrettsbestemmelsene?

18. Hvis det er det, på hvilke måte blir retningslinjene fulgt i praksis?
19. Blir lokale kulturer tatt hensyn til? Hvilke kulturer er det snakk om? Forskjellig fra landsby til landsby?
20. Er det fokus på å lære deres kulturer?
 - a. Hvordan fungerer det i praksis?
21. Når dere presenterer norske idretter for barna som deltar, hvordan blir det mottatt?
22. Er de åpne for nye input? Blir det sett på som noe positivt?
23. Er noen lettere å fange opp enn andre? Noen generelle kjennetegn ved dem i så fall?
24. Har de noen lokale idrettskultur? Er det organisert? Hvordan ser det ut?
 - a. Hvordan blir dette brukt eller ivaretatt?
25. På hvilke måte kan den lokale idrettskulturen føres sammen med den norske?
26. Hva gjør dere for å lære om deres lokale kulturer og tradisjoner?
27. Hva tror/føler du dere i ifk får ut av dette arbeidet?
28. Hva er hensikten med dette? Hva er gevinsten?
29. Får dere i ifk og NIF noe mer ut av dette arbeidet? Økonomisk? Politisk? Annet?
30. Mener dere det er viktig å vise verden Norsk idrett? Hvorfor?

Avrundning

31. Hva er planen videre?
32. Hvordan ser ifk's fremtid ut? Ifh til økonomisk støtte? Politisk støtte?
33. Finnes det noen formelle krav til hva dere må oppnå for å kunne fortsette bistandsarbeidet?

Takk for at du satte av tid til å svare på spørsmålene, og håper jeg kan kontakte deg senere hvis det er noe mer jeg lurer på.

2. Oppfølgingsspørsmål

1. Kan du fortelle meg litt om Ifk's bistand?
 - a. Hvordan du tror den har hjulpet mottakerne?
 - b. Har dere noen konkrete resultater eller tall?
2. Ifk har en rekke aktører som skal ivaretas; kan du si litt om hvordan jobber dere for at alles interesser skal blir møtt?
 - a. Blir alles interesser møtt?
3. Hva tror du de forskjellige aktørene får ut av ifk's bistand?
 - a. Ifk'erne?
 - b. Vertsfamilien til ifk'erne?
 - c. Lokalbefolkningen?
 - d. Landet? Myndighetene/staten?
4. Ifk'erne har ulike prosjekter de jobber med, kan du fortelle litt om dem?
 - a. Fungerer de?
 - b. Hvis ikke, hvorfor fungerer de ikke?
 - c. Hvem tror du får størst utbytte av bistanden?
5. Hva er hovedfokuset, hovedmålene, til Norads sponning av dere?
6. Hvor stor rolle spiller Norad og deres mål/interesser for måten arbeidet legges opp på?
7. Hva oppfatter du som NIFs bærebjelke?
 - a. Hvis ifk blir nevnt; hvilke andre elementer består NIFs bistand av?
 - b. Hvis ifk ikke nevnes; hva er ifk's rolle i NIF?
8. Hvordan føler du at ifk fungerer?
9. Hvem burde jeg snakke med om idrettsbistand i Norad? Fredskorpset?

3. Intervjuguide for Fredskorpset og Right to Play

Oppvarmende spørsmål:

1. Hvilke bakgrunn har du?
 - a. Utdanning?
 - b. Tidligere jobber?
2. Hvor lenge har du jobbet i Right to Play?
3. (Hva var det som gjorde at du ville jobbe i akkurat ...?)
4. Hvordan havnet du i denne stillingen?
5. Trives du?
6. Hvorfor akkurat bistandsarbeid?

Bakgrunn og historie til organisasjonen

7. Hva er historien bak organisasjonen?
8. Hvorfor idrett som bistand?
 - a. Hvor kom ideen om idrett som bistand fra?
 - b. Hva legger dere i ordet bistand/idrettsbistand?
 - c. Hva vil dere oppnå med denne typen bistand?
9. Hva er målet deres?
10. Hvordan blir bistanden gjennomført?
11. Hvordan får dere kontrollert at alt går riktig for seg? At bistanden går til de den er ment for?

Hvem sine behov? Interesser? Organisasjonens tankesett/verdier ifh til bistand

12. Hvilke retningslinjer er det for bistandsarbeidet?
 - a. Barne- og ungdomsidrettsbestemmelsene til FN?
 - b. Menneskerettigheter?
13. Hvordan blir disse fulgt opp i praksis?
14. Kan du fortelle litt om hvilke intensjoner dere har med denne formen for bistand?

Mottakerne sett fra et giver-perspektiv

15. Hvordan blir deres opplegg tatt i mot av den lokale befolkningen?

- a. Blir de med på nye ting, eller vil de helst gjøre som de alltid har gjort?
- 16. Hvis det er dårlig respons, hvordan blir det løst?
 - a. Hva slags type problemer er det i så fall som oppstår?
 - b. Er det noe dere sliter mer med enn andre ting?
- 17. Hva gjør dere for å lære om deres kulturer og tradisjoner?
 - a. Lokal idrettskultur?
- 18. Hvordan skal bistanden bidra til selvstendighet/uavhengighet blant mottakerne?
- 19. Hva føler du at dere får ut av denne typen bistand?
- 20. Hva er det mest positive med denne formen for bistand? Dine meninger?
- 21. Hva er hensikten med dette? Gevinsten? Ulempen?

Norge og norsk idrettsbistand:

- 22. Hva er dine tanker rundt norsk idrettsbistand?
 - a. Hva er utfordringene?
 - b. Hva er fordelene? Gevinsten?
- 23. Hvilke positive og negative sider er det ved idrettsbistand?
 - a. NGO basert?
 - b. Statlig basert?
- 24. Kan du si litt om hvordan du tror forholdet mellom norske bistandsorganisasjoner og UD/Norad er?
- 25. Får dere støtte fra Norad? Hvordan tror du det preger deres bistand?
- 26. Hva tenker du om UD/Norads motiver og mål i forhold til mottakerens motiver og mål?
 - a. Blir de spurt om hva de trenger? Hva de vil ha hjelp til?
 - b. Hva skjer når bistanden avsluttes?
- 27. Hvor kommer mottakernes ønsker og behov inn i bildet?
- 28. Hvordan vil du si norsk idrettsbistand har endret seg de siste tiårene? Ser man noen trender? Mønster?
- 29. Kan du si noe om den norske bistandsmodellen?
 - a. Hvordan samsvarer den norske modellen med ifk og UD/Norad sine mål?
 - b. Top-down? Bottom-up?
- 30. Kan du si noe om hvem sine behov som blir dekket? Hva tror du?

Avsluttende

31. Hva er planen videre?
32. Hvordan ser fremtiden ut?
 - a. Med tanke på økonomisk støtte?
 - b. Politisk støtte?
33. Hva er forutsetningene for at dere kan fortsette videre med idrettsbistand?

4. Intervjuguide til Nils

Oppvarmingsspørsmål:

1. Hvilken bakgrunn har du?
 - a. Utdanning?
 - b. Tidligere jobber?
2. Hvordan havnet du i NIF og denne avdelingen?

Norge og norsk idrettsbistand:

3. Hva er dine tanker rundt norsk idrettsbistand?
 - a. Hva er utfordringene?
 - b. Hva er fordelene? Gevinsten?
4. Hvilke positive og negative sider er det ved idrettsbistand?
 - a. NGO basert?
 - b. Statlig basert?
5. Kan du si litt om hvordan du tror forholdet mellom norske bistandsorganisasjoner og Norad er?
6. Får dere støtte fra Norad? Hvordan tror du det farger deres bistand?
7. Hva tenker du om Norads motiver og mål i forhold til mottakerens motiver og mål?
 - a. Blir de spurt om hva de trenger? Hva de vil ha hjelp til?
 - b. Hva skjer når bistanden avsluttes?
8. Hvor kommer mottakernes ønsker og behov inn i bildet?
9. Hvordan vil du si norsk idrettsbistand har endret seg de siste tiårene? Ser man noen trender? Mønster?
10. Kan du si noe om den norske bistandsmodellen?
 - a. Hvordan samsvarer den norske modellen med ifk og Norad sine mål?
 - b. Top-down? Bottom-up?
11. Kan du si noe om hvem sine behov som blir dekket? Hva tror du?

Ifk og idrettsbistand

12. Kan du fortelle meg litt om ifk's bistand?
 - a. Tror du den har hjulpet mottakerne? Eventuelt på hvilken måte?

- b. Har dere noen konkrete resultater eller tall eller andre eksempler?
13. Ifk har en rekke aktører som skal ivaretas, hvordan jobber dere for at alles interesser skal bli tatt hensyn til?
- a. I hvilken grad føler du at dere lykkes med dette?
 - b. Hva slags avveininger gjør dere hvis interessene skal ivaretas er motstridende, slik at dere må prioritere?
14. Hva tror du de forskjellige aktørene får ut av ifk's bistand?
- a. Ifk'erne?
 - b. Vertsfamilien til ifk'erne?
 - c. Lokalbefolkningen?
 - d. Landet? Myndighetene/staten? Sivilsamfunnet?
15. Ifk'erne har ulike prosjekter de jobber med, kan du fortelle litt om dem?
- a. Fungerer de? Hvorfor/hvorfor ikke?
 - b. Hvem tror du får størst utbytte av bistanden?
16. Hva er hovedfokuset, hovedmålene, til Norads sponning av dere?
17. Hvor stor rolle spiller Norad og deres mål/interesser for måten arbeidet legges opp på?
18. Hva oppfatter du som NIFs bærebjelke?
- a. Hvis ifk blir nevnt; hvilke andre elementer består NIFs bistand av?
 - b. Hvis ifk ikke nevnes; hva er ifk's rolle i NIF?
19. Hvordan føler du at ifk fungerer?

Mottakerne sett fra et giver-perspektiv

20. Hvordan blir deres opplegg tatt i mot av den lokale befolkningen?
- a. Blir de med på nye ting, eller vil de helst gjøre som de alltid har gjort?
21. Hvis det er dårlig respons, hvordan blir det løst?
- a. Hva slags type problemer er det i så fall som oppstår?
 - b. Er det noe dere sliter mer med enn andre ting?
22. Hva gjør dere for å lære om deres kulturer og tradisjoner?
- a. Lokal idrettskultur?
23. Hvordan skal bistanden bidra til selvstendighet/uavhengighet blant mottakerne?
24. Hva føler du at ifk får ut av denne typen bistand?
25. Hva er det mest positive med denne formen for bistand? Dine meninger?
26. Hva er hensikten med dette? Gevinsten? Ulempen?

Internasjonalt og idrettsbistand:

27. Hvilke endringer har skjedd innen idrettsbistand globalt/internasjonalt?
 - a. Noen fellestrekk?
 - b. Har Norge vært med på bølgen, har de fulgt internasjonale trender?
 - c. Har de vært trendsettere selv?
28. Hvilke utfordringer møter denne formen for bistand på?

Avsluttende

29. Hva er planen videre?
30. Hvordan ser fremtiden ut?
 - a. Med tanke på økonomisk støtte?
 - b. Politisk støtte?
31. Hva er forutsetningene for at dere kan fortsette videre med idrettsbistand?

5. Intervju med Kari

Innledende spørsmål:

1. Hva er det du jobber med?
2. Trives du?
3. Hva var det som gjorde at du endte med å skrive så mye om idrettsbistand?
4. Hva slags forhold har du til ifk? NIF?

Norge og norsk idrettsbistand:

5. Hva er dine tanker rundt norsk idrettsbistand?
 - a. Hva er utfordringene?
 - b. Hva er fordelene? Gevinsten?
6. Hvilke positive og negative sider er det ved idrettsbistand?
 - a. NGO basert?
 - b. Statlig basert?
7. Kan du si litt om hvordan du tror forholdet mellom norske bistandsorganisasjoners og UD/Norad er?
8. Ifk får støtte fra UD/Norad – hvordan tror du det farger deres bistandsarbeid? Deres bistandsmål versus UD/Norads motiver/mål i forhold til ifk?
9. Hva tenker du om UD/Norads motiver og mål i forhold til mottakerens motiver og mål?
 - a. Blir de spurt om hva de trenger? Hva de vil ha hjelp til?
 - b. Hva skjer når bistanden avsluttes?
10. På hvilken måte tror du UD/Norads mål samsvarer med norsk idrettsbistand?/Hvordan samsvarer norsk idrettsbistand sine mål med UD/Norad sine mål?
11. Hvordan vil du si norsk idrettsbistand har endret seg de siste tiårene? Ser man noen trender? Mønstre?
12. Kan du si noe om den norske bistandsmodellen?
 - a. Hvordan samsvarer den norske modellen med ifk og UD/Norad sine mål?
 - b. Top-down? Bottom-up?
13. Hvor kommer mottakernes ønsker og behov inn i bildet?
14. Kan du si noe om hvem sine behov som blir dekket? Hva tror du?

Internasjonal idrettsbistand:

15. Hvilke endringer har skjedd innen idrettsbistand globalt/internasjonalt?
 - a. Noen fellestrekk?
 - b. Har Norge vært med på bølgen, har de fulgt internasjonale trender?
 - c. Har de vært trendsettere selv?
16. Hvilke utfordringer møter denne formen for bistand på?

Avsluttende spørsmål/avrunding:

17. Hvilke utfordringer tror du idrettsbistand kommer til å møte på i fremtiden?
18. Hvordan ser det ut for Norge?
19. Har du noe mer du vil tilføye? Noe du føler er usagt? Kommet feil fram?